

WWW.UNILIB

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

л. 57

Додатак „Општинским Новинама“ од 15. јула 1929. године

ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ОРГАН ОПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

Штампарија „Дом Малолетника“ — Краљевића Марка 9 — Телефон 47-35

ИЗВЕШТАЈ

Богомира А. Богића, адвоката, пуномоћника
Општине Града Београда, о стању Општинских
прихода, прочитан на Одборској Седници
на дан 11. јула 1929. године

ИЗВЕШТАЈ

Богомира А. Богића, адвоката, пуномоћника Општине Града Београда, о стању Општинских прихода, прочитан на Одборској седници на дан 11. јула 1929. год.

Приходи од електричне струје

Ступајући на дужност Општинског пономоћника на дан 12. априла 1929. год. од стране Општинског Суда добио сам налог, да предузнем енергичне мере у циљу наплате и обезбеђења општинских потраживања из ранијих година од не плаћене електрике, воде и прихода од Општинских имања.

Радећи на томе послу од 12 априла ове год. наишао сам на многе неправилности по којима сам закључио, да је систем рада и организације појединих оделења такав, да даје утисак о читавом хаосу који у тим оделењима влада. Сматрам за дужност, да као помоћник општине и њен адвокат о тим неправилностима овим својим рефератом у главним цртама обавестим Општински Суд, и да их прикажем онако, у каквом сам их стању затекао ступајући на дужност.

Благајна осветлења

I

Прегледајући рад благајне осветлења, нашао сам на више десетина хиљада ненаплаћених признаница од масе претплатника, који нису платили Општини утрошену струју за месеце и читаве година почев од 1928. па у назад.

Број таквих претплатника и износ укупне суме коју они дугују, представља праву неверицу.

Ова је појава за мене још у почетку своје била врло карактеристична и ја сам са пуном обазривости продужио свој рад. У току тога рада уочио сам, са каквом је несавесношћу вршено прикупљање Општинских потраживања за утрошену струју у протеклим годинама.

У општинским трезорима затечено је више десетина хиљада не наплаћених признаница за струју из прошлих 1928, 1927. и 1926. године. Те су признанице остављене у таквом хаотичном стању не пописане и не регистроване, да је свака злоупотреба са њима омогућена.

Један део тих признаница давала је благајна инкасантима за наплату и они су их држали код себе недељама и месецима, па их после враћали благајни са назначењем на полеђини, да претплатник неће да плати, или да га нису пронашли, па су признанице понова остављене у благајну и слагане по трезорима.

Други део тих признаница благајна из необјашњених разлога није ни пуштала за наплату, већ их је просто по пријему из Рачуноводства остављала без икаквог реда у трезорима. На томе се рад благајне у прикупљању тих прихода завршио према онима, који су одбили да плате утрошену струју, или који у опште нису ни позвани да свој дуг Општини измире.

У благајни нисам затекао никакав списак нити регистар тих признаница, да би се могао утврдити тачан број и износ суме коју Општина по њима потражује.

Број тих признаница из прошлих година из месеца у месец тако се нагомилавао и рад на њиховом наплаћивању био тако несавесан, да данас наплата тих признаница представља читав проблем.

Кад се има у виду, да се један део претплатника раселио а већи променио адресу, онда је јасно, да се дужници онако како су у тим признаницама означени, тешко могу пронаћи. Та се тешкоћа увећава и тиме, што у Рачуноводству не постоји никакав именик нити адресатор претплатника на општинску струју, да би се могло водити евиденција о њиховом кретању.

Осуство контроле и организације давало је могућности инкасантима, да са дужницима постизавају разне компромисе, који су били противу општинских интереса.

Све је то имало за последицу да се појављује велики број кафана, трговачких радња, индустријских предузећа и сличних јавних локала, који дугују за протекле године по 10, 30, 50 до 100 па и 200 хиљада динара за неплаћену струју, који су данас кад им је наплата захте-

вана, подносили молбе Општинском Суду да им се одобри, да тај заостали дуг исплате у ратама, таквих молба до данас је упућено 141 за укупну суму од 544.922,34 динара.

Други део оваквих потраживања који представља замашну суму, може се слободно рећи да је пропао, било што су појединци пали под стечај, било на други начин постали инсолвентни да плате тако нагомилане суме.

То осуство контроле довело је дотле, да су данас откривене злоупотребе извесног броја општинских чиновника, који су радили у Рачуноводству и Благајни Осветлења, а који нису презали да врше ни најдрастичније криминале. Ти криминали и по броју лица, који су у њима учествовала и по суми којом је Општина оштећена — и по начинима на који су они вршени, представљају праву неверицу. Како се истрага по овим проневерима води од стране Иследног Судије а на основу Закона о Сузбијању Злоупотреба у Званичној Дужности, то интерес истраге захтева, да се о детаљима за сада не говори; али ради илустрације тих злоупотреба напоменућу само то, да се међу оптуженим налазе и такви, који су као чиновници Рачуноводства вршили фалсификате и лажна задужење по општинским књигама Рачуноводства, а фалсификовали и саме признанице и успевали да их преко својих саучесника инкасаната наплате.

Да ли се све признанице које је Благајна примила од Рачуноводства налази у каси, и да ли су оне које су наплаћене као готов новац унете у Благајну, тешко је рећи, јер је веза између Благајне признаница и Благајне која је примала инкасирано новац, као и веза између Рачуноводства и Књиговодства тако рђава и проблематична, да је контролисање било јако отежано.

Та дезорганизација данас представља главну сметњу што истрага која је поведена, не може да иде оном брзином којом би ишла, да тај хаос не постоји.

Кад се има у виду, да је у току истраге откривено, да је и један део докумената и спискова поништен у Рачуноводству, онда ће се још лакше разумевати, какве све тешкоће у истрази имају да се савладају, док не буду похватани сви они, према којим строгост Закона има да се примени.

Поред штете коју је Општина претрпела услед проневера од стране њених органа, појављује се и друга штета која проистиче из крајње небрижљивости оних, којима је била дужност да прикупљају ове општинске приходе.

Примера ради навешћу овде неколико претплатника из великог списка, на које сам нашао да из ранијих година дугују Општини за струју, да би се видело у којој је мери тај рад био несавесан.

Биро »Реклама«	Дин.	3.244
Михајло Марјановић	„	4.002
Демократски Клуб	„	4.125

Жак Були	„	4.289
Штампарија »Орао«	„	4.358
Димитрије Борђевић	„	5.059
Драг. Радуловић	„	6.147
Моша и Хајим Алкалај	„	6.434
Новинарско Удружење	„	6.819
Штампарија Јовановић	„	7.084
Ђура Богдановић	„	7.122
Коста Н. З. Поповић	„	8.411
Набављачка Задруга	„	8.300
Карло Хедриг »Боров Парк«	„	8.219
Браћа Грозданић	„	9.149
Војислав Ј. Јовановић	„	9.556
Сава Кнежевић	„	9.693
Боривоје Коцић	„	9.940
Хотел »Маринковић«	„	10.384
Биоскоп »Клериц«	„	11.104
Браћа Марковић	„	11.413
Здравко Ристивојевић	„	12.876
Александар Поповић — Пап	„	12.910
Кафана »Загреб«	„	15.408
Исак А. Барух	„	16.973
Санаторијум »Миљанић«	„	17.571
Милорад С. Чупић	„	20.365
Иван Обрадовић — Ресторан »Клериц«	„	20.467
Сава Лозанић	„	20.847
Петар Чупић	„	21.612
Момчило Нинчић	„	24.305
Кафана »Борча«	„	25.069
Риста Костић	„	35.260
Купатила »Севдић«	„	64.943
Хотел »Париз«	„	91.253
Штампарија »Време«	„	110.302
Млин »Слога« Спаса Јовановић	„	112.000
Предузеће »Локо-Машин«	„	120.654
и т. д. и т. д.		

II.

Колико је рад на прикупљању Општинских прихода од струје био лабав и у којој мери несавесан, најбоље се огледа код појединих потраживања од лица која су пала под стечај.

Пријављивање у стечишне масе за не плаћену струју одпочело је редовно тек новембра 1928. године. Пре тога нико није водио сталну евиденцију о тим случајевима и један део општинских потраживања те врсте услед такве нехатности пропао је.

Може се слободно рећи, да нема ни једног стечаја у коме се Општина није појављивала као поверилац за већу суму потраживања за не плаћену струју за читаве месеце и године. Поједини стечишни дужници на више месеца па и година пред свој пад под стечај, престали су са плаћањем струје, а општински органи нису предузимали никакве мере, да се Општина не уваљује у оваква и велика и сумњива потраживања.

Према подацима које сам прикупио у Правобранилач. Одељењу Општине, оваква потраживања пријављивали су у 209 стеч. маса за не плаћену струју. Кад се зна, да се у стеча-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB

јевима необезбеђеним повериоцима — у које долази и ова Општинска потраживања, не наплате ни за десети део свога потраживања, онда се јасно може видети штета, која у оваквим случајевима произилази за Општину.

Кад се има у виду спорост и компликованост нашег стец. поступка као и то, да он повериоцима не признаје никакве таксе и трошкове, може се слободно тврдити, да наплата кроз стечај од појединих дужника кошта општинску администрацију по некад скупље, но што износи дотично потраживање.

Од ових пријава у стец. масе навешаћу примера ради само неколико стец. маса у које се Општина пријавила:

Стец. маса	Петар Вуковић . . .	Дин.	4.020
"	" Николић и Комп. . .	"	4.941
"	" Михајло Марковић и комп. . .	"	5.389
"	" Земљорадничка Банка . . .	"	5.670
"	" Браћа Леви	"	6.386
"	" Војин Пековић	"	6.392
"	" Гостионичар. Банка . . .	"	6.951
"	" Хотел »Асторија« . . .	"	7.450
"	" Света Савић »Балкан« . . .	"	10.843
"	" Грчић и Поповић	"	13.621
"	" Јеша и Букус Конфорти	"	14.228
"	" Штампарија »Илустрација«	"	15.511
"	" Бифе Лука Луковић	"	18.721
"	" Драгица Атанацковић	"	23.550
"	" Трговина »Мерцедес«	"	24.425
"	" Штампарија »Родолуб«	"	45.083
"	" Посластичарница »Дифранко«	"	54.229
"	" Кафана »Таково«	"	60.775
"	" Штампарија »Ловчевић«	"	138.242
"	" Хотел »Империил«	"	264.770

и т. д. и т. д.

Са истом небрижљивошћу прикупљени су општински приходи за струју и у почетку ове 1929. год. у месецима, јануару фебруару и марту, те је Општина била принуђена, да се у готово свима стечајима отвореним у овој 1929. години пријављују за своја потраживања. Ту се открило, да појединци који су пали под стечај у априлу месецу, нису ни за један месец у овој години платили струју. Тако на пример Општина у 35 стечајева отворених у овој 1929. години била је принуђена да пријави своје потраживање за струју за неколико протеклих месеца.

Маса пак признаница, које сам затекао на благајни као не наплаћене за месеце јануар, фебруар и март у овој години, доказује да је хаос захватио и почетак ове 1929. год.

Тако Рачуноводство актом извештаја Правобранилачко Одељење, да Општина потражује од штампариие »Илустрација« суму од 15,511 ди-

нара, за време само до конца 1928. год. у ком је смислу и пријављено потраживање у стец. масу.

Пошто је рок за ову пријаву био много раније, ја сам прегледајући ове случајеве посумњао у тачност ове пријаве и на дан 16. маја 1929. год. прибавио сам од Рачуноводства један извештај из кога се види, да та иста штампарија није платила ни утрошену струју за месец јануар и фебруар 1929. год. у износу 15.700 динара, која сума услед тог несавесног рада није у законском року ни пријављена Суду, те је на тај начин доведена у питање.

Рачуноводство осветлења

I.

Задужење претплатника и израда признаница вршена је у Рачуноводству Управе Трамваја и Осветлења.

Одмах на први поглед и лајик се може уверити о хаотичном стању, које у књигама Рачуноводства влада.

Примери које ћу за ово тврђење мало ниже навести, показује тачност овога навода. Ти примери нису малобројни и они у ствари сачињавају гро материјала и главну карактеристику овога Рачуноводства. Несрећност је таква, да се ни за једну партију дуговања са поузданошћу не би смело потврдити, да одговара правом стању ствари.

Благодарећи сваком осуству везе између Рачуноводства и благајне и код задужења и код раздужења омогућена је свака и нехотична а нарочито намерна злоупотреба у прибирања ових прихода. Кривична истрага која је поведена противу Општинских органа, који су на овом послу раније радили, потврђује тачност ових навода.

За један део претплатника који дугују веће суме из 1926., 1927. и 1928. год. нису задужења ни вршена, нити су им признанице у опште израђиване и слате благајни за наплату.

На први се поглед опажа, да за велики број замашнијих потраживања у опште признанице у благајни и не постоје, што доказује, да та дуговања или нису ни слата из Рачуноводства благајни у инкасо, или су пак признанице поново враћане у рачуноводство и тамо уништани или прикриване.

Тако се из књига Рачуноводства види, да се као дужници за 1928. год. и раније појављују маса претплатника као нераздужени, док су они данас по моме позиву подносили признанице за доказ, да су своју обавезу на време испунили. С дана у дан број оваквих претплатника повећава се а за њима и протести што их Општина позива да плате оно, што су једном већ исплатили.

До данас је презентирано на Благајни Осветлења 1.568 комада признаница у укупном из-

носу од 1,457,881 дин. за доказ да су оне наплаћене, међутим се те исте признанице по књигама Рачуноводства воде као нераздужене у прошлој 1928. год. Број таквих признаница из 1928. год. из дана у дан увећава се; по извесним знацима може се закључити да је слично стање и са признаницама из 1927. год.

Примера ради навешћу неколико таквих претплатника и износ суме која се од њих понова тражи, ма да је један део њих који показују признанице да су дуг о року измирили:

Занатлијска Банка	Дин.	8.861.—
Ливница »Југ«	»	9.323.—
Дунавска Банка	»	9.394.—
Јосиф Лемшић	»	11.941.—
Здравко Ристојевић	»	12.876.—
Прометна Банка	»	13.075.—
Исак Барух	»	15.772.—
Фабрика Пећи А. Д.	»	16.454.—
Фабрика Кланице	»	16.799.—
Кафана »Србија«	»	17.364.—
Стовариште обуће »Бата«	»	17.478.—
Фабрика »Телеопатик«	»	18.471.—
Дом »Културе«	»	19.592.—
Ђорђе Милојевић	»	20.221.—
Хотел »Балкан«	»	21.439.—
Фабрика трикотаже »Елка«	»	23.140.—
Сава Кнежевић	»	23.164.—
Бифе »Американац«	»	23.238.—
Коста Ђорђевић-Росулек	»	23.460.—
Љубивоје Перишић	»	25.950.—
Хотел »Палас«	»	26.634.—
Јохача Габај	»	35.543.—
»Цветкова Механа«	»	31.924.—
Хотел »Српски Краљ«	»	33.670.—
Штатпарија »Јединство«	»	35.854.—
Ђура Богдавић	»	40.146.—
Милутин Стакић	»	46.869.—
Сретен Јовановић	»	47.398.—
Драги Лазић	»	51.040.—
Бродарство »Бабат«	»	54.032.—
Гојко Главановић	»	61.197.—
Штампарија »Полистика«	»	84.996.—
Славковић и Ковачевић	»	88.144.—
Штампарија »Правда«	»	155.352.—
Фабрика Владе Илића	»	908.779.—

Овакви су случајеви у рачуноводству многобројни, а сума коју они представљају прелази више милиона. Рад на проверавању ове врсте задужења у току је и наилази на многобројне сметње, нарочито кад се има на уму, да ови претплатници нису сачували признанице, а да по неки притежавају факсификоване он стране појединих бивших општинских органа. Потребна је велика обазривост и много времена да би се сви ови случајеви проверели и књиге бар донекле довели у ред. Кад се све ово има у виду, онда ће ови и овакви дужници и сами помоћи, да се право стање дуга утврди.

Да ли је овакво стање у Рачуноводству последица само хаоса, или су по среди велике

проневере, тешко је одговорити, пре но што би се извршио детаљан преглед благајне и утврдило, шта је било са примљеним новцем; истрага која се противу појединаца води, припомоћи ће такође изналажењу материјалне истине.

II.

Али за то има примера, где ни Благајна ни Рачуноводство не воде, било извесна лица, било за извесно време некога као свога дужника, ма да он стварно троши струју. На пример:

Љубомир Радојловић, трг. актом Бр. 5192 од 10.-V. о. г. обавештава, да није добио ни један рачун за прошлу 1928. год. ма да је у свима месецима те године трошио струју.

На мој захтев Рачуноводство ме извештава актом од 15.-V. 1929. год. да г. Радојловић дугује по парт. Бр. 24965 само за седам месеци у 1928. г. али без објашњења, зашто му у истим признанице нису слате, међутим његове признанице у благајни не постоје.

Светозар Младеновић, гл. благајник Поштан. Штедионице актом Бр. 10816 од 26.-V. 1929. год. извештава, да од септембра месеца 1928. троши струју паушално по парт. Бр. 2708, али до данас за тај утрошак није добио ни један рачун.

Драгомир М. Станковић, инвалид-мајор, актом од 10.-V. о. г. извештава, да је од 1. маја 1928. до 1. маја 1929. год. дакле, за 10 месеци трошио струју у своме стану у Авалској улици Бр. 3. по струјомеру и у Мутаповој Бр. 28. такође по струјомеру, али да му ни за један месец нико није слао признанице, нити тражио наплату овога дуга.

III.

Исто тако има и обратних случајева, где Рачуноводство извесна лица води као своје дужнике и задужује их за струју, коју они стварно не троше. Тако Боривоју Јовановићу, Дечанска бр. 10, укинута је струја од лабора под пломбом Бр. 47. 21. маја 1928. год. међутим, Рачуноводство га и даље задужује за струју чак и у јануару 1929. год. парт. 5518.

Александар Јанковић, на протоколу од 15.-V. о. г. изјављује, да му Рачуноводство тражи да плати струју за шест месеци 1928. г. Међутим, њему је лабор укинуо струју још октобра 1927. г. под пломбом 35. Приложио је признаницу Бр. 30390 тек. рачун 12407 где га Рачуноводство позива да плати струју и за месец јануар ове године.

Михаило Симичев, Гундулићева бр. 6. води се као дужник за 1929. г. по парт. Бр. 1567 струјомер 4532723. Међутим, он се одселио у Француску још 1927. г., а Рачуноводство шаље у тај стан монтера, да прекине струју, ма да данашњи закупац стана плаћа редовно на своју партију струју.

Интересантно је само знати, на који се начин вршило читање струјомера и задужење, кад ти

људи више не постоје и кад се и струјомери воде на туђе име.

IV.

Дознао сам али нисам могао да прибавим доказе, да има станова у Београду који троше Општинску струју, али је редовним путем нису прибавили нити је плаћају.

Акта оптужења за крађу струје, о којима је прошле године било речи и преко јавности, нисам могао пронаћи ни у Рачуноводству ни у Правобранилачком Одељењу. Према обавештењима, која сам од појединих шефова одељења добио, ове афере нису од стране испедних власти и суда окончане.

Када сам усмено известио Директора Техничке Управе г. Бору Поповића, да ова акта нисам могао наћи, г. Поповић ми је одмах после два дана акта изнашао у Електричној Централли и лично ми их предао.

У тим актима нашао сам следеће:

Решењем Општинског Суда АБр. 9671 од 1. јуна 1927. г. одређена је *Комисија за извиђај злоупотреба у Електричној Централли*, која је актом од 1. августа 1927. г. Бр. 160 поводом крађе Општинске струје известила Општински Суд:

1. Да је комисија започела рад 1. јула 1927. год. и испитала сва лица која су умешена у ову истрагу по крађи струје, коју је претходно водио главни секретар Д-р Иван Могоровић;

2. Да је истражни материјал био врло опсежан и да се у току истраге показало, да је претходно ислеђење било недовољно за утврђење кривичне одговорности појединих органа Електричне Централле и сопственика локала и кућа, који су учествовали у крађи струје;

3. Да је 50 лица оптужено за крађу струје, за које је утврђено да су употребљавали недопуштена средства да Општину оштете;

4. Да је Општина само овом крађом струје оштећена сумом од 2,879.057 динара;

5. Да комисија чека извештај Државне Контроле Мера о неисправности струјомена, који су на недопуштен начин отворани и монтирани тако, да показују мањи или никакав утрошак струје;

6. Да је претресом вршеним од стране полицијске власти нађена код појединих лица извесна количина покраденог електричног материјала, која им је одузета а они тужени испедној власти;

7. комисија даље извештава; да је ова истрага имала дејство на све службенике Електричне Централле и да се сваки устручава да чини не допуштене радње, верујући да ће бити ухваћен.

8. Комисија је тако истрагом дошла до уверења, да су крађе струје вршене највише због тога, што на струјомерима није било државног печата, или што је печат скинут од извршиоца крађе, или пак што је Електрична Цен-

трала без државног печата постављала струјомере.

Управа Трамваја и Осветлења актом 10. марта 1928 год. извештава Управу града Београда:

1. Да је бив. Генерални Секретар Управе Трамваја и Осветлења *Др. Иван Могоровић* предао Управи Града на дан 29. јула 1927. год. 42 тужбе због крађе струје у вредности 2.470.007 динара;

2. Да те тужбе нису нигде у деловидни протокол Управе Града заведене према изјави њених органа, а примио их је према експедиционој књизи Општине Београдске орган Управе Града Београда Рад. М. Исаковић на дан 29. августа 1927. године, па Управа Трамваја и Осветлења моли Управу Града Београда за наређење, да се односне тужбе што пре пронађу, заведу и узму у поступак.

Административно Одељење Општине Београдске актом од 4. маја 1928. год. АБр. 8589 извештава дежурног кмета у Електричној Централли:

1. Да је Централа тужила 42 лица за крађу струје.

2. Да је од тих 42 тужбе Управе Града заведено свега 9, а остатак тужби није се могао пронаћи, мада је утврђено које је лице у Управи Града те тужбе примило.

3. Да је потребно да се пронађу концепти тих упропашћених тужби и доказни материјал, како би осумљичена лица била поново оптужена.

После овога Дирекције Трамваја и Осветлења актом од 23. јула 1928. год. ДБр. 3709 извештава Општински Суд:

Да се настале тужбе не могу обновити код истражне власти, јер је уз тужбе био сајужен у оригиналу сав истражни материјал као: саслушања окривљених лица, саслушања органа који су скинули струјомере, стручно мишљење комисије за процену штете, налази државне контроле мера, оригиналне писмене листе о потрошњи струје, оригиналне пломбе, које су биле на струјомерима и т. д.

После тога дакле, од 23. јула 1928. године из акта овога предмета не види се, да је ма шта даље од стране Општинских органа предузимано, да се рад по предметима крађе струје настави или убрза.

Из акта се овога предмета види: да су у крађи струје у главном учествовали поједини већи Београдски хотели и ресторани, неки биоскопи и слични локали. Међу оптуженима налази се шест већих хотела, за чије је сопственике утврђено, да су крађом струје оштетили општину у суму од 2,132.714 динара.

Да су књиге рачуноводства и благајне вођење у реду, по њима би се исто тако могла водити контрола над радом читача струјомера а нарочито код већих индустријских и других предузећа, где је — извесни знаци говоре, било великих злоупотреба.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Велики део претплатника, са којима сам приликом вршене наплате потраживања из 1928. год. дошао у додир, изјавио ми је, било усмено било писмено, да су у ранијим временима и више пута рекламирали своја задужења и тражили ревизију било струјомера било рачуна, али да им нико и никада ни у каквој форми од стране општине није давао обавештења ни исправке.

Администрација, која је по оваквим предметима и приватним представкама захтевана, била је тако лоша, да је изазвала велико незадовољство код претплатника, који су често своје рекламације по неколико пута безуспешно писмено понављало.

Евиденција о кретању претплатника је испод сваке критике. Маса је расељених које рачуноводство још увек води на старе адресе и тако их и данас задужује и месецима им шаље признанице, које се месецима враћају да је адресант непознат. Треба само прегледати спискове који су монтери добили да таквим укидају срују, па кад су они у такве станове дошли, нико им није могао дати обавештење, где су и кад се ти претплатници иселили. Такви се често и данас воде као дужници па чак задужују и овој 1929. год. Појава монтера у оваквим становима ради укидања струје лицима која ту и не постоје, изазива често немиле сукобе са садашњим претплатницима, који показују уредне признанице да су свој дуг на време исмирили.

Таксено — Привредни Одсек

Да би се рад овога Одсека могао тачно оценити за 1928. и раније године, потребно би било, да се изврши детаљан преглед рада на прикупљању Општинских прихода од разних такса установљених законом о таксама.

Да је прибирање тих такса вршено са крајном лабавашћу, огледа се у факту, да има велики број разних фирми и предузећа од којих у 1928. 1927. па и у ранијих годининама нису прикупљене ове таксе.

Међу тим фирмама има и таквих, које су ликвидирале и престала постојати, те се од њих данас тешко могу ове таксе наплаћивати.

Такође има знатан број радњи и предузећа, која у опште од стране овог одсека нису ни регистрована, ма да као таква постоје по годину и више дана.

Тај немарљив рад на прибирању ових такса имао је за резултат, да има више милиона динара, који су од ове врсте општинских прихода остали не прикупљени и не разрезани.

Општински Суд уочивши овај факт, издао је шефу Таксено-привредног Одсека 18. априла ове године писмену наредбу Бр. 6. којом му је наложено:

1.— да изради тачно спискове свих заосталих

таксених потраживања из ранијих година са свима потребним податцима;

2.— да ти спискови буду груписани по врсти такса и оверени од шефа Одсека лично;

3.— Да спискови буду завршени до 18 маја о. г. и предати општинском адвокату, који ће предузети потребне кораке, да се та општинска потраживања што брже обезбеде и наплате.

Међутим шеф овога одсека, по горњој наредби Општинског Суда ни до данас није поступио, нити је ове податке израдио, да би се могли предузети даљи кораци по одлуци Суда

Детаљнији извештај о стању овога одсека могао би се поднети само кад би се подробије извршио преглед његовог рада.

Управа општинских добара.

Да би се извршио преглед примања и потраживања која општина има од својих имања, Општински Суд 18. априла 1929. год. издао је писмену наредбу Управнику Општинских Добра, да сачини списак ових предмета:

1. По којима општина има каквих било потраживања;

2. По којима су предузети кораци за наплату преко власти;

3. Списак закупаца који уживају разна Општинска имања и значи висину закупнине и за које време иста није исплаћена;

4. Списак Општинских имања која су експроприсана и делимично или у целости исплаћена, а сопственици их и даље уживају.

Ове извештаје по наређењу Општинског Суда Управник Добра био је дужан предати до 29. априла ове године, али он то није учинио.

Једино је саставио списак и предао ми један део предмета, по којима су предузети кораци преко власти за наплату не прикупљених кирија.

Из тога се списка види: да има десет закупаца, који Општини дугује кирију до 1. маја ове год. у укупном износу динара 607.902

Од тих десет закупаца пет је њих који и данас уживају закупна добра, ма да кирију ни сада не плаћају, нити су против њих предузети кораци и мере за иселење.

Међу овим закупцима налази се и Банка Бошковић о коме сам случају известио детаљније Општински Суд рефератом својим од 8 маја о. г. а из кога се реферата види:

Суд Општине Града Београда закључио је са Банком Никола Бошковић А. Д, још 1924. г. уговор, по коме је Банци дат за 15 година под закуп општински плац на Дунавској обали, са закупном ценом од 45.000 динара годишње рачунајући од 1. јануара 1924. г. Од почетка овог уговора па до данас — дакле за пуних пет година, Банка није положила Општини ниједне паре на име ове кирије.

Та неплаћена кирија на дан 1. јануара 1929. год. са осталим трошковима износила је суму од

Динара 280.370.—

Из акта овога предмета не види се, да је Општина преко Првостепеног Суда због неиспуњења овог уговора од стране Банке предузимала противу ње какве кораке, да се ово општинско потраживање наплати и обезбеди, или да се уговор са Банком раскине.

Решењем Београдског Трговачког Суда од 26. маја 1926. г. Бр. 26062 отворен је стечај и узета у попис целокупна имовина дужне Банке Бошковић.

У смислу § 54. стец. поступка сви банчини повериоци били су дужни да се до одређеног рока пријаве са својим потраживањима у стеципну масу, иначе који од поверилаца то о року не учини, неће се доцније моћи наплаћивати из стеципне масе.

Управа Општинских Добара, за ово своје потраживање, из необјашњивих разлога, није се пријавила у банчину стеципну масу, што је било последица, да је општина изгубила право да се из масене имовине наплаћује.

Затим је решењем Београдског Трговачког Суда од 26. новембра 1926. г. Бр. 60425 скинут стечај са банчине имовине у смислу поравњања са пријављеним повериоцима с тим, да поверилачки одбор остане и даље и рукује банчином имовином, а приходима од банчаних зграда исплаћује банчине повериоце пријављене у стеципну масу, међу које Општина, као што је напред објашњено, не долази.

О детаљним условима овог поравњења нема трага у овом предмету, нити има овог судског решења о скинућу стечаја, из кога би се по-дробније видело, како је овај банчин стечај ликвидираан. Главна је да је банка и после стечаја продужила да ужива закупно добро и да и на даље не плаћа општини ни ранију ни садању кирију. И као пре стечаја, тако и за време стечаја и после њега, нису предузимани судски кораци, да се од Банке ова кирија наплати или уговор са њом раскине.

Тако је стање трајало све до 20. септембра 1928. г. када је Управник Општинских Добара лично тражио забрану код суда за ову неплаћену кирију и то само за суму од 150.000 динара. Забрану је тражио на дрвени мост банчин и њену искретност, која се налази у магаци-нима на углу Дунавске, Банатске и Јеврејске улице. Решењем Београдског Варошког Суда Бр. 58587 од 20. септембра 1928. г. ова је забрана одобрена.

По жалби Банчиној, Касациони Суд поништио је ово решење и Првостепени Суд за град Београд, поступајући по примедбама Касационог Суда, одбио је Општину од траженог обезбеђења, са разлога: да се она не може за своје потраживање наплаћивати из ове имовине, која је раније узета у попис за рачун стеципних поверилаца, међу које се Општина не убраја, јер се у стечај није ни пријавила.

Ово решење Првостепеног Суда није постало извршно али је једно несумњиво, да се оваква забрана неће моћи реализовати под предпоставком, да Банка нема друге имовине сем оне, која је у стеципну масу била пописана. Према томе изгледа, да је и ова забрана захтевана, без материјалне основице и у ветар.

Управник општинских добара оправдао је ову забрану тужбом својом од 9. октобра 1928. г. Бр. 63326.

На име таксе за ову забрану, тужбу и таксирање овог уговора Општина је положила суму од 18.970 динара. Овом је сумом њено потраживање поред ранијих кирија за мост и плац попето на укупан износ Динара 280.370.

После овога Банка 24. новембра 1928. год. упућује писмо Општини, у коме јој поред осталог замера за овакав рад предбацујући јој, што се није благовремено у стеципну масу пријавила, већ прави узалудне трошкове и покушава да се наплаћује из банчине имовине, која је много раније узета у попис за рачун пријављених поверилаца, У истом писму Банка предлаже суду следећи начин за исплату овог дуга:

1. Да до краја новембра 1928. г. Банка положи у готову 30.000 динара;

2. Да сваког месеца полаже суму од 10.000 динара с тим, да за те суме изда Општини своје менице.

Истота дана 24. новембра 1928. год. када је Банка ово писмо упутила Општини, које узгред буди речено нема трага да је ма где у суду заведено, престали су Управи Добара у име Банке г. г. Карл Лебл и Бошковић и потписали један прокол у коме су изјавили: да пристају да до 1. новембра 1928 год. положи Општини суму од 30.370. динара у исплату овога дуга од 280.370. динара; да ресто од 250.000. динара пристају отплаћивати у месечним ратама по 10.000. динара. За ову суму од 30.370. динара предали су један бланко акцепт таксиран на бланкету од 32.000 динара изјављујући, да кирију за нових будућих пет година пристају да плаћају по 45.000 динара годишње с тим, да исту полажу у месечним ратама.

Овај протокол није од стране ни једног општинског органа оверен у Управи Добара, нити се види, да су се потписници његови легитимисали као прави представници Банке.

На полеђини овога протокола, одмах после два дана 26. новембра 1928 год. Управник Општинских Добара написао је мишљење, да овај аранжман треба усвојити са банком и истовремено одобрити даљи закуп за нових пет година под истим условима, рачунајући од 1. јануара 1929. год.

Одмах сутра-дан одржана је седница Секције за Економска Добра, која је усвојила у потпуности овај реферат Управника Општинских Добара, који је протокол оверио кмет прав-

ник Д. Богдановић на истом акту Бр. 5595 од 28. новембра 1928 год.

После два дана — 30. новембра 1928 год. Општински Суд доноси своје решење бр. 5595 којим у потпуности усваја ово мишљење управника општинских добара и Економске Секције.

То решење Општинског Суда гласи:

»Да Банка Никола Бошковић А. Д. од целокупног дуга у суми од 180.370 динара одмах положи 30.370 динара а остатак дуга у месечним ратама по 15.000 динара на које ће се суме издати своје менице са означеним роковима, као и да се продужи закуп земљишта заузетог постављеним мостом за даљим пет година, с тим да Банка Никола Бошковић плаћа по 45.000 динара годишње на име кирије. Управа Општинских Добара преко свог пуномоћника закључиће уговор са Банком позивајући се на ово решење.«

Кад је на овај начин продужен уговор са Банком за нових пет година — после тога решења — дакле од 30. новембра 1928 год. па до данас, нема никаквог трага у актима овога предмета, да је ма шта предузимано, да се ово решење Општинског Суда изврши, нити је Банка ма и једне паре од јануара 1924 год. до данас положила Општини на име те кирије, нити да је ма ко за овакав рад по овоме предмету узиман на одговор. Постоји само акт Управника Општинских Добара од 1. децембра 1928 год. бр. 5736 упућен Управи Водовода, да отвори воду, која је била неколико дана затворена магацинима банчиним на Дунаву, јер је, вели, регулисано плаћање.

Постоји и један акт Првог Дунавског Паробродског Друштва од 4. децембра 1928 год. бр. 5745 које дознавши за све ово, извештава Општину, да Друштво има са Банком уговор, који је приложило у препису, а из кога се види, да је плаћало половину досадање кирије за Општинско земљиште директно Банци, која је била дужна, да ту суму заједно за Банчиним делом кирије плаћа Општини. Друштво наводи, да Банка ову своју обавезу према Општини никад није испуњавала, ма да је редовно примала од Друштва поменуте суме од 22.500 динара за ову кирију.

У том акту Друштво изјављује: да је готово да за Банку плати Општини суму од 30.470 дин.; да се накнадно по договору између Општине и Друштва закључи споразум, како би се и Општина и Друштво заштитили од даљих некоректности Банке.

Из акта се не види, да је по овој представци у Управи Добара ма шта рађено.

На томе је завршен цео рад по овом предмету и Банка Бошковић у место да буде на терана на раскид уговора због не извршења, она је на против награђена тиме, што јој је под истим условима продужен уговор за нових пет година, дакле до 1. јануара 1934. г.

У исто време част ми је напоменути, да поред ове неплаћене кирије, Банка Никола Бошковић дугује Општини за време од 1924. год. до 1929. год. суму од

Динара 28.761.—

на име разних неплаћених такса, а према извештају Таксеног Одељења бр. 2451 од 4. маја 1929 год.

Такође Банка није раздужена у суми од

Динара 62.768.—

на име утрошене струје за време од 1924 г. до 1929. г. према извештају Рачуноводства од 4. маја 1929. год.

Банчин дуг Општини до 1. априла за утрошену воду за имање у Краља Милана улици и магацине на Дунаву износи

Динара 28.409.—

Према томе целокупно потраживање Општине према Банци Николе Бошковића А. Д. износи суму од

Динара 400.308.—

Напомињем да ни ово потраживање, у колико се односи на време пре пада Банчиног под стечај, не види се из акта, да је пријављено у Банчину стечајну масу.

НАПОМЕНА. — Управник Општинских Добара накнадним актом од 13.-V. 1929. г. под Бр. 3071. известио ме је: да је Дунавско Паробродско Друштво положило на дан 5. децембра 1928. г. суму од 30,370 дин. која сума није одобрена рачуну Банке Бошковић, јер је њоме извршена наплата свих издатих сума за таксе и већи део трошкова. Управник Општинских Добара даље извештава, да је случајном омашком чиновника пропуштено да се о томе поднесе раније извештај.

Поред поменутих има и других сличних закупаца, али како Управник Општинских Добара није поступио по наредби Општинског Суда и поднео списак имања, нисам у могућности, да о другим случајевима поднесем извештај. Како су мени лично били познати извесни примери ове врсте, то сам засебним актом тражио од Управника Општинских Добара и он ми је послао актом Бр. 3008. од 10. маја извештај:

а) Да закупци *Петар и Марко браћа Марковић*, дугују Општини суму од 128.752 динара на име неплаћене кирије од 1. маја 1924. г. до 1. маја 1929. г. — дакле за пет година, и да противу њих нису предузимани никакви кораци ни за иселење ни за наплату овога дуга, ма да се из решења Општинског Суда Бр. 2220. од 30. септембра 1924. г. види, да је овај закуп преновљен и да по тој одлуци, која је закупцима на потпис саопштена, Општина има права да им откаже овај закуп сваке године пред први мај или пред први новембар па и у свако друго доба, ако не плаћају кирију редовно.

да има више хиљада домова од којих Општина није по више година наплаћивати ова потраживања, која се пењу на милионе. Добија се утисак, као да је плаћање воде Општини било добровољни прилог, који су поједини грађани давали кад су хтели.

У том не плаћању воде толерирана су нарочито поједина већа предузећа, кафанске радње, и веће зграде у цантру вароши, која често пута у исто време нису плаћала ни струју.

Примера ради навешћу из тих спискова само неколико случајева, да би се видела висина тих потраживања.

Тако за утрошену воду дуговали су Општини за протекле године:

Хотел »Славија«	Дин.	10.455
»Локо-Машин« индустријско предузеће	„	10.327
Даринка Сирогановић	„	10.885
Васа Пешћ	„	11.087
Мита Стајић	„	11.510
Фабрика Гођевац	„	11.535
Др. Воја Кујунџић	„	12.123
Надежда Красојевић	„	12.232
Михајло Маринковић	„	12.915
Јосиф Исака Алмули	„	13.550
Илија Гавриловић	„	15.150
Београдска Задруга	„	15.586
Хотел »Опера«	„	16.640
Пера Милорадовић	„	17.325
Браћа Ђорђевић	„	18.137
Бенцион Були	„	18.731
Милан Обр. Кнежевић	„	18.626
Драгомир Јанковић	„	18.900
Округ Београдски	„	19.508
Браћа М. Поповић	„	20.010
Спира Харисијадис	„	20.695
Голуб Јанић	„	20.726
Бока Марковић	„	21.344
Кафана »Коларац«	„	21.085
Браћа Антонијевић	„	22.300
Маса Петра Јокића	„	23.397
Ресторан »Клерифес«	„	24.747
Хотел »Петроград«	„	28.767
Хотел »Подриње«	„	30.000
Бура Џамоња	„	30.150
Хотел »Оријент«	„	31.107
Симић и Поповић	„	32.857
Богосав Михајловић	„	34.315
Жика С. Јанковић	„	39.857
Дом Чинов. Класне Лутрије	„	40.533
Хотел »Империјал«	„	42.824
Браћа Пошовић	„	45.160
Душан Ђокић	„	47.312
Др. Миливије Јованоћ	„	52.220
Д. Шићански	„	53.908
Бајлони и Синови	„	64.560
Земаљска Банка	„	76.715
Моша и Хајим Алкалај	„	98.980
Купатило Севдић	„	124.887
Фабрики Леда	„	161.677
Леон Талзи »Хотел Палас,«	„	246.601

и т. д. и т. д.

Уверио сам се да из прошлих година Општина потражује за воду за један део зграда близу десет милиона динара. Тачна цифра ће се утврдити, када се буде довршио списак тих потраживања који је у раду.

Из пријава у стецишне масе види се, да је Општина била принуђена, да се у више случајева и за ову врсту својих потраживања пријављује у стецишну масу.

Подносећи овај извештај Општинском Суду, част ми је напоменути: да он представља оно стање које сам затекао првих дана приликом мога ступања на дужност за општинског пуномоћника. Учинио сам све што ми је било у моћи, да се то стање у колико је могуће поправи. Слободан сам напоменути са жаљењем, да код једног дела општинских службеника нисам наишао на искрену сарадњу у отклањању свега онога, што би имало створити бољитак у раду појединих одељења Општинских.

Делимичном променом персонала та је сметња донекле отклоњена и ја верујем, да ћу помоћу добрих и приљезних чиновника успети, да оправдам велико поверење и част, које су ми Суд и Општински Одбор указали бирајући ме за Општинског пуномоћника под овако тешким околностима у Општини Београдској.

Суду општине града Београда.

Богомир А. Божић, адвокат Општине Београдске подноси извештај о наплати заосталих потраживања из ранијих год.

Као адвокат Општине Београдске добио сам од Општинског Суда налог, да предузнем кораке за обезбеду, и наплату заосталих из ранијих година општинских потраживања за неплаћену струју, воду сметлиште и канализацију.

Поступајући по туме налогу, част ми је извести Општински Суд да сам од дана ступања на дужност — дакле од 12. априла до 12. јуна ове год. — то јест за два месеца у погледу наплате и обезбеђења ових Општинских потраживања урадио следеће:

Рачуноводство осветлења.

Прегледајући рад Рачуноводства Осветлења приметио сам, да се велики број претплатника по књигама Рачуноводства у 1928. г. воде као дужници.

Тражио сам да ми се израде спискови свих таквих лица, за које време и колику суму Општина од њих потражује.

До данас ми је Рачуноводство доставило 91 такав списак а Благајна 41 у којима је уведено 2.942 разна претплатника, који се воде као дужници за укупну суму од 9.000.632 динара за прошлу 1928. г.

Од тога сам броја до данас адвокатским писмима позвао један део дужника, да своја дуговања регулишу и успео да ликвидирам Општинска потраживања за струју у износу 4.886.303 динара, делом на тај начин, што сам утврдио да извештан број претплатника притежава оригиналне признанице, као доказ да је овај дуг

Они ово закупа добро и данас уживају ма да кирију не плаћају.

Ови закупци дугују Општини и за утрошену струју у прошлој години суму од 9.996 дин.

б) *Мирко Марјановић*, дугује за плац на Савској Обали до краја 1928. г. суму од 7.614 дин., ни противу њега нису предузимани никакви кораци за наплату и иселење.

Из акта Управника Добара Бр. 3035-29 види се, да је Општинско имање у Капетан Мишиној ул. Бр. 42 уживала *Централна Кредитна Банка* од 1. августа 1923. год. до 15. јуна 1926. год. и да за све то време није платила ни једне паре на име кирије, чији износ представља суму од динара 366,477.— Поред тога Банка је остала дужна Општини 22.143 динара за утрошену не плаћену струју и 27,300 динара за неплаћену воду.

Банка је на овом плацу инсталирала модерну фабрику чоколаде, али су њени повериоци за своја потраживања све ове фабричне инсталације изложили јавној продаји. Приликом те продаје од стране Управе Добара нико се није појавио са захтевом да се првенствено кирија исплати, већ је дозвољено да се све ове инсталације, па чак и фабричке зграде подигнуте на овом општинском плацу продаду и однесу као покретност, те је на тај начин ово општинско потраживање у динара 388.620. путпуно компромитовано. Доцније је и Банка пала под стечај, али нема изгледа да ће се из стечишне масе ова тражбина моћи наплатити,

Прегледајући пријаве у Правобранилачком Одељењу нашао сам, да се Општина пријавила у следећим стечишним масама за своја потраживања од кирије. Тако:

а) Од Трговачког Друштва *»Влахојанис«* т. ј. од његове масе Општина потражује 6.000 динара на име неплаћене кирије за март, април и мај 1929. год.

б) Од стеч. масе *Београдског Акц. Друшт.* за дрво и угаљ Општина потражује на име неплаћене кирије од 1. маја 1924. год. до 31. августа 1925. год. суму од 48.573 динара.

в) Од стеч. масе *Васе Вељановића*, Општина потражу на име неплаћене кирије за време од 15. септембра 1922. год. до 1. јануара 1928. год. 53.100 динара.

г) Од стеч. масе предузећа *»Орао«* Општина потражује за време од 1. јула 1926. до 1. јула 1928. год. на име неплаћене кирије суму од 88.250 динара.

Каква је ситуација са осталим општинским добрима није ми могуће поднети детаљнији извештај, пошто Управник Општин. Добара није хтео да поступи по наредби Општинског Суда од 18. априла ове године и да до одређеног дана поднесе тражене спискове и реферат о стању Управе Општинских Добара.

Из напред поменутих случајева види се, да управљањем Општинским добрима не носи

знаке доброг газдовања, а детаљнијим прегледом рада овог одељења, могло би се једино утврдити право стање ствари.

Кад се има у виду, да Управа Општинских Добара издаје преко 700 разних својих објеката под закуп; кад се зна да је предвиђено, да та имања доносе Општини годишње преко 8,000.000 динара на име кирије — онда се само по тим чињеницама може закључити колико труда треба да се ови општински приходи обезбеде, наплате и повећају.

Књиговодства Водовода

Ово књиговодство налази се у далеко бољем стању него речуноводство Осветлења.

Непотпуности и грешака чма у погледу означења имена појединих домова, јер сопственици приликом промене власништва зграда, нису исту нотификовали Општи, те се један број домова води на име ранијих сопственика и задужење врше на њихово име.

Рад у овом Књиговодству трпи застоја и стога, што не постоји регистар у коме би били уведени сви сопственици зграда, које Општина води као своје дужнике.

На моје захтеве, да ми Књиговодство Водовода хитно пошаље податке о дуговању извесних лица Општини за воду, сметлиште и канализацију, Књиговодство Водовода актом КВБр. 1055 извештава: да у књиговодству не постоји регистар дужника по коме би се у књигама могле пронаћи њихове партије дуговања. Услед тога је врло тешко давати податке све догле, док књиговодство не бode изваштено о тачној адреси дужника, јер су књиге устројене само по улицама и бројевима зграда, а не и по именима њихових сопственика.

Овај недостатак књиговодства нарочито се показао као штетан у оним случајевима, кад је Правобранилачко Одељење тражило податке о дуговању оних лица, која су пала под стечај, ради пријаве у стечишну масу њихових дуговања, нарочито ако стеч. дужник има имања у разним улицама.

Исто тако запазио сам да има један део зграда, који у опште није ни задуживан. ма да је трпшио општинску воду.

Преко две хиљаде домова има који нису задужени за спој и употребу канала у овој 1929. год., ма да је тим сопственицима извршен почетком године разрез за воду и сметлиште и тај разрез унет у платне књижице.

Када се накнадно буде пропуштени разрез уносио у задужење, ствара ће се пометња и протести код дужника, којима ће бити необјашњиво да им се у већ извршени разрез за ову 1929. годину унесе нова задужења.

Али је зато наплата воде, сметлишта и канализације у 1926., 1927. и 1928. год. вршена са таквом не савесношћу, да се из књига види,

измирио, док су други приступили исплати ових заосталих потраживања.

Из извештаја Благајне Трамваја и Осветлења од 11. јуна 1929. г. А.У. Бр. 8379, који у оригиналу под/1. прилажем, види се: да сам од тих заосталих потраживања из 1928. г. успео да за два месеца Општинска Благајна наплати до 10. јуна ове године укупну суму од

Динара 2,276.903.—

Исто сам тако успео, да се други део заосталих потраживања из 1928. г. прибави од дужника, који дугују веће суме писмена признања о дугу у форми јавних исправа и обезбедим и она потраживања, о којима није било сигурних доказа.

Број таквих дужника који су дали обавезе има 101 у суми од

Динара 421.732.—

Сви су се ови писмено обавезали да све заостале дугове из 1928. г. исплате у року до 1. августа 1929. г.

У истом смислу наставио сам наплату и ликвидацију осталих потраживања од неплаћене струје.

Књиговодство водовода.

Прегледајући рад Књиговодства Водовода утврдио сам велики број дужника, који Општини нису измирили своја дуговања за утрошену воду, изношење сметлишта и канализацију од 1926. до 1929. г.

Од Књиговодства Водовода захтевао сам, да ми се израде и пошаљу спискови таквих лица

са износом њиховог дуга и времена за које дугују.

Све сам ове дужнике до данас позвао писменим позивом да ова дуговања регулишу Општинској Благајни, Из извештаја Књиговодства Водовода а акту К.В. Бр. 975. од 10. јуна 1929. г, који у оригиналу под/2. прилажем, види се да сам успео да од тих потраживања Благајна наплати од 16. априла до 6. јуна о. г. суму од

Динара 5,693.903.—

Такође сам успео да до 10. јуна о. г. од 493 дужника, који нису одмах били у могућности да заостали дуг исплате, прибавим пуноважно писмено признање у форми јавне исправе у укупном износу од

Динара 4,442.882.—

заједно са њиховом изјавом, да дуговања измире у ратама до 1. августа тек год.

Рад на наплати ових заосталих потраживања за воду из 1926., 1927. и 1928. г. као и за текућу годину наставио сам и даље.

Према томе сума наплаћених потраживања је

Динара 7,970.806.—

а укупна сума за коју су прибављена писмена признања износи

Динара 4,964.614.—

Београд, 14. јуна 1929. г.

Пуномоћник
Општине Града Београда
адвокат,

Богомир А. Богвић

Додатак „Општинским Новинама“ од 15. јула 1929. године

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

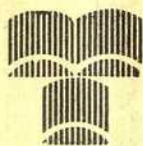
ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ОРГАН
ОПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

ИЗВЕШТАЈ

Богомира А. Богића, адвоката, пуномоћника
Општине Града Београда, о стању Општинских
прихода, прочитан на Одборској Седници
на дан 11. јула 1929. године

О ИЗВЕШТАЈ

Богомира А. Богића, адвоката, пуномоћника Општине Града Београда, о стању Општинских прихода, прочитан на Одборској седници на дан 11. јула 1929. год.

Приходи од електричне струје

Ступајући на дужност Општинског пономоћника на дан 12. априла 1929. год. од стране Општинског Суда добио сам налог, да предузмет енергичне мере у циљу наплате и обезбеђења општинских потраживања из ранијих година од неплаћене електрике, воде и прихода од Општинских имања.

Радећи на томе послу од 12 априла ове год. наишао сам на многе неправилности по којима сам закључио, да је систем рада и организације појединих одељења такав, да даје утисак о читавом хаосу који у тим одељењима влада. Сматрам за дужност, да као помоћник општине и њен адвокат о тим неправилностима овим својим рефератом у главним пртама обавестим Општински Суд, и да их прикажем онако, у каквом сам их стању затекао ступајући на дужност.

Благајна осветлења

I

Прегледајући рад благајне осветлења, нашао сам на више десетина хиљада ненаплаћених признаница од масе претплатника, који нису платили Општини утрошену струју за месеце и читаве година почев од 1928. па у назад.

Број таквих претплатника и износ укупне суме коју они дугују, представља праву неверицу.

Ова је појава за мене још у почетку своје била врло карактеристична и ја сам са пуном обазривости продужио свој рад. У току тога рада уочио сам, са каквом је несавесношћу вршено прикупљање Општинских потраживања за утрошену струју у протеклим годинама.

У општинским трезорима затечено је више десетина хиљада не наплаћених признаница за струју из прошлих 1928, 1927. и 1926. године. Те су признанице остављене у таквом хаотичном стању не пописане и не регистроване, да је свака злоупотреба са њима омогућена.

Један део тих признаница давала је благајна инкасантима за наплату и они су их држали код себе недељама и месецима, па их после враћали благајни са назначењем на полеђини, да претплатник неће да плати, или да га нису пронашли, па су признанице понова остављене у благајну и слагане по трезорима.

Други део тих признаница благајна из необјашњених разлога није ни пуштала за наплату, већ их је просто по пријему из Рачуноводства остављала без икаквог реда у трезорима. На томе се рад благајне у прикупљању тих прихода завршио према онима, који су одбили да плате утрошену струју, или који у опште нису ни позвани да свој дуг Општини измире.

У благајни нисам затекао никакав списак нити регистар тих признаница, да би се могао утврдити тачан број и износ суме коју Општина по њима потражује.

Број тих признаница из прошлих година из месеца у месец тако се нагомилавао и рад на њиховом наплаћивању био тако несавесан, да данас наплата тих признаница представља читав проблем.

Кад се има у виду, да се један део претплатника раселио а већи променио адресу, онда је јасно, да се дужници онако како су у тим признаницама означени, тешко могу пронаћи. Та се тешкоћа увећава и тиме, што у Рачуноводству не постоји никакав именик нити адресатор претплатника на општинску струју, да би се могло водити евиденција о њиховом кретању.

Осуство контроле и организације давало је могућности инкасантима, да са дужницима постизавају разне компромисе, који су били противу општинских интереса.

Све је то имало за последицу да се појављује велики број кафана, трговачких радња, индустријских предузећа и сличних јавних локала, који дугују за протекле године по 10, 30, 50 до 100 па и 200 хиљада динара за неплаћену струју, који су данас кад им је наплата захте-

вана, подносили молбе Општинском Суду да им се одобри, да тај заостали дуг исплате у ратама, таквих молба до данас је упућено 141 за укупну суму од 544.922,34 динара.

Други део оваквих потраживања који представља замашну суму, може се слободно рећи да је пропао, било што су појединци пали под стечај, било на други начин постали инсолвентни да плате тако нагомилане суме.

То осуство контроле довело је дотле, да су данас откривене злоупотребе извесног броја општинских чиновника, који су радили у Рачуноводству и Благајни Осветлења, а који нису презали да врше ни најдрастичније криминале. Ти криминали и по броју лица, који су у њима учествовала и по суми којом је Општина оштећена — и по начинима на који су они вршени, представљају праву неверицу. Како се истрага по овим проневерима води од стране Иследног Судије а на основу Закона о Сузбијању Злоупотреба у Званичној Дужности, то интерес истраге захтева, да се о детаљима за сада не говори; али ради илустрације тих злоупотреба напоменућу само то, да се међу оптуженим налазе и такви, који су као чиновници Рачуноводства вршили фалсификате и лажна задужење по општинским књигама Рачуноводства, а фалсификовали и саме признанице и успевали да их преко својих саучесника инкасаната наплате.

Да ли се све признанице које је Благајна примила од Рачуноводства налази у каси, и да ли су оне које су наплаћене као готов новац унете у Благајну, тешко је рећи, јер је веза између Благајне признаница и Благајне која је примала инкасирану новац, као и веза између Рачуноводства и Књиговодства тако рђава и проблематична, да је контролисање било јако отежано.

Та дезорганизација данас представља главну сметњу што истрага која је поведена, не може да иде оном брзином којом би ишла, да тај хаос не постоји.

Кад се има у виду, да је у току истраге откривено, да је и један део докумената и спискова поништен у Рачуноводству, онда ће се још лакше разумеваги, какве све тешкоће у истрази имају да се савладају, док не буду похватани сви они, према којим строгост Закона има да се примени.

Поред штете коју је Општина претрпела услед проневера од стране њених органа, појављује се и друга штета која проистиче из крајње небрижљивости оних, којима је била дужност да прикупљају ове општинске приходе.

Примера ради навешћу овде неколико претплатника из великог списка, на које сам нашао да из ранијих година дугују Општини за струју, да би се видело у којој је мери тај рад био несавесан.

Биро »Реклама«	Дин.	3.244
Михајло Марјановић	„	4.002
Демократски Клуб	„	4.125

Жак Були	„	4.289
Штампарија »Орао«	„	4.358
Димитрије Ђорђевић	„	5.059
Драг. Радуловић	„	6.147
Моша и Хајим Алкалај	„	6.434
Новинарско Удружење	„	6.819
Штампарија Јовановић	„	7.084
Ђура Богдановић	„	7.122
Коста Н. З. Поповић	„	8.411
Набављачка Задруга	„	8.300
Карло Хедриг »Боров Парк	„	8.219
Браћа Грозданић	„	9.149
Војислав Ј. Јовановић	„	9.556
Сава Кнежевић	„	9.693
Боривоје Коцић	„	9.940
Хотел »Маринковић«	„	10.384
Биоскоп »Клериц«	„	11.104
Браћа Марковић	„	11.413
Здравко Ристивојевић	„	12.876
Александар Поповић — Пап	„	12.910
Кафана »Загреб«	„	15.408
Исак А. Барух	„	16.973
Санаторијум »Миљанић	„	17.571
Милорад С. Чупић	„	20.365
Иван Обрадовић — Ресторан	„	20.467
»Клериц«	„	20.847
Сава Лозанић	„	21.612
Петар Чупић	„	24.305
Момчило Нинчић	„	25.069
Кафана »Борча«	„	35.260
Риста Костић	„	64.943
Купагила »Севдић«	„	91.253
Хотел »Париз«	„	110.302
Штампарија »Време«	„	112.000
Млин »Слога« Спаса Јовановић	„	120.654
Предузеће »Локо-Машин«	„	
и т. д. и т. д.		

II.

Колико је рад на прикупљању Општинских прихода од струје био лабав и у којој мери несавесан, најбоље се огледа код појединих потраживања од лица која су пала под стечај.

Пријављивање у стецишне масе за не плаћену струју одпочело је редовно тек новембра 1928. године. Пре тога нико није водио сталну евиденцију о тим случајевима и један део општински потраживања те врсте услед такве нехатности пропао је.

Може се слободно рећи, да нема ни једног стечаја у коме се Општина није појављивала као поверилац за већу суму потраживања за не плаћену струју за читаве месеце и године. Поједини стецишни дужници на више месеца па и година пред свој пад под стечај, престали су са плаћањем струје, а општински органи нису предузимали никакве мере, да се Општина не уваљује у оваква и велика и сумњива потраживања.

Према подацима које сам прикупио у Правобранилач. Одељењу Општине, оваква потраживања пријављивали су у 209 стец. маса за не плаћену струју. Кад се зна, да се у стеча-

јевима необезбеђеним повериоцима — у које долази и ова Општинска потраживања, не наплате ни за десети део свога потраживања, онда се јасно може видети штета, која у оваквим случајевима произилази за Општину.

Кад се има у виду спорост и компликованост нашег стец. поступка као и то, да он повериоцима не признаје никакве таксе и трошкове, може се слободно тврдити, да наплата кроз стечај од појединих дужника кошта општинску администрацију по некад скупље, но што износи дотично потраживање.

Од ових пријава у стец. масе навешаћу примера ради само неколико стец. маса у које се Општина пријавила:

Стец. маса	Петар Вуковић . . .	Дин.	4.020
"	" Николић и Комп. . .	"	4.941
"	" Михајло Марковић и комп. . .	"	5.389
"	" Земљорадничка Банка . . .	"	5.670
"	" Браћа Леви . . .	"	6.386
"	" Војин Пековић . . .	"	6.392
"	" Гостионичар. Банка . . .	"	6.951
"	" Хотел »Асторија« . . .	"	7.450
"	" Света Савић »Балкан« . . .	"	10.843
"	" Грчић и Поповић . . .	"	13.621
"	" Јеша и Букус Конфорти	"	14.228
"	" Штампарија »Илустрација«	"	15.511
"	" Бифе Лука Луковић . . .	"	18.721
"	" Драгица Атанацковић . . .	"	23.550
"	" Трговина »Мерседес« . . .	"	24.425
"	" Штампарија »Родолуб«	"	45.083
"	" Посластичарница »Дифранко«	"	54.229
"	" Кафана »Таково« . . .	"	60.775
"	" Штампарија »Ловчевић«	"	138.242
"	" Хотел »Империјал« . . .	"	264.770
	и т. д. и т. д.		

Са истом небрижљивошћу прикупљени су општински приходи за струју и у почетку ове 1929. год. у месецима, јануару фебруару и марту, те је Општина била принуђена, да се у готово свима стечајима отвореним у овој 1929. години пријављују за своја потраживања. Ту се открило, да појединци који су пали под стечај у априлу месецу, нису ни за један месец у овој години платили струју. Тако на пример Општина у 35 стечајева отворених у овој 1929. години била је принуђена да пријави своје потраживиње за струју за неколико протеклих месеца.

Маса пак признаница, које сам затекао на благајни као не наплаћене за месеце јануар, фебруар и март у овој години, доказује да је хаос захватио и почетак ове 1929. год.

Тако Рачуноводство актом извештаја Правобранилачко Одељење, да Општина потражује од штампарije »Илустрација« суму од 15,511 ди-

нара, за време само до конца 1928. год. у ком је смислу и пријављено потраживање у стец. масу.

Пошто је рок за ову пријаву био много раније, ја сам прегледајући ове случајеве посумњао у тачност ове пријаве и на дан 16. маја 1929. год. прибавио сам од Рачуноводства један извештај из кога се види, да та иста штампарija није платила ни утрошену струју за месец јануар и фебруар 1929. год. у износу 15.700 динара, која сума услед тог несавесног рада није у законском року ни пријављена Суду, те је на тај начин доведена у питање.

Рачуноводство осветлења

I.

Задужење претплатника и израда признаница вршена је у Рачуноводству Управе Трамваја и Осветлења.

Одмах на први поглед и лајк се може уверити о хаотичном стању, које у књигама Рачуноводства влада.

Примери које ћу за ово тврђење мало ниже навести, показује тачност овога навода. Ти примери нису малобројни и они у ствари сачињавају гро материјала и главну карактеристику овога Рачуноводства. Несрећност је таква, да се ни за једну партију дуговања са поузданошћу не би смело потврдити, да одговара правом стању ствари.

Благодарећи сваком осуству везе између Рачуноводства и благајне и код задужења и код раздужења омогућена је свака и нехотична а нарочито намерна злоупотреба у прибарања ових прихода. Кривична истрага која је поведена противу Општинских органа, који су на овом послу раније радили, потврђује тачност ових навода.

За један део претплатника који дугују веће суме из 1926., 1927. и 1928. год. нису задужења ни вршена, нити су им признанице у опште израђиване и слате благајни за наплату.

На први се поглед опажа, да за велики број замашнијих потраживања у опште признанице у благајни и не постоје, што доказује, да та дуговања или нису ни слата из Рачуноводства благајни у инкасо, или су пак признанице поново враћане у рачуноводство и тамо уништани или прикриване.

Тако се из књига Рачуноводства види, да се као дужници за 1928. год. и раније појављују маса претплатника као нераздужени, док су они данас по моме позиву подносили признанице за доказ, да су своју обавезу на време испунили. С дана у дан број оваквих претплатника повећава се а за њима и протести што их Општина позива да плате оно, што су једном већ исплатили.

До данас је презентирано на Благајни Осветлења 1.568 комада признаница у укупном из-

носу од 1,457.881 дин. за доказ да су оне наплаћене, међутим се те исте признанице по књигама Рачуноводства воде као нераздужене у прошлој 1928. год. Број таквих признаница из 1928. год. из дана у дан увећава се; по извесним знацима може се закључити да је слично стање и са признаницама из 1927. год.

Примера ради навешћу неколико таквих претплатника и износ суме која се од њих понова тражи, ма да је један део њих који показују признанице да су дуг о року измирили:

Занатлијска Банка	Дин.	8.861.—
Ливница »Југ«	"	9.323.—
Дунавска Банка	"	9.394.—
Јосиф Лемишић	"	11.941.—
Здравко Ристојевић	"	12.876.—
Прометна Банка	"	13.075.—
Исак Барух	"	15.772.—
Фабрика Пећи А. Д.	"	16.454.—
Фабрика Кланице	"	16.799.—
Кафана »Србија«	"	17.364.—
Стовариште обуће »Бата«	"	17.478.—
Фабрика »Телеопатик«	"	18.471.—
Дом »Културе«	"	19.592.—
Ђорђе Милојевић	"	20.221.—
Хотел »Балкан«	"	21.439.—
Фабрика трикотаже »Елка«	"	23.140.—
Сава Кнежевић	"	23.164.—
Бифе »Американац«	"	23.238.—
Коста Ђорђевић-Росулек	"	23.460.—
Љубивоје Перишић	"	25.950.—
Хотел »Палас«	"	26.634.—
Јохача Габај	"	35.543.—
»Цветкова Механа«	"	31.924.—
Хотел »Српски Краљ«	"	33.670.—
Штатпарија »Јединство«	"	35.854.—
Ђура Богдавић	"	40.146.—
Милутин Стакић	"	46.869.—
Сретен Јовановић	"	47.398.—
Драги Лазић	"	51.040.—
Бродарство »Бабат«	"	54.032.—
Гојко Главановић	"	61.197.—
Штампарија »Политика«	"	84.996.—
Славковић и Ковачевић	"	88.144.—
Штампарија »Правда«	"	155.352.—
Фабрика Владе Илића	"	908.779.—

Овакви су случајеви у рачуноводству многобројни, а сума коју они представљају прелази више милиона. Рад на проверавању ове врсте задужења у току је и наилази на многобројне сметње, нарочито кад се има на уму, да ови претплатници нису сачували признанице, а да по неки притежавају факсификоване он стране појединих бивших општинских органа. Потребна је велика обазривост и много времена да би се сви ови случајеви проверели и књиге бар донекле довеле у ред. Кад се све ово има у виду, онда ће ови и овакви дужници сами помоћи, да се право стање дуга утврди.

Да ли је овакво стање у Рачуноводству последица само хаоса, или су по среди велике

проневере, тешко је одговорити, пре но што би се извршио детаљан преглед благајне и утврдило, шта је било са примљеним новцем; истрага која се противу појединаца води, припомоћи ће такође изналажењу материјалне истине.

II.

Али за то има примера, где ни Благајна ни Рачуноводство не воде, било извесна лица, било за извесно време некога као свога дужника, ма да он стварно троши струју. На пример:

Љубомир Радојловић, трг. актом Бр. 5192 од 10.-V. о. г. обавештава, да није добио ни један рачун за прошлу 1928. год. ма да је у свима месецима те године трошио струју.

На мој захтев Рачуноводство ме извештава актом од 15.-V. 1929. год. да г. Радојловић дугује по парт. Бр. 24965 само за седам месеци у 1928. г. али без објашњења, зашто му у истим признанице нису слате, међутим његове признанице у благајни не постоје.

Светозар Младеновић, гл. благајник Поштан. Штедионице актом Бр. 10816 од 26.-V. 1929. год. извештава, да од септембра месеца 1928. троши струју паушално по парт. Бр. 2708, али до данас за тај утрошак није добио ни један рачун.

Драгомир М. Станковић, инвалид-мајор, актом од 10.-V. о. г. извештава, да је од 1. маја 1928. до 1. маја 1929. год. дакле, за 10 месеци трошио струју у своме стану у Авалској улици Бр. 3. по струјомеру и у Мутаповој Бр. 28. такође по струјомеру, али да му ни за један месец нико није слао признанице, нити тражио наплату овога дуга.

III.

Исто тако има и обратних случајева, где Рачуноводство извесна лица води као своје дужнике и задужује их за струју, коју они стварно не троше. Тако Боривоју Јовановићу, Дечанска бр. 10, укинута је струја од лабора под пломбом Бр. 47. 21. маја 1928. год. међутим, Рачуноводство га и даље задужује за струју чак и у јануару 1929. год. парт. 5518.

Александар Јанковић, на протоколу од 15.-V. о. г. изјављује, да му Рачуноводство тражи да плати струју за шест месеци 1928. г. Међутим, њему је лабор укинуо струју још октобра 1927. г. под пломбом 35. Приложио је признаницу Бр. 30390 тек. рачун 12407 где га Рачуноводство позива да плати струју и за месец јануар ове године.

Михаило Симичев, Гундулићева бр. 6. води се као дужник за 1929. г. по парт. Бр. 1567 струјомер 4532723. Међутим, он се одселио у Француску још 1927. г., а Рачуноводство шаље у тај стан монтера, да прекине струју, ма да данашњи закупац стана плаћа редовно на своју партију струју.

Интересантно је само знати, на који се начин вршило читање струјомера и задужење, кад ти

људи више не постоје и кад се и струјомери воде на туђе име.

IV.

Дознао сам али нисам могао да прибавим доказе, да има станова у Београду који троше Општинску струју, али је редовним путем нису прибавили нити је плаћају.

Акта оптужења за крађу струје, о којима је прошле године било речи и преко јавности, нисам могао пронаћи ни у Рачуноводству ни у Правобранилачком Одељењу. Према обавештењима, која сам од појединих шефова одељења добио, ове афере нису од стране последњих власти и суда окончане.

Када сам усмено известио Директора Техничке Управе г. Бору Поповића, да ова акта нисам могао наћи, г. Поповић ми је одмах после два дана акта изнашао у Електричној Централли и лично ми их предао.

У тим актима нашао сам следеће:

Решењем Општинског Суда АБр. 9671 од 1. јуна 1927. г. одређена је *Комисија за извиђај злоупотреба у Електричној Централли*, која је актом од 1. августа 1927. г. Бр. 160 поводом крађе Општинске струје известила Општински Суд:

1. Да је комисија започела рад 1. јула 1927. год. и испитала сва лица која су умешена у ову истрагу по крађи струје, коју је претходно водио главни секретар Д-р Иван Могоровић;

2. Да је истражни материјал био врло опсежан и да се у току истраге показало, да је претходно ислеђење било недовољно за утврђење кривичне одговорности појединих органа Електричне Централле и сопственика локала и кућа, који су учествовали у крађи струје;

3. Да је 50 лица оптужено за крађу струје, за које је утврђено да су употребљавали недопуштена средства да Општину оштете;

4. Да је Општина само овом крађом струје оштећена сумом од 2,879.057 динара;

5. Да комисија чека извештај Државне Контроле Мера о неисправности струјомена, који су на недопуштен начин отворани и монтирани тако, да показују мањи или никакав утрошак струје;

6. Да је претресом вршеним од стране полицијске власти нађена код појединих лица извесна количина покраденог електричног материјала, која им је одузета а они тужени иследној власти;

7. комисија даље извештава; да је ова истрага имала дејство на све службенике Електричне Централле и да се сваки устручава да чини не допуштене радње, верујући да ће бити ухваћен.

8. Комисија је тако истрагом дошла до уверења, да су крађе струје вршене највише због тога, што на струјомерима није било државног печата, или што је печат скинут од извршиоца крађе, или пак што је Електрична Цен-

трала без државног печата постављала струјомере.

Управа Трамваја и Осветлења актом 10. марта 1928 год. извештава Управу града Београда:

1. Да је бив. Генерални Секретар Управе Трамваја и Осветлења Др. *Иван Могоровић* предао Управи Града на дан 29. јула 1927. год. 42 тужбе због крађе струје у вредности 2.470.007 динара;

2. Да те тужбе нису нигде у деловидни протокол Управе Града заведене према изјави њених органа, а примио их је према експедиционој књизи Општине Београдске орган Управе Града Београда Рад. М. Исаковић на дан 29. августа 1927. године, па Управа Трамваја и Осветлења моли Управу Града Београда за наређење, да се односне тужбе што пре пронађу, заведу и узму у поступак.

Административно Одељење Општине Београдске актом од 4. маја 1928. год. АБр. 8589 извештава дежурног кмета у Електричној Централли:

1. Да је Централа тужила 42 лица за крађу струје.

2. Да је од тих 42 тужбе Управе Града заведено свега 9, а остатак тужби није се могао пронаћи, мада је утврђено које је лице у Управи Града те тужбе примило.

3. Да је потребно да се пронађу концепти тих упропашћених тужби и доказни материјал, како би осумњичена лица била поново оптужена.

После овога Дирекције Трамваја и Осветлења актом од 23. јула 1928. год. ДБр. 3709 извештава Општински Суд:

Да се нестале тужбе не могу обновити код истражне власти, јер је уз тужбе био сајужен у оригиналу сав истражни материјал као: саслушања окривљених лица, саслушања органа који су скинули струјомере, стручно мишљење комисије за процену штете, налази државне контроле мера, оригиналне писмене листе о потрошњи струје, оригиналне пломбе, које су биле на струјомерима и т. д.

После тога дакле, од 23. јула 1928. године из акта овога предмета не види се, да је ма шта даље од стране Општинских органа предузимано, да се рад по предметима крађе струје настави или убрза.

Из акта се овога предмета види: да су у крађи струје у главном учествовали поједини већи Београдски хотели и ресторани, неки биоскопи и слични локали. Међу оптуженима налази се шест већих хотела, за чије је сопственике утврђено, да су крађом струје оштетили општину у суму од 2,132.714 динара.

Да су књиге рачуноводства и благајне вођење у реду, по њима би се исто тако могла водити контрола над радом читача струјомера а нарочито код већих индустријских и других предузећа, где је — извесни знаци говоре, било великих злоупотреба.

V

Велики део претплатника, са којима сам приликом вршене наплате потраживања из 1928. год. дошао у додир, изјавио ми је, било усмено било писмено, да су у ранијим временима и више пута рекламирали своја задужења и тражили ревизију било стружомера било рачуна, али да им нико и никада ни у каквој форми од стране општине није давао обавештења ни исправке.

Администрација, која је по оваквим предметима и приватним представкама захтевана, била је тако лоша, да је изазвала велико незадовољство код претплатника, који су често своје рекламације по неколико пута безуспешно писмено понављало.

Евиденција о кретању претплатника је испод сваке критике. Маса је расељених које рачуноводство још увек води на старе адресе и тако их и данас задужује и месецима им шаље признанице, које се месецима враћају да је адресант непознат. Треба само прегледати спискове који су монтери добили да таквим укидају срују, па кад су они у такве станове дошли, нико им није могао дати обавештење, где су и кад се ти претплатници иселили. Такви се често и данас воде као дужници па чак задужују и овој 1929. год. Појава монтера у оваквим становима ради укидања струје лицима која ту и не постоје, изазива често немиле сукобе са садашњим претплатницима, који показују уредне признанице да су свој дуг на време исмирили.

Таксено — Привредни Одсек

Да би се рад овога Одсека могао тачно оценити за 1928. и раније године, потребно би било, да се изврши детаљан преглед рада на прикупљању Општинских прихода од разних такса установљених законом о таксима.

Да је прибирање тих такса вршено са крајном лабавашћу, огледа се у факту, да има велики број разних фирми и предузећа од којих у 1928. 1927. па и у ранијих годининама нису прикупљене ове таксе.

Међу тим фирмама има и таквих, које су ликвидирале и престала постојати, те се од њих данас тешко могу ове таксе наплативати.

Такође има знатан број радњи и предузећа, која у опште од стране овог одсека нису ни регистрована, ма да као таква постоје по годину и више дана.

Тај немарљив рад на прибирању ових такса имао је за резултат, да има више милиона динара, који су од ове врсте општинских прихода остали не прикупљени и не разрезани.

Општински Суд учивши овај факт, издао је шефу Таксено-привредног Одсека 18. априла ове године писмену наредбу Бр. 6. којом му је наложено:

1.— да изради тачно спискове свих заосталих

таксених потраживања из ранијих година са свима потребним податцима;

2.— да ти спискови буду груписани по врсти такса и оверени од шефа Одсека лично;

3.— Да спискови буду завршени до 18 маја о. г. и предати општинском адвокату, који ће предузети потребне кораке, да се та општинска потраживања што брже обезбеде и наплате.

Међутим шеф овога одсека, по горњој наредби Општинског Суда ни до данас није поступио, нити је ове податке израдио, да би се могли предузети даљи кораци по одлуци Суда

Детаљнији извештај о стању овога одсека могао би се поднети само кад би се подробије извршио преглед његовог рада.

Управа општинских добара.

Да би се извршио преглед примања и потраживања која општина има од својих имања, Општински Суд 18. априла 1929. год. издао је писмену наредбу Управнику Општинских Добра, да сачини списак ових предмета:

1. По којима општина има каквих било потраживања;

2. По којима су предузети кораци за наплату преко власти;

3. Списак закупаца који уживају разна Општинска имања и означи висину закупнине и за које време иста није исплаћена;

4. Списак Општинских имања која су експрописана и делимично или у целости исплаћена, а сопственици их и даље уживају.

Ове извештаје по наређењу Општинског Суда Управник Добра био је дужан предати до 29. априла ове године, али он то није учинио.

Једино је саставио списак и предао ми један део предмета, по којима су предузети кораци преко власти за наплату не прикупљених кирија.

Из тога се списка види: да има десет закупаца, који Општини дугује кирију до 1. маја ове год. у укупном износу динара 607.902

Од тих десет закупаца пет је њих који и данас уживају закупна добра, ма да кирију ни сада не плаћају, нити су против њих предузимани кораци и мере за иселење.

Међу овим закупцима налази се и Банка Бошковић о коме сам случају известио детаљније Општински Суд рефератом својим од 8 маја о. г. а из кога се реферата види:

Суд Општине Града Београда закључио је са Банком Никола Бошковић А. Д. још 1924. г. уговор, по коме је Банци дат за 15 година под закуп општински плац на Дунавској обали, са закупном ценом од 45.000 динара годишње рачунајући од 1. јануара 1924. г. Од почетка овог уговора па до данас — дакле за пуних пет година, Банка није положила Општини ниједне паре на име ове кирије.

Та неплаћена кирија на дан 1. јануара 1929. год. са осталим трошковима износила је суму од

Динара 280.370.—

Из акта овога предмета не види се, да је Општина преко Првостепеног Суда због неиспуњења овог уговора од стране Банке предузимала противу ње какве кораке, да се ово општинско потраживање наплати и обезбеди, или да се уговор са Банком раскине.

Решењем Београдског Трговачког Суда од 26. маја 1926. г. Бр. 26062 отворен је стечај и узета у попис целокупна имовина дужне Банке Бошковић.

У смислу § 54. стед. поступка сви банчини повериоци били су дужни да се до одређеног рока пријаве са својим потраживањима у стечишну масу, иначе који од поверилаца то о року не учини, неће се доцније моћи наплаћивати из стечишне масе.

Управа Општинских Добара, за ово своје потраживање, из необјашњивих разлога, није се пријавила у банчину стечишну масу, што је било последица, да је општина изгубила право да се из масене имовине наплаћује.

Затим је решењем Београдског Трговачког Суда од 26. новембра 1926. г. Бр. 60425 скинут стечај са банчине имовине у смислу поравњања са пријављеним повериоцима с тим, да поверилачки одбор остане и даље и рукује банчином имовином, а приходима од банчаних зграда исплаћује банчине повериоце пријављене у стечишну масу, међу које Општина, као што је напред објашњено, не долази.

О детаљним условима овог поравњења нема трага у овом предмету, нити има овог судског решења о скинућу стечаја, из кога би се по-дробније видело, како је овај банчин стечај ликвидан. Главна је да је банка и после стечаја продужила да ужива закупно добро и да и на даље не плаћа општини ни ранију ни садању кирију. И као пре стечаја, тако и за време стечаја и после њега, нису предузимани судски кораци, да се од Банке ова кирија наплати или уговор са њом раскине.

Тако је стање трајало све до 20. септембра 1928. г. када је Управник Општинских Добара лично тражио забрану код суда за ову неплаћену кирију и то само за суму од 150.000 динара. Забрану је тражио на дрвени мост банчин и њену покретност, која се налази у магаци-нима на углу Дунавске, Банатске и Јеврејске улице. Решењем Београдског Варошког Суда Бр. 58587 од 20. септембра 1928. г. ова је забрана одобрена.

По жалби Банчиној, Касациони Суд поништио је ово решење и Првостепени Суд за град Београд, поступајући по примедбама Касационог Суда, одбио је Општину од траженог обезбеђења, са разлога: да се она не може за своје потраживање наплаћивати из ове имовине, која је раније узета у попис за рачун стечишних поверилаца, међу које се Општина не убраја, јер се у стечај није ни пријавила.

Ово решење Првостепеног Суда није постало извршно али је једно несумњиво, да се оваква забрана неће моћи реализовати под предпоставком, да Банка нема друге имовине сем оне, која је у стечишну масу била пописана. Према томе изгледа, да је и ова забрана захтевана, без материјалне основице и у ветар.

Управник општинских добара оправдао је ову забрану тужбом својом од 9. октобра 1928. г. Бр. 63326.

На име таксе за ову забрану, тужбу и таксирање овог уговора Општина је положила суму од 18.970 динара. Овом је сумом њено потраживање поред ранијих кирија за мост и плаћ попету на укупан износ Динара 280.370.

После овога Банка 24. новембра 1928. год. упућује писмо Општини, у коме јој поред осталог замера за овакав рад предбацујући јој, што се није благовремено у стечишну масу пријавила, већ прави узалудне трошкове и покушава да се наплаћује из банчине имовине, која је много раније узета у попис за рачун пријављених поверилаца. У истом писму Банка предлаже суду следећи начин за исплату овог дуга:

1. Да до краја новембра 1928. г. Банка положи у готову 30.000 динара;
2. Да сваког месеца полагаје суму од 10.000 динара с тим, да за те суме изда Општини своје менице.

Истог дана 24. новембра 1928. год. када је Банка ово писмо упутила Општини, које узгред буди речено нема трага да је ма где у суду заведено, престали су Управи Добара у име Банке г. г. Карл Лебл и Бошковић и потписали један прокол у коме су изјавили: да пристају да до 1. новембра 1928 год. положи Општини суму од 30.370. динара у исплату овога дуга од 280.370. динара; да ресто од 250.000. динара пристају отплаћивати у месечним ратама по 10.000. динара. За ову суму од 30.370. динара предали су један бланко акцепт таксиран на бланкету од 32.000 динара изјављујући, да кирију за нових будућих пет година пристају да плаћају по 45.000 динара годишње с тим, да исту полагају у месечним ратама.

Овај протокол није од стране ни једног општинског органа оверен у Управи Добара, нити се види, да су се потписници његови легитимисали као прави представници Банке.

На полеђини овога протокола, одмах после два дана 26. новембра 1928 год. Управник Општинских Добара написао је мишљење, да овај аранжман треба усвојити са банком и истовремено одобрити даљи закуп за нових пет година под истим условима, рачунајући од 1. јануара 1929. год.

Одмах сутра-дан одржана је седница Секције за Економска Добра, која је усвојила у потпуности овај реферат Управника Општинских Добара, који је протокол оверио кмет прав-

ник Д. Богдановић на истом акту Бр. 5595 од 28. новембра 1928 год.

После два дана — 30. новембра 1928 год. Општински Суд доноси своје решење бр. 5595 којим у потпуности усваја ово мишљење управника општинских добара и Економске Секције.

То решење Општинског Суда гласи:

»Да Банка Никола Бошковић А. Д. од целокупног дуга у суми од 180.370 динара одмах положи 30.370 динара а остатак дуга у месечним ратама по 15.000 динара на које ће се суме издати своје менице са означеним роковима, као и да се продужи закуп земљишта заузетог постављеним мостом за даљим пет година, с тим да Банка Никола Бошковић плаћа по 45.000 динара годишње на име кирије. Управља Општинских Добара преко свог пуномоћника закључиће уговор са Банком позивајући се на ово решење.«

Кад је на овај начин продужен уговор са Банком за нових пет година — после тога решења — дакле од 30. новембра 1928 год. па до данас, нема никаквог трага у актима овога предмета, да је ма шта предузимано, да се ово решење Општинског Суда изврши, нити је Банка ма и једне паре од јануара 1924 год. до данас положила Општини на име те кирије, нити да је ма ко за овакав рад по овоме предмету узиман на одговор. Постоји само акт Управника Општинских Добара од 1. децембра 1928 год. бр. 5736 упућен Управи Водовода, да отвори воду, која је била неколико дана затворена магацинима банчиним на Дунаву, јер је, вели, регулисано плаћање.

Постоји и један акт Првог Дунавског Паробродског Друштва од 4. децембра 1928 год. бр. 5745 које дознавши за све ово, извештава Општину, да Друштво има са Банком уговор, који је приложило у препису, а из кога се види, да је плаћало половину досадање кирије за Општинско земљиште директно Банци, која је била дужна, да ту суму заједно за Банчиним делом кирије плаћа Општини. Друштво наводи, да Банка ову своју обавезу према Општини никад није испуњавала, ма да је редовно примала од Друштва поменуте суме од 22.500 динара за ову кирију.

У том акту Друштво изјављује: да је готово да за Банку плати Општини суму од 30.470 дин.; да се накнадно по договору између Општине и Друштва закључи споразум, како би се и Општина и Друштво заштитили од даљих некоректности Банке.

Из акта се не види, да је по овој представи у Управи Добара ма шта рађено.

На томе је завршен цео рад по овом предмету и Банка Бошковић у место да буде на терана на раскид уговора због не извршења, она је на против награђена тиме, што јој је под истим условима продужен уговор за нових пет година, дакле до 1. јануара 1934. г.

У исто време част ми је напоменути, да поред ове неплаћене кирије, Банка Никола Бошковић дугује Општини за време од 1924. год. до 1929. год. суму од

Динара 28.761.—

на име разних неплаћених такса, а према извештају Таксеног Одељења бр. 2451 од 4. маја 1929 год.

Такође Банка није раздужена у суми од

Динара 62.768.—

на име утрошене струје за време од 1924 г. до 1929. г. према извештају Рачуноводства од 4. маја 1929. год.

Банчин дуг Општини до 1. априла за утрошену воду за имање у Краља Милана улици и магацине на Дунаву износи

Динара 28.409.—

Према томе целокупно потраживање Општине према Банци Николе Бошковића А. Д. износи суму од

Динара 400.308.—

Напомињем да ни ово потраживање, у колико се односи на време пре пада Банчиног под стечај, не види се из акта, да је пријављено у Банчину стецишну масу.

НАПОМЕНА. — Управник Општинских Добара накнадним актом од 13.-V. 1929. г. под Бр. 3071. известио ме је: да је Дунавско Паробродско Друштво положило на дан 5. децембра 1928. г. суму од 30,370 дин. која сума није одобрена рачуну Банке Бошковић, јер је њоме извршена наплата свих издатих сума за таксе и већи део трошкова. Управник Општинских Добара даље извештава, да је случајном омашком чиновника пропуштено да се о томе поднесе раније извештај.

Поред поменутих има и других сличних закупаца, али како Управник Општинских Добара није поступио по наредби Општинског Суда и поднео списак имања, нисам у могућности, да о другим случајевима поднесем извештај. Како су мени лично били познати извесни примери ове врсте, то сам засебним актом тражио од Управника Општинских Добара и он ми је послао актом Бр. 3008. од 10. маја извештај:

а) Да закупци *Петар и Марко браћа Марковић*, дугују Општини суму од 128.752 динара на име неплаћене кирије од 1. маја 1924. г. до 1. маја 1929. г. — дакле за пет година, и да противу њих нису предузимани никакви кораци ни за иселење ни за наплату овога дуга, ма да се из решења Општинског Суда Бр. 2220. од 30. септембра 1924. г. види, да је овај закуп преновљен и да по тој одлуци, која је закупцима на потпис саопштена, Општина има права да им откаже овај закуп сваке године пред први мај или пред први новембар па и у свако друго доба, ако не плаћају кирију редовно.

да има више хиљада домова од којих Општина није по више година наплаћивати ова потраживања, која се пењу на милионе. Добија се утисак, као да је плаћање воде Општини било добровољни прилог, који су поједини грађани давали кад су хтели.

У том не плаћању воде толерирана су нарочито поједина већа предузећа, кафанске радње, и веће зграде у цантру вароши, која често пута у исто време нису плаћала ни струју.

Примера ради навешћу из тих спискова само неколико случајева, да би се видела висина тих потраживања.

Тако за утрошену воду дуговали су Општини за протекле године:

Хотел »Славија«	Дин.	10.455
»Локо-Машин« индустријско предузеће	"	10.327
Даринка Сирогановић	"	10.885
Васа Пешић	"	11.087
Мита Стајић	"	11.510
Фабрика Гођевац	"	11.535
Др. Воја Кујунџић	"	12.123
Надежда Краснојевић	"	12.232
Михајло Маринковић	"	12.915
Јосиф Исака Алмули	"	13.550
Илија Гавриловић	"	15.150
Београдска Задруга	"	15.586
Хотел »Опера«	"	16.640
Пера Милорадовић	"	17.325
Браћа Борђевић	"	18.137
Бенцион Були	"	18.731
Милан Обр. Кнежевић	"	18.626
Драгомир Јанковић	"	18.900
Округ Београдски	"	19.508
Браћа М. Поповић	"	20.010
Спира Харисијадис	"	20.695
Голуб Јанић	"	20.726
Ђока Марковић	"	21.344
Кафана »Коларац«	"	21.085
Браћа Антонијевић	"	22.300
Маса Петра Јокића	"	23.397
Ресторан »Клеридес«	"	24.747
Хотел »Петроград«	"	28.767
Хотел »Подриње«	"	30.000
Ђура Џамоња	"	30.150
Хотел »Оријент«	"	31.107
Симић и Поповић	"	32.857
Богосав Михајловић	"	34.315
Жика С. Јанковић	"	39.857
Дом Чинов. Класне Лутрије	"	40.533
Хотел »Империјал«	"	42.824
Браћа Поповић	"	45.160
Душан Ђокић	"	47.312
Др. Миливије Јовановић	"	52.220
Д. Шићански	"	53.908
Бајлони и Синови	"	64.560
Земаљска Банка	"	76.715
Моша и Хајим Алкалај	"	98.980
Купатило Севдић	"	124.887
Фабрики Леда	"	161.677
Леон Талзи "Хотел Палас,"	"	246.601

и т. д. и т. д.

Уверио сам се да из прошлих година Општина потражује за воду за један део зграда близу десет милиона динара. Тачна цифра ће се утврдити, када се буде довршио списак тих потраживања који је у раду.

Из пријава у стедишне масе види се, да је Општина била принуђена, да се у више случајева и за ову врсту својих потраживања пријављује у стедишну масу.

Подносећи овај извештај Општинском Суду част ми је напоменути: да он представља оно стање које сам затекао првих дана приликом мога ступања на дужност за општинског пуномоћника. Учинио сам све што ми је било у моћи, да се то стање у колико је могуће поправи. Слободан сам напоменути са жаљењем, да код једног дела општинских службеника нисам наишао на искрену сарадњу у отклањању свега онога, што би имало створити бољтак у раду појединих одељења Општинских.

Делимичном променом персонала та је сметња донекле отклоњена и ја верујем, да ћу помоћу добрих и приљезних чиновника успети, да оправдам велико поверење и част, које су ми Суд и Општински Одбор указали бирајући ме за Општинског пуномоћника под овако тешким околностима у Општини Београдској.

Суду општине града Београда.

Богомир А. Богић, адвокат Општине Београдске подноси извештај о наплати заосталих потраживања из ранијих год

Као адвокат Општине Београдске добио сам од Општинског Суда налог, да предузмем кораке за обезбеду, и наплату заосталих из ранијих година општинских потраживања за неплаћену струју, воду сметлиште и канализацију.

Поступајући по туме налогу, част ми је извести Општински Суд да сам од дана ступања на дужност — дакле од 12. априла до 12. јуна ове год. — то јест за два месеца у погледу наплате и обезбеђења ових Општинских потраживања урадио следеће:

Рачуноводство осветлења.

Прегледајући рад Рачуноводства Осветлења приметио сам, да се велики број претплатника по књигама Рачуноводства у 1928. г. воде као дужници.

Тражио сам да ми се израде спискови свих таквих лица, за које време и колику суму Општина од њих потражује.

До данас ми је Рачуноводство доставило 91 такав списак а Благајна 41 у којима је уведено 2.942 разна претплатника, који се воде као дужници за укупну суму од 9.000.632 динара за прошлу 1928. г.

Од тога сам броја до данас адвокатским писмима позвао један део дужника, да своја дуговања регулишу и успео да ликвидирам Општинска потраживања за струју у износу 4.886.303 динара, делом на тај начин, што сам утврдио да изврстан број претплатника притежава оригиналне признанице, као доказ да је овај дуг

Они ово закупно добро и данас уживају ма да кирију не плаћају.

Ови закупши дугују Општини и за утрошену струју у прошлој години суму од 9.996 дин.

б) *Мирко Марјановић*, дугује за плац на Савској Обали до краја 1928. г. суму од 7.614 дин., ни противу њега нису предузимани никакви кораци за наплату и иселење.

Из акта Управника Добара Бр. 3035-29 види се, да је Општинско имање у Капетан Мишиној ул. Бр. 42 уживала *Централна Кредитна Банка* од 1. августа 1923. год. до 15. јуна 1926. год. и да за све то време није платила ни једне паре на име кирије, чији износ представља суму од динара 366,477.— Поред тога Банка је остала дужна Општини 22.143 динара за утрошену не плаћену струју и 27,300 динара за неплаћену воду.

Банка је на овом плацу инсталирала модерну фабрику чоколаде, али су њени повериоци за своја потраживања све ове фабричне инсталације изложили јавној продаји. Приликом те продаје од стране Управе Добара нико се није појавио са захтевом да се првенствено кирија исплати, већ је дозвољено да се све ове инсталације, па чак и фабричке зграде подигнуте на овом општинском плацу продају и однесу као покретност, те је на тај начин ово општинско потраживање у динара 388.620. путнуо компромитовано. Додније је и Банка пала под стечај, али нема изгледа да ће се из стецшне масе ова тражбина моћи наплатити,

Прегледајући пријаве у Правобранилачком Одељењу нашао сам, да се Општина пријавила у следећим стецшним масама за своја потраживања од кирије. Тако:

а) Од Трговачког Друштва *»Влахојанис«* т. ј. од његове масе Општина потражује 6.000 динара на име неплаћене кирије за март, април и мај 1929. год.

б) Од стец. масе *Београдског Акц. Друшт.* за дрво и угаљ Општина потражује на име неплаћене кирије од 1. маја 1924. год. до 31. августа 1925. год. суму од 48.573 динара.

в) Од стец. масе *Васе Вељановића*, Општина потражу на име неплаћене кирије за време од 15. септембра 1922. год. до 1. јануара 1928. год. 53.100 динара.

г) Од стец. масе предузећа *»Орао«* Општина потражује за време од 1. јула 1926. до 1. јула 1928. год. на име неплаћене кирије суму од 88.250 динара.

Каква је ситуација са осталим општинским добрима није ми могуће поднети детаљнији извештај, пошто Управник Општин. Добара није хтео да поступи по наредби Општинског Суда од 18. априла ове године и да до одређеног дана поднесе тражене спискове и реферат о стању Управе Општинских Добара.

Из напред поменутих случајева види се, да управљањем Општинским добрима не носи

знаке доброг газдовања, а детаљнијим прегледом рада овог одељења, могло би се једино утврдити право стање ствари.

Кад се има у виду, да Управа Општинских Добара издаје преко 700 разних својих објеката под закуп; кад се зна да је предвиђено, да та имања доносе Општини годишње преко 8,000.000 динара на име кирије — онда се само по тим чињеницама може закључити колико труда треба да се ови општински приходи обезбеде, наплате и повећају.

Књиговодства Водовода

Ово књиговодство налази се у далеко бољем стању него речуноводство Осветлења.

Непотпуности и грешака чма у погледу означавања имена појединих домова, јер сопственици приликом промене власништва зграда, нису исту нотификовали Општи, те се један број домова води на име ранијих сопственика и задужење врше на њихово име.

Рад у овом Књиговодству трпи застоја и стога, што не постоји регистер у коме би били уведени сви сопственици зграда, које Општина води као своје дужнике.

На моје захтеве, да ми Књиговодство Водовода хитно пошаље податке о дуговању извесних лица Општини за воду, сметлиште и канализацију, Књиговодство Водовода актом КВБр. 1055 извештава: да у књиговодству не постоји регистар дужника по коме би се у књигама могле пронаћи њихове партије дуговања. Услед тога је врло тешко давати податке све дотле, док књиговодство не бode извештено о тачној адреси дужника, јер су књиге устројене само по улицама и бројевима зграда, а не и по именима њихових сопственика.

Овај недостатак књиговодства нарочито се показао као штетан у оним случајевима, кад је Правобранилачко Одељење тражило податке о дуговању оних лица, која су пала под стечај, ради пријаве у стецшну масу њихових дуговања, нарочито ако стец. дужник има имања у разним улицама.

Исто тако запазио сам да има један део зграда, који у опште није ни задуживан. ма да је тропио општинску воду.

Преко две хиљаде домова има који нису задужени за спој и употребу канала у овој 1929. год., ма да је тим сопственицима извршен почетком године разрез за воду и сметлиште и тај разрез унет у платне књижнице.

Када се накнадно буде пропуштени разрез уносио у задужење, ствара ће се пометња и протести код дужника, којима ће бити необјашњиво да им се у већ извршени разрез за ову 1929. годину унесе нова задужења.

Али је зато наплата воде, сметлишта и канализације у 1926., 1927. и 1928. год. вршена са таквом не савесношћу, да се из књига види,

измирио, док су други приступили исплати ових заосталих потраживања.

Из извештаја Благајне Трамваја и Осветлења од 11. јуна 1929. г. А.У. Бр. 8379, који у оригиналу под/1. прилажем, види се: да сам од тих заосталих потраживања из 1928. г. успео да за два месеца Општинска Благајна наплати до 10. јуна ове године укушну суму од

Динара 2,276.903.—

Исто сам тако успео, да се други део заосталих потраживања из 1928. г. прибави од дужника, који дугују веће суме писмепа признања о дугу у форми јавних исправа и обезбедим она потраживања, о којима није било сигурних доказа.

Број таквих дужника који су дали обавезе има 101 у суми од

Динара 421.732.—

Сви су се ови писмено обавезали да све заостале дугове из 1928. г. исплате у року до 1. августа 1929. г.

У истом смислу наставио сам наплату и ликвидацију осталих потраживања од неплаћене струје.

Књиговодство водовода.

Прегледајући рад Књиговодства Водовода утврдио сам велики број дужника, који Општини нису измирили своја дуговања за утрошену воду, изношење сметлишта и канализацију од 1926. до 1929. г.

Од Књиговодства Водовода захтевао сам, да ми се израде и пошаљу спискови таквих лица

са износом њиховог дуга и времена за које дугују

Све сам ове дужнике до данас позвао писменим позивом да ова дуговања регулишу Општинској Благајни, Из извештаја Књиговодства Водовода а акту К.В. Бр. 975. од 10. јуна 1929. г, који у оригиналу под/2. прилажем, види се да сам успео да од тих потраживања Благајна наплати од 16. априла до 6. јуна о. г. суму од

Динара 5,693.903.—

Такође сам успео до 10. јуна о. г. од 493 дужника, који нису одмах били у могућности да заостали дуг исплате, прибавим пуноважно писмено признање у форми јавне исправе у укупном износу од

Динара 4,442.882.—

заједно са њиховом изјавом, да дуговања измире у ратама до 1. августа тек год.

Рад на наплати ових заосталих потраживања за воду из 1926., 1927. и 1928. г. као и за текућу годину наставио сам и даље.

Према томе сума наплаћених потраживања је

Динара 7,970.806.—

а укупна сума за коју су прибављена писмена признања износи

Динара 4,964.614.—

Београд. 14. јуна 1929. г.

Пуномоћник
Општине Града Београда
адвокат,

Богомир А. Богоић

ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ОРГАН ОПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

САДРЖАЈ

- Наплата осветљења.* — Војислав Зађина, председник Београдске Општине.
- Десет година рада Општине Београдске на уређењу Београда.* — Инж. Дим. Атанацковић, пом. директора Техничке Управе Општине Града Београда.
- Економски детаљи о купопродаји београдских имања.* — Д-р Стојан Павловић.
- О модерним библиотекама.* — Д-р Марија Илић, библиотекар Општине Београдске.
- Социјално-хигијенске прилике Јатаган-Мале.* — Д-р Сарина Мандил, лекар Општ. Санитета.
- Канализација Београда.* — Сава Ђорђевић, секретар канализ. одсека Општине Београдске.
- Београдска хумано-културна друштва: Српска Мајка.* — Љубица Ж. Аранђеловић.
- „Београдске Општинске Новине“ излазе од 1883. год.* — Једно историско откриће. — Слободан Ж. Видаковић.
- † Ђорђе П. Радојловић.
- Поздравно писмо г. проф. Тесије-а Београду.*
- Научна хроника:*
Урбански Институт париског университета.
Општинске финансије Прага.

СЛУЖБЕНИ ДЕО :

- Рад Општинског Одбора: Записник седнице од 19. јуна т. г.*
- Правилник о издавању уверења у Општини Града Београда са експозе-ом стручне комисије, која га је израдила.*
- Правилник о уређивању и издавању „Београдских Општинских Новина“ са експозе-ом стручне комисије, која га је израдила.*
- Извештај општинског пуномоћника адв. г. Б. Бошћа о стању наплате општинских прихода.*
- Статистички подаци по вероисповестима становништва Београда, а према резултатима пописа од 15. априла т. г.*
- Подела Београда на пописне реоне.* — Прилог за историју Београда.
- Измене и допуне у Правилима и Правилнику Општинске Штедионице.*
- Извештај Грађевинског Одбора о одобреним плановима зидања у Београду за месец јуни и јули.*
- Тумачење Општинског Санитета о стерилизованом млеку.*
- Решења, позиви и саопштења.*
- Извештај о најнижим и највишим ценама пијачне робе на Београдским пијацама, а на дан 15. јула т. г.*
- Општинско законодавство.*
- Службени огласи за набавке и лицитације.*

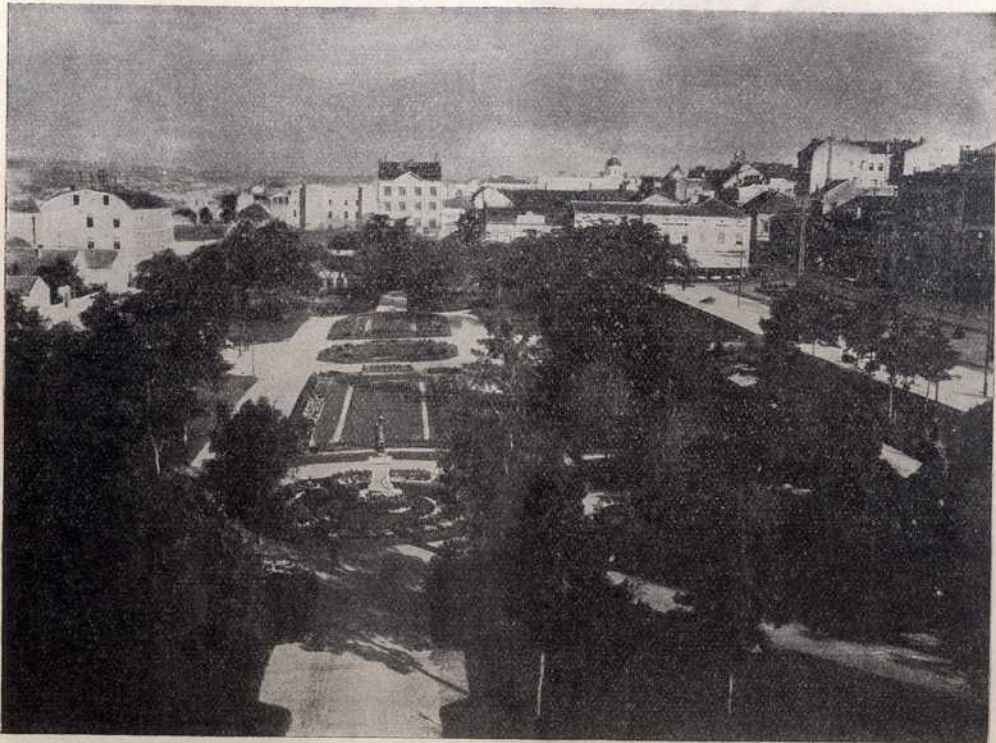

WWW.UNILIB.RS

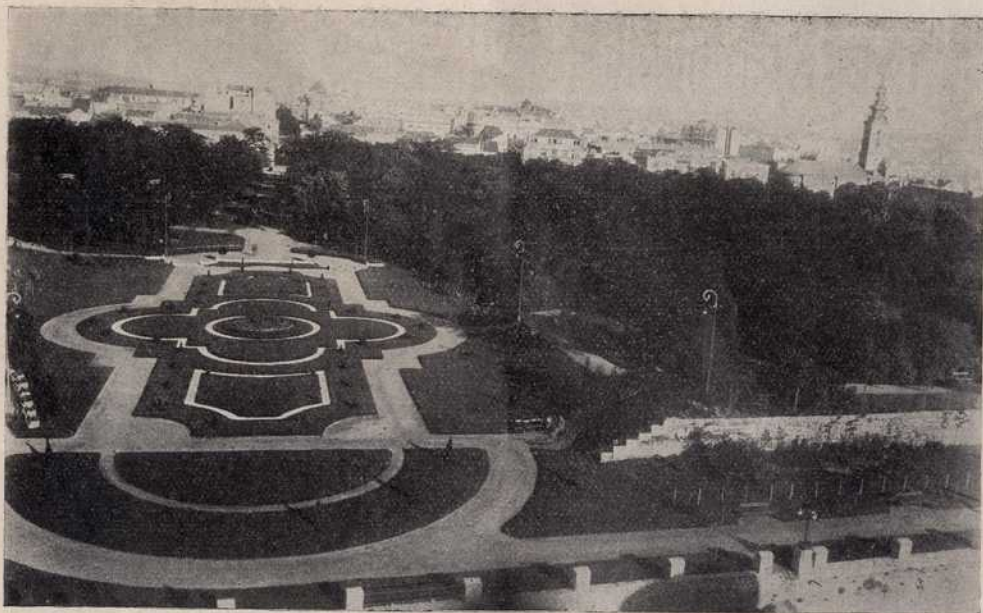
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Нови Београд

Пућа Београда: Академски парк

Пућа Београда: Један леп поглед на Велики Калемегдан и нови Београд

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Стари Београд

○ Стара Босанска улица

○ Последњи остаци Варош Капије

ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ОРГАН ОПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

Год. XLVII

Београд, 15 јула 1929

Број 11

Годишња претплата	100.— дин.	<i>Излази</i>	Претплату слати упутницом администрацији: Таксени Одсек О. Г. Б. Југовићева улица број 1.
На пола године	50.— дин.	<i>двапут</i>	
За три месеца	25.— дин.	<i>месечно</i>	

Војислав Зајина

подпредседник Општине Београдске

Наплата Осветлења

Од како је Електрична Централa узета од Белгијског Друштва, 1920 године, уређење наплате осветлења представљало је за све Управе један од најтежих проблема.

Честе промене у персоналу, који је руководио и сарађивао на овом послу као и честе промене система наплате, само су доказ да се овај проблем није могао повољно решити.

Од 1920. године измењано је на положају шефа Рачуноводства петнаест лица, а систем наплате мењан је од позива картом и плаћањем на благајници осветлења, преласком на наплату преко инкасаната, затим на наплату преко Поштанске Штедионице 1926. и 1927. године, враћањем на рад са инкасантама крајем 1927., у току целе 1928. године — и најзад поновним увођењем позива и плаћањем на благајници осветлења, који је систем као најсигурнији у погледу спречавања злоупотреба, уведен за 1929. годину.

Садања Општинска Управа стала је на гледиште: да се овако важно питање, које тангира највећи део прихода Електричне Централe, не може решавати мењањем система и пробама разних предлога, већ да се има усвојити начин рада страних великих централа, које примењују сличне системе наслеђене од експлоатације светлећег гаса, а применом усавршавање за време од скоро целог века.

Како се у 1928. години показало да је рад са инкасантама неповољан: с једне стране за потрошаче, јер их инкасанти мора неколико пута тражити — било услед тога што их није затекао, било што је исплата рачуна онемогућена каквом рекламацијом од стране претплатника; — с друге стране, због отежане контроле услед потребе великог броја инкасаната и могућности злоупотреба, систем наплате преко инкасаната у 1929. години морао је бити измењен на садањи начин наплате путем позива и плаћања на благајници осветлења.

Затечено стање у јануару месецу престављало је застој једно због израде обрачуна за раније месеце 1928. а нарочито за месец децембар, друго због превода књига за 1929. Овако стање трајало је све до краја месеца фебруара.

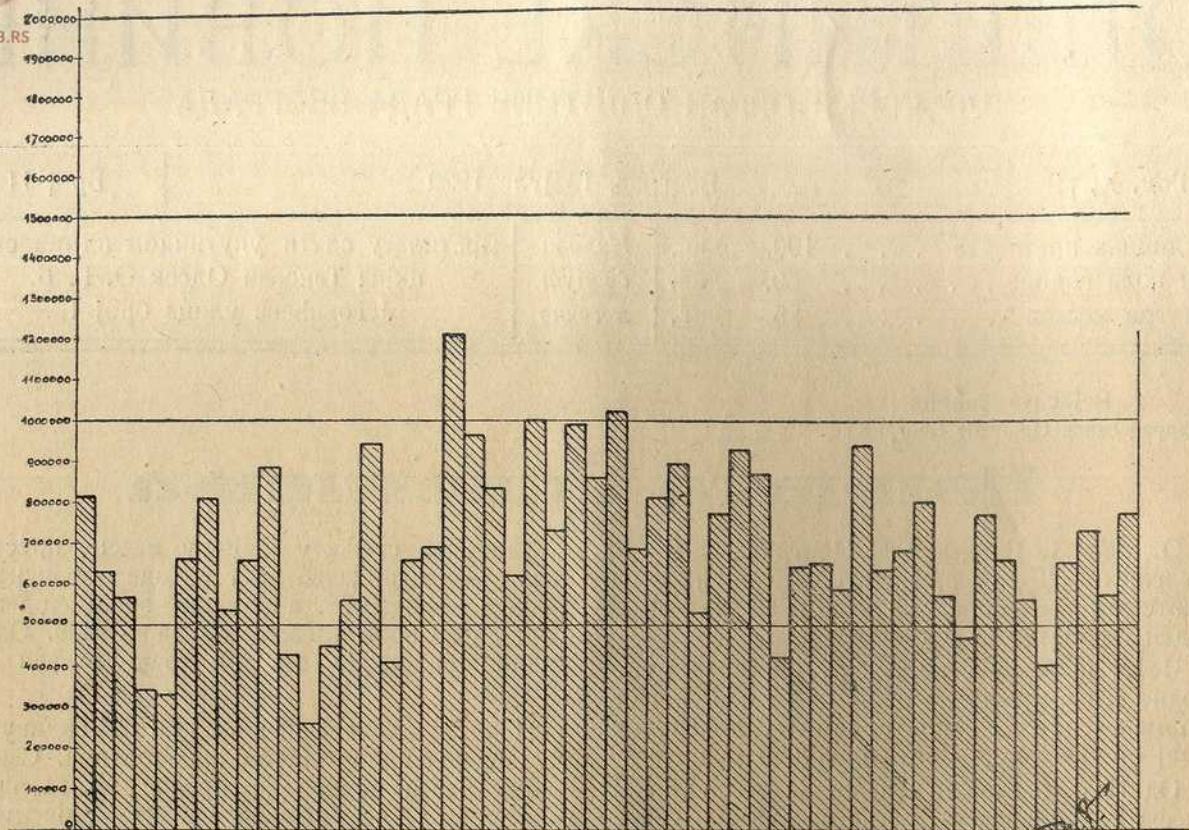
Почетак наплате рачуна за 1929. годину почео је под врло тешким околностима. Све до марта месеца вршен је препис књига претплатника, те се никаква наплата није могла вршити за месеце јануар и фебруар, све до 15. марта. Један део признаница за месец јануар 1929. године који је био спремљен за наплату путем инкасаната, морао је бити преписан у четири копије рачуна за наплату путем позива и плаћањем на благајници осветлења, док се други део имао тек израдити.

Узимајући у обзир да је због пописа ненаплаћених признаница из 1928. године, чији је број износио 90.000 а укупна вредност Дин. 11.500.000.—, дневни инкасо у месецу фебруару и половини марта, спао је на минимум, — што се види из приложеног дијаграма наплате за поменуте месеце. Најглавнији задатак у том времену био је: израдити што пре признанице за протекле месеце и пустити их у наплату путем позива, док би сви инкасанти били употребљени за наплату дуговних рачуна из 1928. године. Поред тога неопходно је било потребно израдити обрачунае за месец април услед великог броја селидби претплатника, која наступила у месецу мају, те се тај посао морао обавити до 25. априла.

Цео овај напоран рад савладан је искреном сарадњом и пожртвованим радом особља Одсека Рачуноводства и Лабораторије и крунисан је успехом, јер само у другој половини марта и месецу априлу текуће године наплата је достигла цифру од динара 9,097.738. — Дневна, недељна као и месечна наплата приказане су у приложеним дијаграмима.

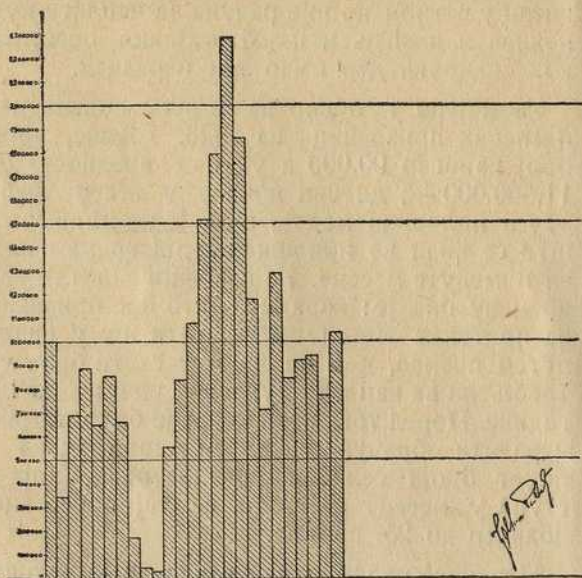

WWW.UNILIB.RS

Недељна наплата на Благајници Осветлења у 1928. години

[Handwritten signature]

Недељна наплата на Благајници Осветлења у 1929. години

[Handwritten signature]

Наплата путем позива показала се врло добра и за претплатнике, који имају довољно времена за рекламације по примљеним обрачунима. Израда признаница у четири копије омогућила је израду обрачуна пре књижења

и тиме знатно убрзала рад. Тиме што једна копија остаје ради задужења у архиви Рачуноводства, друга копија одлази као извештај, док трећа и четврта одлазе благајници наплате осветлења, од којих једна остаје као документ о измиреном рачуну за осветлење претплатнику, а друга се враћа по списковима наплаћених рачуна за архиву одужења одсека Рачуноводства, омогућена је потпуна контрола наплаћених сума и спречена је могућност злоупотреба, јер се документа налазе на више места.

Пошто су све признанице нумерисане, сваки покушај израде и наплате дупликата могао би се одмах открити, јер је немогуће дупликат израдити за сваку копију и заменити га на сва четири места.

Додатком још једне, пете копије, у рачунима за месец мај, која служи као налог за укидање струје у случају неплаћања рачуна, омогућено је укидање струје сваком претплатнику, који не би исплатио рачун у одређеном року од десет дана. У ранијим годинама израда рачуна била је стално у великом застоју: дешавало се да се обрачуни за месец јануар раде тек у априлу а наплата врши тек у мају и јуну, те су услед неблагоприятне наплате остајале велике суме на дугу.

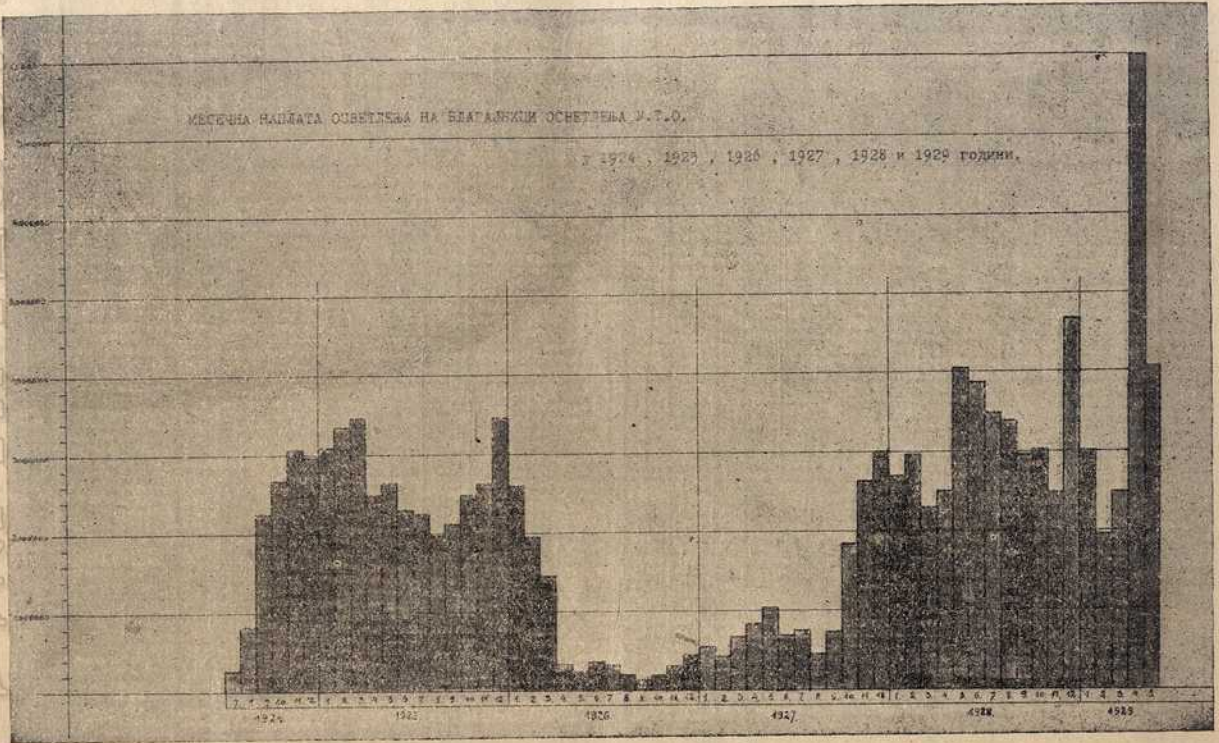
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

С друге стране признанице нису имале своје копије у архиви, него су провођене у једном примерку кроз списак, књигу — партијалник и главну књигу задужења. По истом списку признанице су одлазиле ради наплате благајници осветлења, предаване инкасантама и по истом списку ликвидирале су наплаћене суме од претплатника и вршила књижења у Главном Књиговодству, па тек на крају раздужења претплатника по главној књизи раздужења у

ге спискова предатих признаница за наплату, те се свака злоупотреба могла лако утврдити од првог јануара па надаље.

За наплаћене суме за месеце текуће године може се одмах утврдити да ли су ушле у касу или не, било из копија наплаћених рачуна, из књига Рачуноводства или из једне од три копија списка наплаћених сума, које се налазе на благајни, код лица које је суму наплатило и у одсеку Рачуноводства.

Рачуноводству. Услед тога, раздужења у ранијим годинама нису могла бити извршена ажурно, те су и претплатници који су платили рачуне и даље били вођени као дужници. Поменути списак признаница био је једини докуменат наплаћених сума а благајна је водила само књигу предаје наплаћених сума Главној Благајници. Инкасанти нису добијали никакве потврде о положењем сумама, наплаћеним од претплатника, већ су једино били раздуживани у поменутом списку, који је одлазио на даље књижење. На тај начин контрола је била отежана и тешко је било утврдити да ли је извесна наплаћена сума од претплатника ушла у касу Главне Благајне или не. Није била искључена могућност израде и наплате дупликата рачуна, јер се тај дупликаат није имао чиме упоредити. Ради тога је још јануара месеца уведена књига спискова наплаћених рачуна од стране инкасаната за спискове у три копије, од којих је једну копију добијао инкасант као потврду предатог новца, другу копију одсек рачуноводства ради раздужења, док је трећа остајала у књизи благајне. Поред тога за инкасанта су уведене још у јануару месецу књи-

Све измене које су уведене у текућој години само су прелаз ка једном потпуно модерном начину рада. Потребна техничка опрема за израду признаница и књижења машинским путем биће заведена до конца, а за извесне претплатнике још у другој половини текуће године. До сад је набављен извесан број машина а набавком и увођењем других, оствариће се систем рада који се већ давно примењује у великим европским центрима као у Лондону, Паризу, Лиону, Бечу, Прагу, Берлину, Цариграду и т. д.

*

Из приложених табела и дијаграма наплате може се извести упоређење наплате осветлења у 1925., 1926., 1927., 1928. и 1929. години.

1925. године наплаћено је од:

1. Приватних претплатника	Дин. 30.771.609,80
2. Државних и самоуправних надлештава	„ 7.331.264,75
3. Уличног осветлења	„ 1.252.698,80
<hr/>	
Укупно	Дин. 39.355.572,80

1926. године наплаћено је од:

1. Приватних претплатника	Дин. 30.815.482,06
---------------------------	--------------------

ПРЕГЛЕД Наплаћених прихода од осветљења

О Д Ч Е Г А Р	1925. год.		1926. год.		1927. год.		1928. год.		1929. год.	
	Дин.	п.	Дин.	п.	Дин.	п.	Дин.	п.	Дин.	п.
1. Приход од освет. приват. претплатника	30.771.609	80	30.815.482	06	30.101.469	68	29.290.322	36	10.828.908	73
2. Приход од освет. државних и општинских надлештава	7.331.264	75	6.001.802	20	4.199.553	20	9.592.626	25	1.910.407	10
3. Приход од личног осветлења	1.252.698	25	1.974.700	25	3.243.999	50	5.007.608	50	2.041.714	—
Укупно Дин.	39.355.572	80	38.791.984	51	37.545.022	38	43.890.557	11	14.781.029	83
Наплаћен дуг из ранијих година:										
од приватних									2.915.678	61
од државних и самоуправних									2.881.330	11
Свега за дуг из ран. год.			3.211.055	60	6.100.606	52	10.476.388	16	5.796.908	72
Укупна наплаћена сума:	39.355.572	80	42.003.040	11	43.645.628	90	54.366.945	27	20.577.938	58

Ванредни приходи од осветљења

1. Приход од кирија за стругомере	732.298	25	739.671	70	607.605	70	634.303	45	295.202	50
2. Приход од такса за везу, израде, прикључака и намештање стругомера	717.633	59	647.089	65	598.782	05	1.014.241	65	707.506	45
3. Приходи од продане шљаке	56.760	—	66.768	—	36.372	—	61.692	—	22.410	—
4. Прих. од продајатог гвожђа, бабра, буреади и т. д.	121.919	10	238.357	97	355.286	10	145.675	85	6.232	90
5. Приход од продане топле воде	12.212	—	12.255	—	21.264	—	22.810	50	10.140	50
Укупно Динара:	1.640.822	94	1.704.142	32	1.619.309	85	1.878.723	45	1.041.492	35

Примедба:

1929. год. Стање књижено до 30. јуна 1929. год. закључно.
Наплата се односи на месеце: јануар, фебруар, март и април 1929. године.

1929. год. Стање књижено до 30. јуна 1929. године закључно.

WWW.UNILIB.RS

2. Државних и самоуправних надлештава	6,001.802,20
3. Уличног осветлења	1,974.700,20
4. Из ранијих година	3,211.055,60
Укупно Дин.	42,003.040,11

1927. године наплаћено је од:

1. Приватних претплатника Дин.	30,101.469,68
2. Државних и самоуправних надлештава	4,199.553,20
3. Уличног осветлења	3,243.999,38
4. Из ранијих година	6,100.606,52
Укупно Дин.	43,645.628,90

1928. године наплаћено је од:

1. Приватних претплатника Дин.	29,290.322,36
2. Државних и самоуправних надлештава	9,542.626,25
3. Уличног осветлења	5,007.608,50
4. Из ранијих година	10,476.387,16
Укупно Дин.	34,336.945,27

У првом полугођу 1929. године и то за месеце јануар, фебруар, март и април наплаћено је од:

1. Приватних претплатника Дин.	12,828.908,73
2. Државних и самоуправних надлештава	1,910.407,10
3. Уличног осветлења	2,410.714,00
4. Из ранијих година	5,790.908,72
Укупно Дин.	22,577.938,58

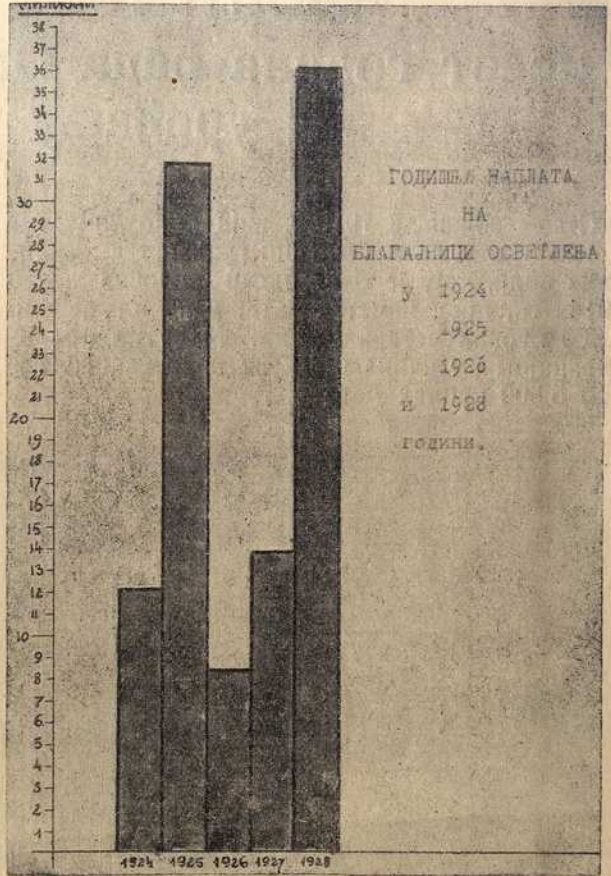
Треба напоменути да је наплата у 1929. години вршена само у месецима: јануару, другој половини марта, априлу, мају и јуну док је у месецу фебруару био застој због пописа приванице из 1928. године.

Поред тога у 1928. години све до 1. септембра било је знатно већих тарифских ставова за цену по хектоватчасу, који су снижени од 1. септембра 1928. године. На пример: цена хектоватчаса за станове у 1928. години била је 0,55, 0,75 и 0,90, док је у 1929. години спуштена на 0,50; за радње је цена хектоватчаса спуштена од 1,20 на 0,70; док је цена за моторе хектоватчаса снижана од 0,50 на 0,30.

Од споредних прихода који се односе на таксе наплаћено је:

1925. Динара	1,640.722,94
1926.	1,704.142,32
1927.	1,619.309,85
1928.	1,878.723,45
1929.	1,041.492,35

У 1929. години наплата такса односи се на прво полгође.

Буџетом за 1929. годину предвиђен је приход:

1. Од приватних претплатника Дин.	44.115.000,—
2. Од државних и самоуправних установа	13.000.000,—
3. Од уличног осветлења	6.000.000,—
Укупно Дин.	63.115.000,—
4. Споредни приходи	2.000.000,—
5. Потраживање од дужника из ранијих година:	
а) Од приватних претплат.	10.500.000,—
б) Од држав. и самоуправ. установа	3.485.000,—
Укупно Дин	13.985.000,—

Узимајући у обзир да је наплата за месеце јануар, фебруар, март и април 1929. године вршена у једном релативно кратком времену, изгледи на остварење буџетом предвиђених сума, могу се сматрати као истварљиви.

(Види табелу на 4-тој страни).

Инж. Дим. Атанацковић

Помоћник Директора Техн. Дирек. Оп. Беогр.

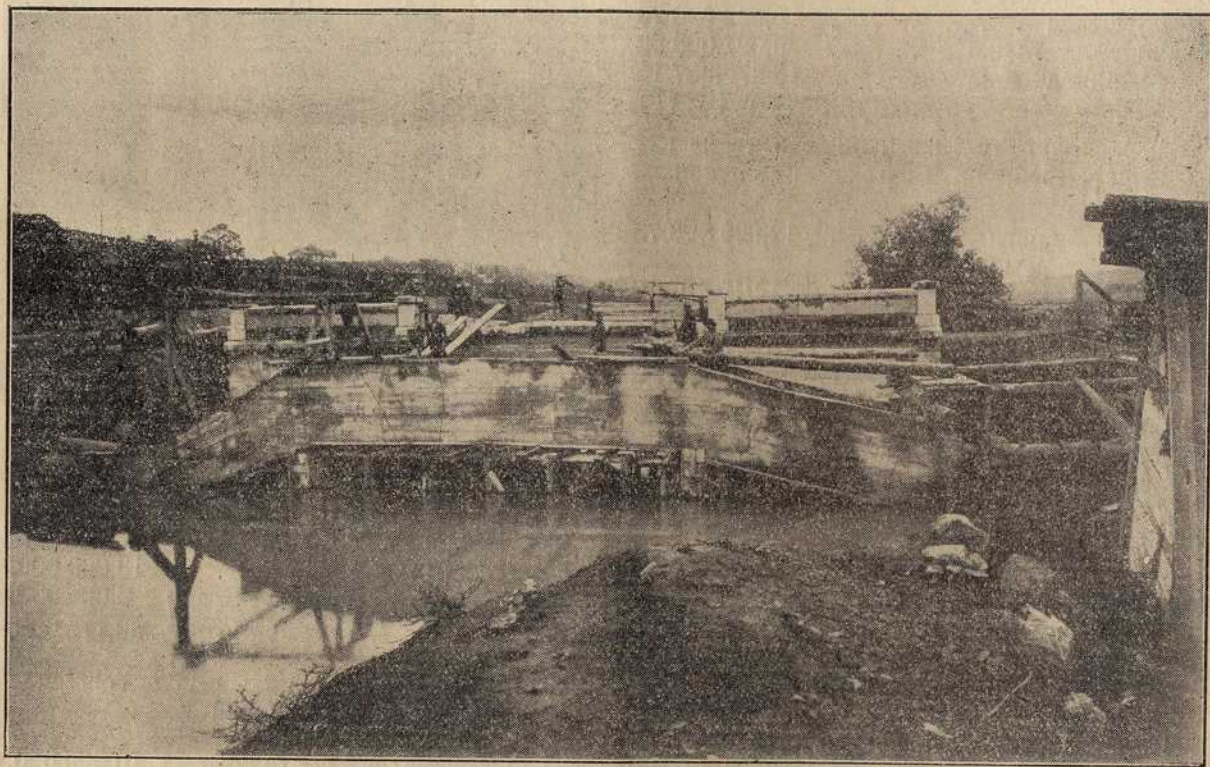
Десет година рада Општине београдске на уређењу Београда

— Наставак —

Стање водовода 1919 г. није било тако да је могло задовољити потребе грађанства. Количина воде, коју је београдски водовод давао 1914 год., пред почетак рата, износила је око 8.500 кубних метара дневно. Међутим под окупацијом количина црпљене воде износила је око 5.500 кубних метара.

су играле важну улогу у снабдевању водом грађанства и, наравно, зато су се наплаћивали добро.

Овакво стање није могло и даље остати и зато је покренуто питање, како да се Београд снабде добром и здравом водом, како за пиће тако и за остале потребе. Зна се, да су

Последњи радови на Београдском водоводу

Ранијих година, до 1892 год., Београд се снабдевао водом за пиће из изворске воде. Ова изворска вода била је доведена у варош турским водоводом. Да би се грађанство могло снабдевати овом водом, биле су подигнуте око 20 чесама. Ове чесме ни у оно доба нису могле задовољити потребе грађанства, јер све чесме давале су минималне количине воде. Према подацима, које има Управа Водовода Општине Београдске, ове чесме давале су по 3 литра воде на секунду, а на једног становника тадањег Београда долазило је $5\frac{1}{2}$ литара воде на дан. Услед тога потреба за водом морала је се допунити са друге стране. Природно је, да се та допуна вршила из Саве и Дунава, као из неисцрпних извора. Сокације

вршена нека испитивања из 1885. год. али нигде не постоје подаци о томе, где се је тражила вода и какви су резултати добивени.

Конзултовани су и разни стручњаци са стране како да се добије вода за снабдевање Београда. Мишљења су била подељена, једни су предлагали да се за пиће узме само изворска вода а за остале домаће потребе вода из Саве. Други су били мишљења да се за све потребе узме савска вода, која би се помоћу филтрације пречистила и дала грађанству сасвим чиста и употребљива и за пиће. После овога приступило се испитивању подземне воде са копањем бунара у Мокролушкој долини. Како ово истраживање није дало жељене резултате, прешло се истраживању добре подземне воде,

која би у довољној количини била дата Београду. Та истраживања су извршена нарочито у данашњим Белим Водама — у Макишу. — Како су истраживања дала добре резултате, то је вода прегледана од стручњака хемичара и боктериолога. Овим прегледом утврђено је да је вода добра за пиће.

Тако је решено питање, да се вода узме из Макиша и водоводом спроведе у Београд. Београдски водовод почео је да снабдева грађанство водом 1892. год.

Према подацима које нам даје Управа Водовода, количина воде на једног становника износила је 50 литара дневно. У почетку било је само пет бунара. Ови бунари били су спојени двома натегачама, које су водиле у скупљајући бунар. Од инсталација постојале су две парне тандем машине од 150 коњских снага. Ове машине су терале две црпке. Црпке су сисале воду из филтора и потискивале у варош кроз једну цев од 300 милиметара унутарњег пречника а дужане око 11,5 км. Ова вода је долазила у резервоар на Смедеревском Ђерму, који је имао запремину од 1.760 кубних метара. Затим је било три парна котла по 32 м² грејне површине са 7 атмосфера,

Вода је долазила у варош мутна и имала је укус гвожђа. Поред тога грађанство је било нерасположено да прими ову воду, пошто је држало да је то барска вода. Услед ових околности вода је трошена у малим количинама. Да би се ове незгоде колико толико умањиле и да би се грађанство могло навикнути на ову воду, Управа Водовода је решила да ове мане воде уклони у самом водоводу. Године 1893. то је учињено, истина са једном примитавном инсталацијом, али је она пречишћавала воду тако, да је воду грађанство примало бистрију и тако се почело навикавати на њену употребу.

Није прошло много времена, а већ се појавила оскудица у води. Зато су почета нова испитивања и студије да се количина воде повећа. Решено је да се израде још неколико нових бунара у Макишу, како Београд не би остао ускоро без воде. Осим бунара, проширени су филтрови до двоструке површине. Затим још намештене две парне машине, свака око 130 коњских снага. Намештена су два нова котла; положена је нова цев од 450 милиметара. Сви ови радови изведени су у току 1906 и 1907 год., и тада је било 11 бунара.

Све ове нове инсталације нису могле задовољити потребу, да се вода добије у довољној количини. Морало је се приступити подизању нових бунара. Ни ово није могло задовољити увећану потрошњу воде, јер се из тих бунара црпела мала и недовољна количина воде за ондашње потребе грађанства и вароши. Ово је учинило да су стручњаци морали да траже нове изворе, за добијање воде, и зато

је 1909. год. решено де се иде ван оног терена, који су раније означили стручњаци и да се са истраживањем иде поглавито ка Сави. Тако су 1910 и 1911 год. израђена још три бунара. Пројектом је било предвиђено да се ови и још нови бунари споје у једну станицу. Ова је станица била и подигнута 1912—1913. али је светски рат омео даљи ток послова, као што је Општину Београдску омео и у другим њеним техничким радовима, који су се почели развијати да се варош технички обради и уреди.

Осим тога био је саграђен још један резервоар код Седам Кућа, јер се варош била проширила у оне крајеве, који су висином виши него стари резервоар. Такво је стање било у 1914 год. После ослобођења водовод је био у незавидном положају јер, као што смо напред казали, једва је могао дати око 5.500 м. воде дневно. Бунари су остали децентралисани, филтрови запуштени и машине похабане. Зато је задатак водовода био врло тежак. Требало је старо оправљати и оспособити да може да да бар најпотребнају количину воде а с друге стране, требало је одмах мислити на нове пројекте и нова извођења радова. На свима овим радовима пре рата радили су наши домаћи инжењери са врло малом помоћу страних стручњака, и њима припада сва заслуга и признање што су под најнеповољнијим приликама за рад и са врло скромним средствима ипак успевали да задовоље све потребе грађанства и вароши.

У погледу калдрмисаних улица Београд је стајао до 1919. године врло рђаво. У том времену било је у Београду 304 улица, венаца, друмова, тргова и сокачета. Од поменутих 804 улица, калдрмисано је модерном калдрмом 3 улица, турском калдрмом 167 улица и некалдрмисаних улица било је 129. До 1911 године Београд је имао калдрму скоро искључиво од ломљеног камена, нешто од полуобрађеног камена, а у понеким главним улицама од коцака и то на подлози песка. Извршењу већих радова приступило се 1911. год. Тада је при Општини београдској установљена Техничка Управа, која је имала задатак да приступи модерном уређењу града и тада је први пут приступљено модерном калдрмисању и то у центру града. Тако је калдрмисана дрвеном коцком и асфалтним тротоарима Кнез Михајлова ул., Теразије, Краља Милана ул., Краља Петра од основне школе до Узун Миркове, Вука Караџића ул. и Чика Љубина ул. Милоша Великог улица рађена је од камених призама са баштицама, асфалтним пешачким стазама и тротоарима од камених плоча. Тада је израђена и Поенкареова ул. од базалтоида. Поред овога калдрмисане су још две три улица.

И ове радове прекинули су балкански и светски рат. За време окупације ова модерна калдрма била је знатно искварена и пропала. Непријатељ није хтео трошити ништа на њеном одржавању а још мање да је дао неке нове инвестиције. Искоришћавао је само све постојеће до последње могуће употребе. Зато

после ослобођења није се знало, шта ће се пре радити, да ли старо оправљати или ново подизати.

Укупна површина модерно израђене калдрме до рата, односно до ослобођења износила је око 55.000 м². у горе побројаним улицама.

— Наставиће се. —

Д-р Стој. Павловић

Економски детаљи

о купо-продаји београдских имања

Велика куповина непокретних имања, у ва-рошима и на селу, спада нормално у доба високе привредне коњуктеуре, или, изванредно, у доба новчане инфлације.

Обрнут је случај у супротним привредним приликама, т. ј. велика понуда продаја непокретних имања спадо у доба привредне стагнације, или дуге новчане кризе.

Нуђена имања са продајним ценама и величином ренте.

Површина плаца	Годишња рента, хиљ.	Дуг код Уп. Фон., хиљ.	Продајна цена, хиљ.	Процент рентабил.	Време за амортизов. год.
—	68.—	—	350.—	19.42	5.
300	180.—	650.—	1,000.—	18.00	5.5
449	30.—	—	240.—	12.50	8.
—	36.—	—	145.—	24.82	4.1
350	84.—	60.—	530.—	15.85	6.3
—	120.—	300.—	1,100.—	10.90	9.1
—	480.—	1,200.—	3,000.—	16.00	6.3
—	60.—	—	150.—*	40.00	2.5
—	14.400	—	85.—	16.94	5.9
525	36.—	—	180.—	20.00	5.
—	42.—	274.—	504.—	8.33	12.
—	27.—	—	135.—	20.00	5.
—	70.—	—	350.—	20.00	5.
500	36.—	80.—	140.—	25.71	3.9
311	7.200	—	90.—	8.00	12.5
—	220.—	600.—	1,800.—	12.22	8.2
—	270.—	800.—	1,200.—	22.50	4.5
300	30.—	—	150.—	20.00	5.
—	10.—	—	55.—	18.18	5.5
—	192.—	600.—	1,600.—	12.00	8.3
—	38.400	—	135.—	28.44	3.5
498	38.400	—	135.—	28.44	3.5
—	25.800	—	150.—	17.30	5.8
366	21.600	70.—	120.—	18.00	5.5
538	18.—	—	330.—	5.45	18.3
—	240.—	—	1,750.—	13.71	7.3
300	24.—	35.—	135.—	17.77	5.6
640	54.—	—	250.—	21.60	4.6
про-сечно:	88.315	424.452	укупно 18.959	18.28%	6.4
427. м.					

вредност, од услова нормалног привредног просперитета; у колико не постоји од тога одступања, због специјалне оскудице станова, како је до скоро било у нас и у осталом свету.

Према приложеним податцима било је јавних (огласних) понуда продаја кућа у Београду у јуну ове год. 28. Ово се односи само на оне понуде које су биле са прецизним условима цене, ренте, кирије, задужености, површине плаца и т. д. Број, пак, оних понуда које нису објавиле све ове услове, већ су то резервисале као интерну ствар погађања са евентуалним купцем, био је више него два пута толики. Претпостављати је, међутим, да је било и по-нуђача који се нису оглашавали преко штампе.

Највеће од ових кућа ослобођене су порезе, што је код неких понуда такође наглашавано.

Површина плацева и висина кирија показују да су ове куће намењене ренти, чија просечна стопа износи 18.28. од сто вредности имања; која је вероватна кад се зна лака могућност њенога проверавања од стране купца: претходним упитом код досадашњих закупаца станова у дотичној кући.

Које су врсте радње		Бр. радња	са инвентар.	због болести	због олласка	пром. проф.	непозн. узр.	нуди се јефт.
1	Кафане	17	17	—	2	1	14	1
2	Кујне	11	11	2	2	3	4	1
3	Пекарнице и бурегџиј.	3	3	—	—	—	3	2
4	Бакалнице	8	8	1	2	2	3	2
5	Сода, лимун., крахери	5	5	1	2	—	2	2
6	Бифен и послатичар.	7	7	—	1	2	4	1
7	Пиљари и трг. са ж. к.	3	3	—	2	1	—	—
8	Винарске радње	2	2	—	1	—	1	1
9	Стакларе и дуванџиј.	4	4	—	1	—	3	1
10	Брава, гараж, грађ. р.	4	4	—	2	—	2	1
11	Обућар., и сал. жен. ш.	3	3	—	1	—	2	1
12	Фабрика: столар. трик.	2	2	—	1	—	1	—
13	Бербер. и фриз. салона	4	4	—	1	—	3	1
14	Остале, спец. рад. и др.	5	4	1	—	—	4	—
Укупно:		78	77	5	18	9	46	14

Нормална понуда и тражња, продаје и куповине непокретних имања, зависи, разуме се, као и свака друга купо-продајна употребна

Други карактеристичан економски детаљ, такође из месеца јуна о. г., су оглашаване понуде предаја радњи. И ова појава подлежи несумњиво законима привреднога просперитета или његовога стагнирања.

Пада у очи, да су радње са пићем и са животним намирницама највише заступљене у предајама.

Код свих ових понуда предаје радњи истакнуте су и њихове пословне повољности, као: добро разрађена; добро уведена; на одличном саобраћајном месту; не треба велики обртни капитал; одличних инсталација; рентабилан по-

сао; осигуран просперитет и т. д. и т. д. Али, и поред тих тако добрих својстава речено је у више случајева да ће се предаја уступити *јевшино*.

Разлози због којих се предаја нуди разуме се да су пословно-дискретне природе, и да се они тек само формално означавају код оглашавања.

Наша будућа стална нотирања ових предаја радња, показаће и разјасниће нам, које је природе ова појава и како је њено место у свету економских ствари.

Др. Марија Илић.

О модерним библиотекама

Једна од познатих руских социјалних радница, госпођа Хавкина, која је цео свој живот посветила теоретском и практичком библиотекарском раду у тежњи, да у библиотекама створи моћни социјални фактор, карактерише следећим речима значење књиге и библиотеке:

»Постоје три главна пута преко којих се шири народна просвета: школа, ваншколска изобразба, самообразовање. Ако упоредимо просвећивање згради, онда је школа — фундаменат, ваншколско образовање — стене, самообразовање — кров. Цемент је за све делове ове велике зграде — књига!... Сав се културни и политичко-просветни рад на један, или други начин концентрише у књизи, библиотеци.»

Питање што бољег организовања библиотека стало се истицати на централно место већ концем XVIII и у првој половини XIX века. Течајем тога периода до наших дана прошла је библиотекарска делатност кроз разне фазе. Постепено је узела у њој учешћа уз приватна друштва и приватну иницијативу, држава, као и поједине градске општине, које су биле свеене свог културно-социјалног задатка.

Схваћање, које би у библиотеци видело само неко складиште књига, које се од других складишта разликује само у толико, што оно омогућује читање књига уз минималну, или никакву материјалну жртву, далеко заостаје за модерним схваћањем о сврси и улози библиотека. Оно има свој корен у потпуном неразумевању, потпуној пасивности, бирократичности оне врсте библиотекара, који своју улогу ограничују на више, или мање савесну административну страну свога рада — инвентаризацију књига, завођење алфабетског, или реалног каталога, чување књига..... — Фактична вредност библиотеке иде много даље. Она није само место у ком појединац на јефтани начин долази до књига, већ је уједно и средиште, које има своје високе, далекосежне циљеве.

Мисли водиле модерне библиотеке у Америци.

На другој националној конференцији о домаћем васпитању, која је одржана у америчким Сједињеним Државама 1926. год. питање о улози и задаћи библиотеке заузело је свеопшту пажњу. Марголина, писац чланка: »Савремени библиотекарски проблеми у Америци«, вели, да је то питање на конгресу ишло узастопце за свим другим питањима, за питањем школе, родитељско-учитељских удружења, универзитетског покрета, вечерњих школа..... Значење се библиотеке код сваког питања и у речима сваког оратора истицало, као значење друштвено просветне установе, која стоји у општем систему просветног рада, која проводи одређени програм, систематски и по плану уређени рад у контакту са свим педагошким установама краја.

Ово увођење библиотеке у општи систем просветног рада земље опредељује њезин целокупни карактер. На овај начин постаје библиотека државна и комунална установа у најширем смислу речи, установа, која проводи државну и комуналну политику народног образовања, установа, која будно следи за свима потребама и потребама ове политике народног образовања, која се ставља у службу свим правима народне наобразбе, на службу свим њезиним циљевима.

Полазећи од ових основних принципа, подигла је Америка своје библиотеке на највиши ступањ и завела идеалне методе рада и организације. Методе на којим се базира рад америчких библиотека носе две значајне карактеристике. Ту је у првом реду супституирање ранијег принципа пасивног ишчекивања принципом активног истраживања читаоца, друго — прелазом од једнородног шаблонског послуживања читаоца непосредном, личном задовољавању особитих потреба и интереса сваког оделитог читаоца, или читалачких група. На тај

начин библиотеке постају живи фактор васпитања, који улази у целокупни живот, који га окружује, органски реагира на све његове захтеве и покрете.

Библиотека, која сама истражује свога читаоца, односи се логично с највећом пажњом према читаоцу, кад се читаоц појави у самој библиотеци. У некојим америчким државама постоје у библиотекама нарочити саветодавци, који читаоцима дају све могуће упуте и савете, састављају чак и специјалне програме домаћег читања на сваки индивидуални захтев, постоје специјални асистенти за радничку наобразбу, који обилазе радничке школе, снабдевају и школе и раднике свим књигама, које служе за систематско образовање. Библиотекар, консултант, асистенти све су то само колеге читаоца. Нарочита се пажња посвећује родитељско-учитељским друштвима, младим мајкама, којим се шаљу програми, ексерцпти најбољих књига из подручја дечије психологије, хигијене. Народ постепено упознаје велику потребу, важност библиотека, упознаје своје право на библиотеку. Ово је право за данашњег америчког грађанина неотуђиво грађанско право, које он брани исто тако, као што брани право на школу и сва друга своја културна права.

Велика, дирљива, но у исто време дубоко разумна љубав американаца према деци, она љубав, која је у Америци давно прије него у Европи завела омладинске судове, створила безброј друштвених институција, којим је сврха што правилније и успешније дечије васпитање, отворила је по Америци и безброј дечијих библиотека, дечијих библиотекарских одељака, највећи понос читаве америчке библиотекарске делатности. Као и амерички дечији судови и те су дечије, као и опште библиотеке, пуне уметничких слика, лепих и интересантних написа, афоризама, цвећа, скулпторских радова. — Американац држи, да људски дух тешко правилно функционише у хладним, тамним, пренатрпаним, неудобним салама . . . . У Европи ове дечије библиотеке одлично функционишу и напредују у Финландији.

Своју библиотекарску делатност распрострли су Американци и ван Америчких граница. За време рата Америчко Библиотекарско Друштво вршило је велику акцију на фронту. После рата Комитет за помоћ Француској основао је библиотеку америчког типа, која се данас налази у Паризу. Исти је комитет на молбу париске муниципије отворио своју библиотеку и у радничкој четврти, која има специјални дечији одељак. За раднике су изабране нарочите књиге, које одговарају њиховим потребама и жељама, сваком читаоцу стоји на располагање телефон, прекрасни каталог израђен по Дјуовом (Dewsey) систему, уведени су посебни часови тумачења и приповедања. То је париска «Bibliothèque Moderne». На другом крају града основао је Комитет чисту дечију библиотеку

»L'Heure joyeuse«. Овакову дечију библиотеку основали су американци и у Белгији.

По америчком упуству и савету у француске се библиотеке уводи све већи број квалификованог женског особља. Уз Bibliothèque Moderne у Паризу отворили су Американци и специјалне библиотекарске курсеве.

Библиотекарски курсеви у Москви.

Оснивању руских библиотекарских курсева највише је допринела споменута госпођа Хавкина. Први су курсеви били установљени 1913. у Москви на народном универзитету Мањавскога. Ова се година означаје, као знаменити датум не само у историји руског библиотекарског покрета, већ у целокупном културно-просветном покрету пре револуције. То је оно агилно доба народног просвећивања, које се види у: курсевима, конференцијама, читању-оснивању народних домова, оснивању и усавршавању библиотека . . . . На први курс прија, вило се 300 слушатеља. Курс је обухваћао свега 72 сата. Вођа и душа курсева била је, како је речено, госпођа Хавкина. Програм курсева био је у главном следећи:

1. Историја књиге	3 сата
2. " библиотека	7 "
3. Библиографија савремене руске литературе	10 "
4. Дечија литература	8 "
5. Дечија библиотека	6 "
6. Увод и вођење библиотеке	2 "
7. Библиотекар и његове задаће	2 "
8. Добављање књига, издавачке књижаре, фирме, које продају књиге	1 "
9. Инвентар књига	2 "
10. Систем класификације књига	2 "
11. Десетични систем	2 "
12. Каталогизација — алфаветски и реални каталози —	5 "
13. Чување, чишћење, корицење књига	2 "

Са курсевима паралелно ишле су и екскурзије у државне библиотеке, књижне хранилице, градске друштвене библиотеке, типографије.

Каталози.

Осим инвентарске књиге у коју се књиге уносе редом, којим су у библиотеци добивене, постоје у свакој бољој библиотеци два каталога — алфаветски и реални каталог, који се свуда састоје из карата смештених у посебне кутије, које су увек у домаћају читаоца,

У алфаветском су каталогу карте поређане алфаветским редом аутора, или редним словима, ако на књизи није означен аутор; у реалним се каталозима — систематском, предметном, тематичном — карте сортирају по наукама на које се односи књига, предмету о ком књига говори, по теми.

Алфаветским се каталогом обично користи сам библиотекар. Он му даје могућност, да лако провери, да ли је извесни аутор у библиотеци заступљен. Читаоци највише употребљавају систематски каталог у ком се књиге деле по садржају, по извесном реду, систему на одељења у ком су карте поређане алфаветским редом ауторских имена. Један јединствени систем класификације књига по одељењима не постоји. Најсавршенијим се сматра десетични систем, ког је изумео Дју, — Melvil Deusey — а усавршио међународни библиографски институт. Овај је систем веома раширен у Америци и западној Европи. По овом систему све се књиге деле на десет великих класа, одељења, који се означају бројевима од 0 до 9. Свака се класа дели на десет пододељака. Примерак ове интересантне поделе наводимо према књизи Тумим-а: „Библиотека и књижно дело“ —

0. Општа дела.

- 1 Библиографија
- 2 Вођење библиотеке
- 3 Опште енциклопедије
- 4 Зборници различитих расправа
- 5 Периодична издања. Журнали
- 6 Учена друштва и академије
- 7 Дневни листови
- 8 Општа полиграфија
- 7 Дечија издања
- 9 Ретка дела. Манускрипти

1. Филозофија.

- 10 Историја филозофије
- 11 Метафизика
- 13 Дух и тело
- 14 Филозофски системи
- 15 Психологија
- 16 Логика
- 17 Етика

2. Религија.

- 21 Природна религија
- 22 Библија
- 23 Догматична богословија
- 24 Практична богословија
- 25 Учитељска богословија
- 26 Црква. Незина организација
- 27 Историја цркве
- 28 Хришћанство уопште. Разне хришћанске секте и цркве.
- 29 Нехришћанске религије.

3. Социјалне науке.

- 31 Статистика
- 32 Политика
- 33 Политичка економија
- 34 Право
- 35 Управа. Администрација
- 36 Друштвене асопијације
- 37 Образовање. Васпитање
- 38 Трговина. Транспорт
- 39 Обичаји. „Вит“ Фолклора.

4. Филологија.

- 41 Упоредна филологија
- 42 Енглеска „
- 43 Немачка „
- 44 Француска „
- 45 Талијанска „
- 46 Шпањолска „
- 47 Латинска „
- 48 Грчка „
- 49 Остале филологије.

5. Чисте науке.

- 51 Математика
- 52 Астрономија
- 53 Физика
- 54 Хемија
- 55 Теологија
- 56 Палеонтологија
- 57 Биологија
- 28 Ботаника
- 59 Зоологија

6. Помоћне науке.

- 61 Медицина
- 62 Инжињерска уметност
- 63 Агрономија
- 64 Домаће газдинство
- 65 Средства „сношења“, комуникације
- 66 Хемијска трговина
- 67 Манифактурна трговина
- 68 Занати
- 69 Градитељска уметност.

7. Лепе уметности.

- 72 Архитектура
- 73 Скулптура
- 74 Графичка уметност
- 75 Сликарство
- 76 Гравире
- 77 Фотографија
- 78 Музика
- 79 Театар, Забава. Игра. Спорт.

8. Литература.

- 82 Енглеска литература
- 83 Немачка „
- 84 Француска „
- 75 Талијанска „
- 86 Шпањолска „
- 87 Латинска „
- 88 Грчка „
- 89 Остале литературе

9. Историја и географија.

- 93 Стара Историја Н
- 94 Европа О
- 95 Азија В
- 96 Африка А
- 97 Северна Америка
- 98 Јужна Америка
- 99 Океанија И
- 91 Географија С
- 92 Биографија Т

Док је алфаветски састав чисто формалног карактера — базира се на искључивом алфаветском реду имена аутора —, не претставља веће потешкоће, дотле правилан састав реалних каталога стављају на библиотекара велике захтеве, траже велику ерудицију, познавање литературе и енциклопедије, иностраних језика уз општу спретност и уметност.

Рудолф Реутер говори о народним библиотекама и раду поједине општине на просветном пољу, вели као одличан познаваоц овога питања, да је *задаћа комуналног библиотекара у просветном раду комуне велика и веома разнолика*. Он мора стручно владати својим „предузећем“, често предузећима, бити одличан управитељ, педагог, пун такта и интуитивног дара, неуморан борац на речи и на делу, бити главни подстрекач у читавом комуналном просветном раду, давати директиве, наводити на све нове, дубље и племенитије идеје.

Да ли ће народна књижница извршити свој двоструки задатак, да ли ће бити средство цивилизације и културе у исто време, зависи искључиво — уз остале могућности — од библиотекара. Народна се библиотека диже и пада с етичким и стручним квалитетима њезиног библиотекара. Овде — вели Реутер — вреди у целости она: „Институција сама по себи не значи ништа — човек све“.

Муниципалне уз стварање општих народних библиотека са згодно подешеним временом за читање, у којим ће се моћи посуђивати књиге, у којим ће бити примењени принципи савремених америчких библиотека, *чека и задатак подизања специјалних библиотека за децу, или бар великих и широких одељења*. Тим путем ће муниципалне уз родитељски дом и школу моћи утицати на развој дечије интелигенције, правилно национално осећање, на стварање грађана с јаком индивидуалном личношћу, који ће у будућности троструко вратити утрошени капитал.

Од старих библиотека најпознатије су асирска библиотека краља Асурпани-пала у којој је било неколико десетина хиљада књига са врло модерним и напредним принципима руковођења; александријска библиотека, која је бројила преко 490.000 књига.

Од европских државних библиотека најпознатија је: „British Museum“ са својих 5.000.000 књига и мајускрипта. Од ове је библиотеке приступачнија друга лондонска библиотека звана: „Patent Office“, која има 110.000 књига. Прва је основана 1753, друга 1855. Дале су у Енглеској познате библиотеке оксфордског и камбриџског колеџа. Оксфордска је библиотека основана 1602, има преко 800.000 књига.

У Немачкој је највећа бивша „Краљевска Библиотека“ у Берлину, основана 1661, има 1.230.000 књига. У Француској је највећа „Bibliothèque National“ са 4.000.000 књига и мајускрипта. Највећа библиотека на свету сматра се „Народна Библиотека“ у Петрограду, коју је основао Петар Велики. Библиотека има 1.800.000 самих књига.

У Сједињеним Државама највећа је библиотека у Вашингтону. Има 1.800.000 књига, основана је 1800. Комуналних библиотека има највише и најбогатије су такођер у Америци. Најмањи је фонд ових библиотека 5.000 књига. Овим библиотекама управља уже тело, комитет од три до пет лица, потпуно независних од народног већа, а успело им је, да постану најмоћнији фактор читавог васпитања америчких грађана.

Прво интернационално, библиотекарско и библиографско удружење основано је 1927. у Единбургу. На иницијативу овог удружења одржан је ове године у Риму — од 15. до 30. јуна — Први Међународни Библиотекарски Конгрес, који је отворио талијански министар председник Мусолини на старом историјском Капитолу. На конгрес је стигло преко 1.500 библиотекара из свих напредних земаља. Програм је рада био врло богат и разнолик. Односно се делимично на техничка питања: класификациони системи, интернационална правила о каталозима, библиографије разних држава, интернац. библиографије, статистике библиотека...; сталешка питања: библиотекарска удружења; интернац. односи; интернац. везе између библиотекара, везе са националним извештајним заводима и библиографским институтима.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
И
О
Т
Е
К
А

Д-р Сарина Јов. Мандил

лекар,

WWW.UNILIB.RS

Социјално-хигијенске прилике Јатаган-Мале

Важан проблем општине Београдске, проблем социјални, хигијенски и естетски представља несумњиво то чудно насеље.

Здравствени на првом месту, јер се хигијенске прилике налазе у веома промитивном стању; социјални, јер је она подесно земљиште за легло социјалног зла, и најзад, естетски јер худи угледу престонице,

После ослобођења станбено питање било је на дневном реду, Значај престонице као центар политички, привредни и културни привукао је масу људи из унутрашњости земље. Велики број порушених кућа за време рата, није могао бити тако брзо рестауриран, с друге стране баснословно скупе кирије нових грађевина, нагнале су у почетку економски слабији део Београђана и оних људи који су били службом везани за Београд да осигурају својим породицама и себи кров над главом.

Јатаган-Мала датира од год. 1921. када су многобројне породице почеле насељавати онда још потпуно празно земљиште између државне болнице и Мокролушког Потока.

Како је ко стигао, оградио је себи празно земљиште и сматрао се сопствеником истога. Куће и станови подигнути од дасака и облепљени блатом, ницали су тако рећи преко поћи. На земљишту које је претходног дана било празно, могле су се већ сутра дан видети куће покривене кровом. Како је питање станова било немогуће за кратко време решити а тадања општинска управа је била оптерећена другим пословима, Општина није енергично устала противу нелегалног присвајања њеног имања. Кућице су се множиле, Јатаган-Мала се нагло ширила, становника је било из дана у дан све више. Ко је од становника успео још у почетку да окупира већи део — половину је другима продавао!

Наравно, да у томе хаосу није вођено рачуна о каквом реду, станови су привремено грађени без икаквога плана, искоришћен је максимум простора за станове, тако да није остављено слободног земљишта за улице. Зато Јатаган-Мала нема јавних саобраћајних путева, она је испресецана ширим или ужим неправилним стазама, тако званим редовима.

Отуда данашња слика Јатаган-Мале, где су читави редови подигнути на падинама од камена, други пак тако рећи у рупама на несигурном терену од иловаче, те из далека има изглед, као да је једна кућа сазидана на другој.

Док су у почетку становници Јатаган-Мале били махом Београђани или они људи везани службом за Београд, а оптерећени породицом као чиновници, служитељи, железничари и др,

данас, колико сам уочила, а статистика би сигурно и потврдила, да већина кућа припада људима, који су се у току ових неколико година доселили у Београд и купили те куће од ранијих сопственика. Они се баве разним занатима или несталним занимањима те, имају од појединих собица и приход издајући их радницима, бозацијама и др.

Хигијенске прилике Јатаган-Мале су веома бедне, те би се пре сигурно могли назвати нехигијенским.

Насељена у већини људима, налазећи се на доста ниском нивоу културе — при томе подигнута за врло кратко време без надзора власти, она је гњездо свих фактора који се противе важним условима хигијене за здравље њених грађана,

Довољно би било неколико случајева заразних оболења па да изазову читаву епидемију те болести. Она представља вечиту опасност — жар, који се мора будним оком мотрити, јер се за час може претворити у пламен.

Двориште XIV. реда Јатаган-Мале. Деца спавају у ладовини испред куће. Поред њих налази се неограђено ђубриште. У кући од једног оделења живи Н. Н. нојар, са женом, таштом и троје деце. Доселио се пре две године из Азање и купио ову кућу за 9.000 динара.

Ма да постоје и зидане куће и станови који припадају уреднијим сопственицима, који улажу труд да одрже чистоћу и ред колико толико, већина кућа су привремено подигнуте од дасака и блата, покривене црепом, плехом или хартијом, рабатне, неокречене и необлепљене, Врата су мала, прозори се једва виде, каткада допиру до земље или их у опште нема, тако да сунчана светлост једва допире у унутрашњост тих бедних собица, Собе, ако се тако назвати могу, нису патосане, влага од земље

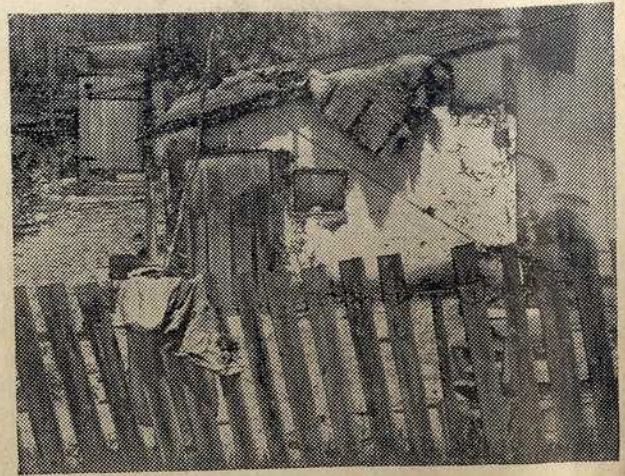
дошире до половине зида, а када бесни непогода, киша и снег, пробушени кровови пропуштају воду која се слива низ већ влажне зидове.

У таквим становима, соби и кујни или само собици, живе често многобројне породице састављене од 6—8 и 10 чланова. Атмосфера је ту тешка, ваздух који се удише је штетан, о кубатури да и не говорим, јер нема могућности да се често обавља, да би бар донекле одговарало битној потреби. Неугодан, мрачан и влажан стан без довољно ваздуха и сунчаних зракова утиче штетно на душу и убиствено на здравље човеково. У таквим становима се формирају асоцијални типови, у њима се добија потпоре за рађање и ширење социјалних болести. Кобној туберкулози — томе социјалном злу — ту је легло јер кухње клице налазе ту погодни терен за множење. Људи ту често оболевају, деца су болешљива, бледа, изнурена, са пуно инфилтрованих жлезда, која ће током времена постати прави инвалиди здравља и бити стални посетиоци анти-туберкулозних диспанзера.

Околина кућа је врло нечиста; дворишта пружају још беднију слику. Док се испред доста кућа налази мала баштица, простор иза станова је прави пакао. Неограђена ђубришта ретко се износе, јер изношење отпадака није организовано; нужници — ископане рупе у земљи, ограђене и покривене — налазе се одмах до места становања и представљају велику опасност по здравље, поред неестетског изгледа и смрада.

Читави ројеви мува и осталих штетних инсеката облетају око ових и разносе кухње клице на све стране, Пси, мачке и живина чеपर्кају и разносе те однадке на све стране. У дворишту нема воде. Питање воде је у неколико решено тиме што је подигнуто 15 чесама са водоводном водом, које се налазе у разним редовима Јатаган-Мале; оне служе за све по-

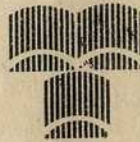
требе јер нема бунара, те се може замислити колико је то недовољно за одржавање чистоће и потребе толиког броја становника.

XV. ред Јатаган-Мале. Кућа, стан у коме станује под закуп 8 радника. x Неограђено сметлиште.

Канализација уопште не постоји. Употребљена вода се просипа испред или у околини станова, те са прашином ствара блато које никад не пресушује и у летњим топлим данима се испарава.

Јатаган-Мала по својој изградњи представља једно ругло и худи угледу престонице. Непостојање битних услова за здравље и прилике у којима живе њени становници, императивно налажу позваним факторима, на првом месту Општинској Управи и њеном Санитету, да се питање њеног даљег опстанка што пре реши у интересу Јатаган-Малаца, њиховог здравља а и саме Престонице.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Сава М. Ђорђевић

Публициста и Секретар Општ. Града Београда

Канализација Београда

Канализација у Београду датира из год. 1903., а године 1905-20-VII је решењем Суда АБр. 7500 усвојен распоред и програм извршења канализације Београда.

Од дана оснивања Канализационог Одељења при Општини Београдској па до данас, спроведена је канализациона мрежа кроз цео предградни Београд, обухватајући и Дунавски крај и део Булбулдерског Потока, до Гробљанске, Краља Александра и попречних улица до Млатишумине.

Како канализација, као један од примерних послова и брига комуналне политике једне општине, а културна и социјална потреба грађана, која директно задире у хигијену и здравље њихова живота, заслужује, да о томе тако важном и основном културном питању, бацимо летимичан поглед и пружимо, бар у најкраћим потезима слику од њене генезе па до данас, то ћемо се потрудити да на овом месту, собзиром на простор, одговоримо тој дужности и на тај начин обавестимо грађанство о једном подземном, невидљивом послу, иначе, саставном делу његова живота здравствена и културна његова напретка.

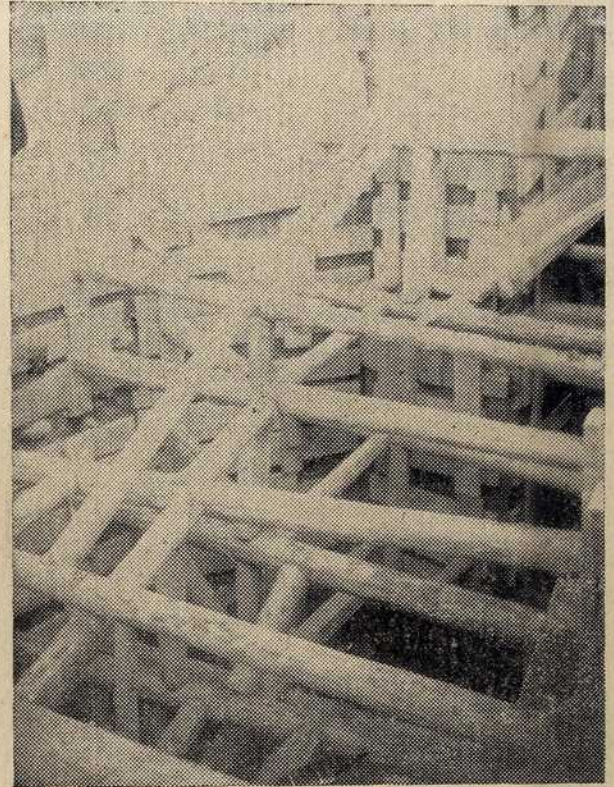
Канализација има за главни принцип спирање, одн. одвођење најкраћим путем у Дунав кроз заједнички канал сву метеорску и нечисту воду: с једне стране улазећи кроз уличне каналне решетке и с друге, воду и сву нечистоћу, које се из приватних имања а везаних уличном канализацијом уливају у улични канал.

Ова нечиста вода излива се кроз канале у Дунав. Сава прима један део нечисте и метеорске воде која не ствара нечистоћу одн. не загађује довољно воду, јер је проценат нечистоће сувише мали према количини воде у Савском кориту. Тако део вароши поред Саве, пристаништа, хланда купатила и сав живот и саобраћај: водени и суви, не осећа уливање нечистоће, нити пак нарочито утиче на хигијенске и здравствене прилике тога краја, што би иначе било обратног дејства, ако би Сава по својој количини воде, по дубини и површини била мања, него што је.

Пре рата није се могло Бог зна колико урадити са канализацијом Београда. Наступом Балканског и Бугарског рата 1912 и 1913 год. доцније светског рата још мање, — скоро никакво. Под окупацијом ништа стварно није се радило. То је време било мртав период рада по изради канализације, изузев слабог одржавања и извесног крпања на местима, где је бомбардовањем Београда начињен квар.

По ослобођењу, била је прва брига а и могућност, да се приступи оправци канализације, демолране и запуштене од непријатеља. У

1924. год. и доцније приступљено је нешто озбиљнијим радовима, али још под тешким приликама и несразмерно скупим ценама. Интензитет у пуној мери на канализацију Београда почела је у години 1927, 1928 и овој години, тако, да су Београђани од прекопаных и набацаних земљом улица добијали утисак да су међу рововима на ратишту.

Радови на изради канализације Булбулдерског Потока

До сада је израђено 11 т. зв. деоница, чије се границе (целокупне израђене канализационе мреже) простиру у следећим границама: Карађорђева улица, Кнез Михаилов Венац, Банатска — на Дунаву, Гундулићев Венац, Раденичка, Булбулдерски булевар до Гробљанске ул. са Професорском Колонијом, Гробљанска, Ратарска поред Студентског Дома, Краља Александра до Млатишумине, затим, Престолонаследника Петра, Приштинска, Мачванска, Браничевска, Војводе Миленка, Делиградска, Милоша Поцерца, Ресавска, Дурмиторска, Милоша Великог, Дринска, Сарајевска, Немањина, Железничка, и Царинско пристаниште до Карађорђевог ул.

Сада је у изради подслив XI деонице, који обухвата улице: Краља Александра од Мла-

тишумине до Звезде и Милешевске и Синђелићеве до Жичке улице.

Од почетка канализације (1905 г.) па закључно до 1928. год. готова канализациона мрежа износи свега: 108.188 метара, од којих: 71.892 метара цевних канала свих профила, а 36.296 метара бетонских, такође свих профила.

Поред ове дужине уличне канализације, извршено је приватних веза од уличног канала до фронга имања још за толико исту дужину.

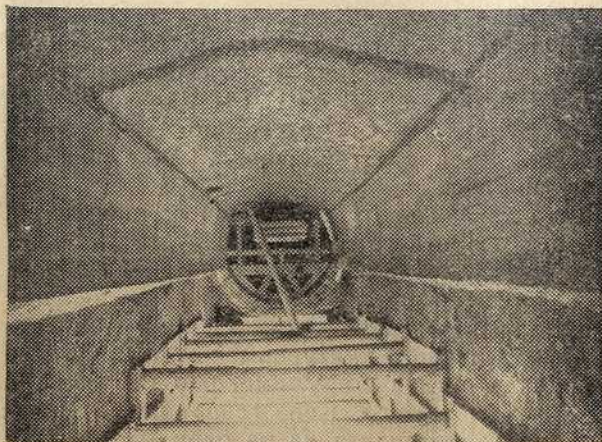
Материјална пак страна целокупне изведене канализације је велика. Општина Града Београда је пласирала небројена матер. средства, фрапантна скоро за свакога. То нарочито зато, што су та богатства и пласмани невидљиви, под закупом, и што ретко ко може преставити себи импресију да је подземни Београд, један велики крчињак, а у великим, бетонским каналима читав лабиринат.

Довољно је само рећи, да за последње 2—3 године, израда нове уличне канализације стајала је Општину Београдску преко 25 милиона динара.

Још нешто, што је на овом месту за сада важно поменути: многа приватна имања у Београду која се налазе у улицама кроз којих је спроведен улични канал, немају везе са њим, иако је велики број таквих имања која су у добро материјалној могућности, да се вежу. На тај начин осећа се мањак у хигијенском и здравственом погледу од примитивних сенгрупа, који својом нечиствоћом јако испаравају, гушећи место и ваздух, те потенцира већ не мали ниво туберкулозних и сам морталитет, а с друге стране, лишава се дотично имање и сами становници, једне културне и социјалне потребе без које се најмање сме замислити свако друго место, а особито Београд, као престоница једног народа од 13 милиона становника, који а posteriori пружа гаранцију да буде културан.

С обзиром на ово осуство схватања личних и општих интереса, вредно је поменути, да је

ових дана Суд Општине Београдске и Техничка Дирекција Бр. 2669 од 27-V ове год. преко свог Канализационог Одељења приступило генералном попису свих тих имања у Београду неvezаних канализацијом, — те ће се према томе ускоро знати тачан број истих, и учинити потребне мере да се иста вежу, иако Суд таква имања решењем својим АБр. 4536-29. у

Радови на канализацији Булбударског Потока

погледу плаћања каналске таксе од 1. маја ове год. третира као канализована.

За сиромашне пак власнике имања, који не могу да вежу своја имања са уличним каналом, препуштамо иницијативу Суда О. Г. Б. али, напомињемо само то, да би Суд преко своје Општинске Штедионице, која је на путу дефинитивног оснивања, могао да питање приватних веза са уличном канализацијом и ублажити за прво време и, реши доцније дефинитивно за свагда, што ће из својих средстава приступити решењу овог важног социјалног и културног проблема уз суцесивно и неосетно отплаћавање власника, онако, како је то раније а у једном мањем обиму рађено.

Љубица Ж. Аранђеловић

Београдска хумано-културна друштва „Српска Мајка“

Хумано друштво „Српска Мајка“ је основано 16 Априла 1911 године. 8 Априла 1926 године примила се високе заштите Њ. В. Краљица, а новембра исте године, постала је Њ. Кр. Вис. Кнегиња Олга почасна председница.

Друштво „Српска Мајка“ је једина установа ове врсте. Главни циљ друштвени је: *хигијенско просвећивање и заштити мајере и деце.*

сиромашан, зато друштво никад не пропусти материце, друштвену славу Благовести и врбицу, да све своје редовне посетиоце — бебе — награти. И у међувремену добро гајена и сиромашна деца добијају помоћ у пеленама, кошуљицама, сапуну, гризу, шећеру и т. д.

У истој згради друштвеној налази се и Обданиште — колевке — за одојчад. *У колевку се примају бебе чије су мајере запослене. Ту се бебе под стручним надзором лекара и сестара нудиља негују од 6 час. ујутру до 7 час. увече. Деце има влаћајућа, а и сиромашна — бесилајно.*

Сазидавши новембра прошле године Дом, друштво „Српска Мајка“ је могло да прошири делокруг свога рада и да створи саветовалиште за матере да донесу на свет здраво дете и лечење матера од сифилиса. Захваљујући добровољном раду лекара — стручњака, друштво већ дуже времена има и то, тако потребно саветовалиште.

Видевши како наше сироте жене пропадају, немајући могућности да се по порођају бар извесно време сачувају од грубога рада, управне чланице друштва „Српска Мајка“ са својом предузимљивом председницом гђом Даринком Панић, сакупило је добровољних прилога и од једне велике собе направило азил угодно намештен и опремљен, где сиромашне породице могу 6 недеља са својим бебама бесплатно провести.

Тај азил мајки може да прими и има данас свега 12 породиља, али кад се узме у обзир да друштво никакве сталне — сем од Општ. Града Београда — помоћи нема, већ да се све установе друштва „Српска Мајка“ издржавају прилозима нашег племенитог света, надамо се да ће се азил, и ако мален, примити са симпатијом. Друштву је било главно, да, макар и у минијатури, створи азил мајки, ту хуману, културну, једину и неопходну потребу за Београд.

На крају овога кратког информативног написа, друштво „Српска Мајка“ се сматра дужним да и овом приликом преко „Општинских Новина“ захвали Општини Града Београда, која једина пружа извесну сталну помоћ овоме друштву. Тако се могло много и одојче и мајка спасти неминовне пропасти.

Друштво „Српска Мајка“ прибира тачне податке о стању, социјалном, економном и т. д. свих посетилаца својих установа и стоји у тесној сарадњи са санитарско-социјалним Одељењем Општ. Града Београда.

У једном од идућих бројева „Општинских Новина“ објавићемо врло занимљиву статистику свога рада, као и податке о економско-културним приликама мајки — посетилаца ове установе.

У Београду јула 1929.

Дом „Српска Мајка“

Друштво има изванредно леп, по свима хигијенским прописима, уређен Диспансер, где мајке доносе своју одојчад на упућивање о правилном одгајивању исте. Диспансер има две стручне лекарке, сестре и располаже свима модерним потребама такве установе.

Друштво „Српска Мајка“ је раније упутило апел свима београдским бабицама, и умолило их да све своје породиље са њиховим бебама, упути на саветовање у друштвени диспансер, јер је диспансеру циљ, да и одржи, правилном исхраном и негом, здраво рођено одојче.

Посећивање и интересовање матера је бивало све веће тако, да данас има, просечно, дневно 20—30 посетилаца. Највећи број посетилаца је

wwwСлободан Ж. Видаковић

„Београдске Општинске Новине“ излазе од 1883. године

Једно занимљиво историско откриће о старости „Београдских Општинских Новина“

Београдске „Општинске Новине“ су један од најстаријих београдских листова. Њихов први број изашао је пре равно четрдесет и шест година, у лето 1883. Тај се историјски детаљ пре две недеље ни званично није знао. Управо, само то откриће о старости „Београдских Општинских Новина“ и навело нас је да се са неколико речи осврнемо на прошлост службеног органа наше општине.

Нова општинска управа затекла је лист у форми једног примитивног службеног билтена, у чијем је заглављу стајало: „XXXIII година излажења.“ Приступајући пуној реорганизацији листа, и дајући убрзо један репрезентативан, савремен научно-популарни лист, који данас у својим ступцима, а кроз пера наших најјачих научника и публициста, стручно расправља сва питања из модерног урбанизма, питања социјално-културна, грађевинско-историјска и сва остала која су у животном додиру са делатношћу једног великог града, нова општинска управа желела је да се историски тачно утврди и старост „Београдских Општинских Новина“.

Тако се савесним трагањем по библиотекама открило да „Београдске Општинске Новине“ излазе више од 33 године, да излазе пуних 46 година. Нађени су многи комплекти из прве деценије њиховог излажења, из осамдесетих година прошлог столећа.

„Београдске Општинске Новине“ према ондашњем стању новинарства уопште, биле су један савршено уређени лист, како технички, тако и садржајно. У сваком њиховом броју од осам новинарских страна било је научних, популарних, идејних и информативних прилога. Било је ту и одличних и наивних предлога, озбиљних техничко-комуналних студија, научних и добро-намерних расправа, општинских критика и праведних замарака на све оно што не ваља.

„Београдске Општинске Новине“ у тој су се форми, са релативно богатим садржајем и неоспорно стручним уређивањем одржале пуних тридесет година, све до пред саме ратове. Последњи професионални уредник њихов био је г. Крста Цицварић.

Али после г. Цицварићевог редакторства, а нарочито по послератном покретању, „Београдске Општинске Новине“ већ су биле изгубиле сваки значај, потпуно се дегенерисале, опале, избледеле, и од једног неоспорно информативног и некада добро читаног листа претвориле се у један обичан периодични и неуредни службени билтен, са жалосном техничком опремом и с времена на време са по којим залуцалим чланком.

Можда би у оваквом стању, а после скоро педесет година свога излажења, једног дана

и умрле, да се опет није правилно схватио високи значај једног популарно-научног службеног листа, како у погледу широке урбанистичке делатности, тако и у погледу прикупљања грађе за историју једног великог града.

Тако је понова оживео овај стари београдски лист, који у ступцима својих већ давно пожутелих комплета даје данас највернију слику рађања, развића и подизања лепог и поноситог Београда.

Успомене ради на те дане првог прегалаштва за добро Београда, дане када је први будак ударен у прастару турску калдрму и срушен први улични фењер да би се у земљу положила још примитивна али прва водоводна цев, ми доносимо овај уводник из „Београдских Општинских Новина“ из броја првог од 1889 године:

„Београдске Општинске Новине“

Навршила се седма година од како преставништво престонице редовно публикује своју радњу излажући је тиме контроли грађана.

Данас „Б. О. Н.“ улазе у своју осму а прву годину самоуправнога живота општинског.

Честитајући читаоцима 1889. нека нам се не замери што ћемо у исто време, на овом месту, у првоме броју, проговорити кратку реч и о новоме положају.

Ако је и до сада било корисно да грађанство прати радњу представништва, сада је то двојном више потребно. Самоуправна општина припада сама себи: самостална у пословима својим, она има правих услова за разуман и слободан живот, за успешан рад и сигуран напредак, али у озбиљним ако не и тешким приликама, у којима се налази свака општина, која је тек на путу да изврши најпрече, основне и главне своје животне задатке, у таквим приликама, зависи много од тога, и само су већи и бржи успеси, кад се са свих страна настоји да општинска управа радњу своју може руководити оним правцем, који обележава сагласност свих.

Неупуштајући се у анализу узрока зашто су се до сада наши општински послови релативно споро развијали, ми се хватамо општег мишљења: да једном ваља енергично прионути, како би се што пре оствариле најпрече реформе и тиме подмириле вајживотније потребе варошке. А ако је до сада и неко други носио одговорност за неуспехе у радовима општине, од сада то не може бити. Све што се од данас уради служиће и на част Београђана! На против сваки застој, сваки неуспех преписивао би се у грех само Београду и његовоме становништву, па би се општини с правом пре-

бацивало да није била свесна ни сопствених интереса, нити дужности своје према земљи и народу. — Београд је и престоница, а и више од тога (не треба ни за часак заборављати) њему припада да буде центар српства, центар народне образованости, центар угледа, моћи итд. Кад томе додамо да властити интереси београдског житељства толико исто налажу да се прионе живо на рад, по себи је јасно да у погледу унапређења локалних прилика сви редови грађанства треба једнодушно да се руководе истим обзирима, да се са подједнаком готовошћу заузимају непрекидно за општинске послове и вољно суделују у решавању својих животних питања.

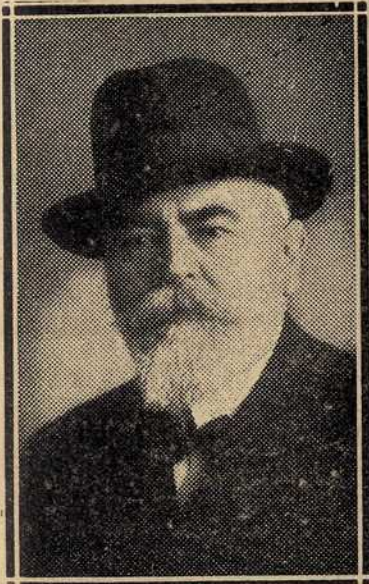
Не мислимо — најмање данас и на овоме месту — да пребацујемо, али нам ваља поминути да опште интересовање према нашим јавним пословима није увек узимано *на време* и *довољне* размере; а од тога пак што ће неко после пропуштене прилике доказивати да је ово или оно ваљало другаче, и могло се боље свршити — никакве вајде! Потребно је дакле да грађани прате радњу представништва, да

знају шта се кад у општинској кући ради, да у приликама на време исказују своја мишљења и благовремено чине евентуалне примедбе. То је била и остаје жеља представништва, то је дужност грађана, а од сад то постаје и толико већа потреба што су предходни радови појединих од првих великих послова у минулој години приведени своје крају, па ће се ове године морати не само прекршити с последњим одлукама, него прићи и стварном извршењу на пр. грађењу водовода, увођењу нових прихода и т. д.

Да би увек била на виду радња општинскога представништва, томе служи овај лист, и ми мислимо да не грешимо ни најмање, ако сматрамо да од сада има још више разлога с којих би ваљало да што већи број грађана прима „Београдске Општинске Новине“, у којима ће као што смо недавно обећали, па и на одзив наишли бити резервисан простор за слободну измену мисли, увек кад год поједини грађани осете потребу да с општинским пословима и радњи представништва своје назоре износе.“

† Ђорђе П. Радојловић

Председник Београдске Трговачке Коморе и Одборник Општине Београдске

† Ђорђе П. Радојловић

Врњачка Бања, 9. јула

У Врњачкој Бањи умро је 9 јула т. г. Ђорђе П. Радојловић, Београдски трговац, председник Београдске Трговачке Коморе и Одборник Општине Београдске.

* *

Вест о смрти великог националног радника Радојловића изазвала је дубоко и

опште жалење у целом Београду, који је у њему изгубио много, изгубио једног од оних својих старих грађана, патријархалног поштења, радности и идолопоклоничке љубави према свом народу и његовој слободи.

Београдска Трговачка Комора одржала је сутра дан по смрти свога председника, 10. ов. м., комеморативну седницу, на којој је одата пошта овом великом покојнику и изнете његове многобројне историске заслуге за ослобођење и стварање ове државе, њене целокупне приреде, и њене престонице.

На овој комеморативној седници говорили су г. г. Игњат Бајлони, председник Удружења Индустијалаца, Благоје Антонијевић, председник Трговачке Омладине, Милош Савчић, председник Београдске Општине и др. представници привредних и социјално-културних друштва и корпорација.

Г. Савчић, председник Београдске Општине, истакао је заслуге поч. Ђорђа Радојловића као јавног и националног радника и његов значај као Одборника Општине Београдске, чију су сарадњу и

www.савете сви без разлике ценили и високо поштовали.

Поч. Радојловић сахрањен је 11. ов. м. Опело је одржано у Саборној Цркви. Цео Београд, званични и незванични, изашао је да ода пошту овом свом за-служеном грађанину.

У име суда Општине Града Београда погребу је присуствовао председник г. Милош Савчић.

*

Почивши Радојловић био је један од оних старих београдских трговаца, који су својим неуморним радом и дугогодишњим делањем за добро своје националне друштвене средине, само стварали и подизало, увек неуморно и неисцрпно. Како по одушевљењу, тако и по резултатима.

Још у раној младости, када је својом енергијом и способношћу брзо прешао скале животне борбености од сиромашног гвожђарског помоћника до творца и са-

мосталног власника једне велике и угледне Београдске трговачке куће, почивши Радојловић се истиче својим јавним радом у Београдској Трговачкој Омладини, у уређивању трговинског листа „Трговински Гласник“, а доцније као председник Трговачке Коморе, члан управе Народне Банке и члан Главног Одбора Српског Црвеног Крста.

Нарочито као члан Главног Одбора Српског Црвеног Крста, коме је био и један од правих духовних вођа. На пољу великог патриотског и хуманог рада у Црвеном Крсту поч. Радојловић провео је пуних тринаест година, за све време Балканског и Европског рата. Тој служби, где је за добро нације улагао не само своју снажну вољу, љубав, време и пожртвованост, него често и свој властити живот, почивши Радојловић дао је таквих примера и момената, које ће историја забележити најсветлијим словима!

Поздравно писмо Београду од г. Д-р Ф. Тесије-а

Господин г. Д-р Ф. Тесије, професор Универзитета у Тулузи и велики пријатељ нашег народа, који је ових дана учинио пријатељску посету Београду, и у друштву г. Д-р Стојадиновића обишао Београд и његову околину, Авалу, Топчидер, Кошутњак и т. д., којом је приликом дао своје мишљење о проблему пошумљавања београдске околине, послао је са Сушака ово поздравно писмо п.председнику г. Д-р Стојадиновићу:

Сушак 26. јуна 1929. године

Господине п.председниче,

Напуштајући вашу лепу земљу дозволите ми да вам изразим велику захвалност за указано поштовање којим сте ме изволели почаствовати.

Моја пријатељи превели су ми чланак у коме је изнесен разговор којег смо нас двојица водили.

То ме је особито дирнуло.

Носим из ваше поносне престонице уверење да је она у пуном полету увеличавања и прогреса.

Од како је више познајем, ја је још више волим.

Изволите веровати, Господине п.председниче у искреност мојих пријатељских осећања.

Ф. Тесије

П.председник Општине Београдске г. Д-р Стојадиновић одговорио је г. Д-р Тесије-у овим писмом:

Господине Професоре и Драги Пријатељу,

Ваше писмо из Сушака послато у моменту када сте остављали нашу земљу необично ме је дирнуло и ја сам вам на тој пажњи врло захвалан.

Не знам да ли треба да поновим колико сам задовољан што сам имао част и срећу да се упознам са вама и да проведемо, нажалост кратко време, у разговору.

Надам се да ово неће бити ваша последња посета нашој престоници за коју ви имате толико љубави и да ћемо се понова видети и разговарати о проблемима који толико интересују наш развој.

Молим Вас, Господине Професоре и Драги Пријатељу, да верујете у моје особито поштовање.

Д-р Милослав Стојадиновић

Урбански Институт Париског Универзитета

(Школа високих урбанских наука и општинске администрације)

Изучавањем ових основних тачака ученици се уводе у статистичке и финансијске индексе пррљене из званичних извора, чије се постојање, садржај и вредност излажу ученицима у исто време с обуком о њиховом руковању, употреби и тумачењу.

Предавање из групе »муниципализма« откривају бескрајну разноликост проблема које намеће људски живот у све пространијим и гушћим градовима. Ови би се проблеми могли свести на три главна: 1., финансијски: увећане потребе општинских буџета, тешкоће извршења буџета из редовних средстава; јавне финансије т. ј. порез разрезан до максималне границе, изузетни зајам или притицање изворима приватне штедње а нарочито приходима из области индустријске; 2., политички: проширење и демократизација изборних начела завођењем општег права гласа и проширењем овога и на жене; одговарајући захтеви радничке класе или иницијативе појединих општина охрабрених Државом у правцу социјалне заштите, 3., привредни и социјални: нагла урбанизација у веку XIX и њене квантитативне и квалитативне последице пошто све многобројније становништво градско има потребе све веће у материјалном погледу (снабдевање водом, саобраћај, итд.) и финије у погледу естетском, хигијенском итд. Најзад, разноврсни проблеми из области муниципализма пружају добар пример замршеног изгледа једног социјалног појава, намећући потребну разборитост и избор у њиховом разматрању и одлукама. Тако на пример, правна наука истиче питање: да ли општине имају право да се одају трговачким и индустријским експлоатацијама, испитујући и правну основицу Државног Савета који се, у Француској, противи оваквој врсти експлоатације. Даље, привредни проблем састоји се у теоријском истраживању користи и незгоде муниципализма чији се примери доводе у вези с искуством стеченим у Француској и иностранству. Овако, методички вођено, испитивање ових питања обухвата пет великих категорија општинских радова: воду, осветлење, превозна средства, народне станове и све остало што под видом разних служби спада у пету категорију.

Затим, у примени једног или другог финансијског начела руководимо се претходним познавањем финансијске науке и упоредним изучавањем примењених финансијских принципа. Поред тога, кад је у питању процена успеха једног општинског предузећа; важно је: да ли ће се тај успех утврдити упоређивањем с приватним предузећем и његовим начином управе, да ли су добит или губитак ознаке успеха или пропадања; да ли на против, не би било умесније допунити или заменити критеријум чланова општине — грађанства о друштвеној вредности предузећа, као што су: побољшање здравствених услова живота, умањење смртности, увеличавање благостања, а које утичу на увеличавање пореских терета и дажбина итд.

При оваквом излагању главних црта, муниципализам је схваћен у појединостима и на конкретан начин изражен разматрањем његових разноликих видова опсежности у разним земљама исте привредне цивилизације. Географско изучавање, пак, једне за другом, Енглеске, Немачке, Италије, Америке, Скандинавских земаља и Швајцарске пружа изврсну слику обележја муниципализма схваћеног по једном систематском плану: оно садржава један брз преглед урбанске демографије, политичког и административног развитака, начин општинског уређења, општинске власти, њене слободе и финансијских права, затим општинске оријентације у значајнијим установама (као што су, на пр., скандинавско радничко осигурање, раднички станови у Енглеској и Италији, безалкохолне трпезе итд.) као и финансијске и друштвене резултате горе постављених задатака.

Одвојена од строго историјских, административних, правних и градских питања, ова настава из муниципализма има за главни предмет да одреди опште привредне узроке који објашњавају беспрекидни развитак и преображаје градске организације као и њен утицај на привредну активност општина. И варош се тада појављује као заједничко биће, разноликих и све већих и финијих потреба које се могу задовољити применом усавршених средстава управе, нарочито на пољу хипотекарне политике при чему некретнина има да игра значајну

улогу. Служећи се искуством иностранства, које се методски разматра у оваквом изучавању, општински функционари сутрашњице наћиће највећа средства своје оспособљености!

д) *Урбанска уметност*. (Вештина и техника израде вароши). Ова секција обухвата основне појмове из технике трасирања и израде градова.

Историја старих градова и испитивање њихових планова уче нас да су њихови конструктори претходно смишљали, предвиђали, конбиновали, руковођени разноликим потребама саобраћаја, поделе земљишта, истраживања нарочитих места за подизање појединих зграда и њихове естетске обраде.

Потребе градског живота у прошлим вековима, од најстаријих времена до XIX в., беху различите у толиким размерама, а развитак између старих градова и модерних мравињака данашњице је толико велики, да закони градског развитка за сваку епоху дају материјал чигаве једне нове науке.

Градски живот XX в. представља такве замршености, такве опасности, преображавајући се несхватљивом брзином, да се истиче потреба организације средстава прилагођених новим условима тога проблема.

Урбанска је уметност, као одсјај градског живота, досегла и свој извешан развитак према потребама времена. Она се, шта више, и замрсила у неке појмове некорисне за дотично време. Индустрија, век капитализма, живот упућен ка пувој производњи, лудост брзине, систематска уштеда времена, развитак брзих превозних и преносних средстава, најзад све оно што људи XX в. зову »прогрес« — све је то од наших модерних градских насеља начинило средства корисности из којих су прогнати природна лепота и привлачно задовољство. Рођен је појам вештачке естетике: појавила се потреба за једним планом званом »за улепшавање«, који је у старија времена био чист плеоназам!

Нагло изграђивање градова, при чему је добит једина брига, спекулисање са вишком земљишне вредности, индустријски »замашни послови«, паразитизам трговачки, све то од почетка XIX в. до светске катастрофе 1914, г. доведе до несрећеног развитка градских насеља, нарочито у великим варошима и периферијама или у средиштима производње која од обичних села несвесних своје будућности, постадоше велики градови »без плана«.

Из ове опште урбанске несреће појавила се

животна потреба за једним планом уређаја и проширавања како је данас схваћен.

У целом свету, Енглеској, Америци, у Немачкој прво а затим у Француској — земљи великих изграђивача вароши, — свуда су законима регулисани правилници за развитак градова и они се стално обнављају према потребама новог времена.

Лако је схвати, да живот урбанских центара мора да се развија и да се потпуно из основа измени према развитку и измени саобраћајних и преносних средстава најновијег проналаска, пошто образовања и напредак урбанских насеља зависи увек од њихова географског положаја, на прометним тачкама и великим раскрсницама људског саобраћаја. Кад се томе дода измењени начин вуче на суву и води помоћу електрике и паре, затим искоришћавање ваздуха за пренос и превоз, градски живот је одмах стављен пред нове задаће и прилагођавања.

Даље, до краја XIX в. путови су служили за пролаз спорних возних средстава, са вучом изкључиво животињском. Улаз у градове присутним путовима представљао је тада релативно прост задатак модерног саобраћаја.

А шта се збило за 25 година? Путна мрежа појавом аутомобила изједначи се са железничком мрежом. Удаљеност између градова је, тако рећи, уништена. Зато је питање саобраћаја у својој целости стављено у први ред при решавању организационог плана једног града.

И хигијена постаје животни чинилац градске будућности. Она није била ни позната у старим градским средиштима у којима је густина становништва била мања и узроци заразе много малобројнији Борба противу туберкулозе и других уништавања, неминовних у многољудним градовима, главна је брига савремених општина.

У области станбене политике настао је, тако исто, велики поремећај. Од типа »породичне куће« са довољним и удобним просторијама, у току XIX в. дошло се до »станава« у заједничким кућама. Станбено питање добило је још замршенији облик од постанка грађења у 1914. год. и постало прворазредни финансијски проблем. Отуд проистиче за градове потреба једне општинске и грађевинске политике, нарочито у погледу радничких станова,

Најзад долази чување естетике.

Напредне вароши су постале ружне. Једино вароши, које нису достигле »прогрес«, задр-

жаше своје обележаје, своју лепоту и »живописност«.

Зар једна варош у потпуном развиту не може да буде љупка, да изазива жељу да се у њој станује, да се по њој шета? Зар смо осуђени да се дивимо само лепоти старих градова?

Ту додирујемо најделикатнију тачку проучавања вароши: проблем урбанске естетике.

Друге тачке су техничке природе: саобраћај, рад разних организама општинских, хигијена, становање; методско проучавање потреба, примена научних средстава у грађењу — све се то решава без превеликих тешкоћа.

Естетски се појам, изгледа загубио у току XIX в. Лепота градског пејсажа која би имала да задржи обележје старих вароши са »збиром

— Наставиће се —

архитектонских целина хармонизираних«, као природна резултанта те хармоније, преобразила се у индивидуалистички неред без хармоније, без композиције целина. А кад се изразила жеља за улепшавањем, то је била вештачка лепота, једна пренатрпоност декоративна без икаква разлога опстанка: некорисно тражење монументалнога или мучно замршавање дисиметрије с претензијама на живописност.

XIX в. се завршио у тој неповезаности. Изгледа да данашњи век има да предузме традицију стваралачких векова, и онда ће се понова јавити естетика градова, обележавајући складношћу и истином градски живот времана у коме живимо без подражавања и без упорног тражења новине по сваку цену.

Д. М. С.

Финансије општина и градова у Чехословачкој

У Чехословачкој, у финансијској организацији општина, влада тесна сарадња са државом ради развијања комуналног живота.

Општине прикључују прирез у главном на извесне непосредне државне порезе, порез на некретнине, порез на зграде, порез на добит, плату онд. зараду. Висина ових приреза може достићи 200%. За градове «по статуту», које осигуравају административне атрибуције, које по правилу спадају у дужност Државе, тај максимум могу и прећи. У случају кад је висина приреза већа од 100%, потребно је одобрење централне власти.

Приметна је слобода која је дата општинама да оређују висину пореза и располажу потребном еластичношћу у одређивању њихових новчаних извора.

Општине су тако исто власне да наплаћују прирез на извесне државне посредне порезе под условом да област одобрн.

С друге стране општине располажу читавим низом чисто комуналних такса: таксу на потрошњу пића, таксу на кирију према месној вредности стана; таксу на кратки боравак странаца; таксу на плакате; таксу на имања на којима нису подигнуте зграде; таксу на транспорте; таксу на псе; таксу на потрошњу луксузних артикла и т. д.

Оне прикупљају заједно са државом порез на вишак вредности имања; а тако исти и на јавне забаве и представе. У Чешкој 10% прихода од овог пореза намењен је за Општу Прашку Болницу.

Осим тога, општине убирају разне ренуерације или закупнине и сл: на тржишту, заузеће тротоара, потрошње воде, изношење сметлишта, сахране, грађевине (конструкције) и т. д.

Умесно је истаћи чињеницу да градови који су обавезни да остварују више од 150% приреза на државне порезе, користе од целокупног при-

носа пореза на зграде: Град Праг, осим тога, ужива од Државе једну важну субвенцију на приход од пореза на збир послова (предмета) и таксу на луксуз. Види се какву важност Држава придаје развиту атрибуције општина, које она својим субвенцијама помаже.

Такође постоји »специјални помоћни фонд« који своје приносе црпи из извесних државних пореза. Из овога фонда Управа упућује субвенције општинама које не би биле у могућности да изравнају своје буџете.

Најкарактеристичнији елеманат месних финансија у Чехословачкој је организација легала »легал добара«. Овај легал обухвата следеће службе: службу воде, осветлења, трамваја, кланица, шума, пољопривредних домена. Не само у овој земљи, Држава има намеру да области општине да експлоатишу индустријска предузећа. Закон формално класира ова предузећа у »општинска добра«.

С друге стране, закон прописује вођење општинске индустријске службе. Експлоатација мора у најмању руку да покрије све трошкове: интерес и амортизацију инвестираних капитала. Чист добитак, до кога се долази саобразно овом систему, мора се предати општинској благајни: ради покрића општих буџетских изда- така за социјалну и јавну политику.

Ево, примера ради кратка анализа завршног рачуна града Прага у процентима укупних прихода за буџетску 1928. годину:

Чисти општин. порези	27 1/2%
Прирез на држ. порез од кућарине 12 1/2%	
Удео у порезима Државе	12 52%
Закупи	4
Разни приходи	22
Прирез на државни непоср. порез	22

100%.

М. В.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ЗАПИСНИК

24. — Друге Ванредне Седнице Одбора Општине Београдске одржане 19. јуна 1929 године у 6 часова по подне

Председавао Председник г. Милош Савчић.
Деловођа, г. Др. Сива Мојић.

Од одборника били су г. г.: Васа Лазаревић, Др. Букић Пијаде, Свет. Гођевац, Др. Љуб. Стојановић, Тјешимир Старчевић, Тихомир Панић, Јеврем Ј. Поповић, Јов. Дравић, М. М. Стојановић, Др. М. Недељковић, Трифун Јовановић, Ранко Живковић, Драг. К. Милошевић, Алберт Фирт, Влада К Петровић, Др. Александар М. Леко, Др. Драг. Аранђеловић, Др. Мића Анић, Мих. Д. Ђурић, инж. М. Сокић, Стев. Бесарић, Др. Страш. Љ. Милетић, Ђура Бајаловић, Кирило Савић, Х. М. Ребац, инж. К. Букавац, Бранко Поповић, Бл. Ј. Антонијевић, Дим. Станчуловић, Таса Максимовић, Негослав Илић, Драг. Матејић, Мил. Матић и Јосиф Фрид.

I

По прочитаном записнику и краће примедбе одборника г. Лазаревића на исти, записник је примљен.

II

По другој тачци дневног реда — уступање Електричне Централне — развила се дужа дискусија.

Председник г. Савчић излаже историјат писања о уступању Електричне Централне у вези са проучавањем и отварањем понуда које је извршила једна нарочита комисија састављена од чланова Суда и 15 одборника.

Први добија реч одборник г. Негослав Илић који налази да Одбор није био довољно обавештен и упућен у цело питање.

У истом смислу као и Председник г. Савчић даје одборницима обавештење одборник г. Др. Страшимир Милетић, који је учествовао у раду поменутој комисије.

После краћих примедба одборника г. Тихомира Панића узима реч Потпредседник г. Др. Стојадиновић, који каже:

„Записником од 10. маја утврђује се да је тога дана Одбор извршио избор комисије одборника за Централну. Дужност ове комисије била је да проучи извештај стручњака које је Суд одредио да претходно испитају оферте за Гасну и Електричну Централну. Комисије су обавиле поверен им посао тако, да ми сада излазимо пред Одбор са рефератом и предлогом о томе. Тај посао обављен је данас на основу ваше одлуке од 10. маја. Услед разноликости првобитних понуда о којима је већ говорио г. Председник, било је потребно да се услови редуцирају на неколико битних факата од којих ни Суд није могао да одустане. Ко-

мисија одборника је у томе смислу решила: да се Електрична Централна има градити у Београду; концесија да траје 25 година. Комисија усваја мишљење техничких експерата у погледу величине машина и одлучује, да Централна треба да има првобитну инсталирану снагу од минимум 18.000 КВ. Цена за КВЧ мора бити фиксна и зависити једино од златног динара.

То је у неку руку и одговор на тврдњу г. Негослава Илића да Одбор није био обавештен. Као што видите поступљено је у целокупном раду потпуно коректно, а комисија која је радила имала је од вас делегирану власт да тај посао обави.

Што се пак тиче рада комисије на данашњој седници било је присутно свега пет одборника. Према томе комисија, која је иначе стално радила и поставила услове, није данас могла донети закључак услед краткоће времена. Но, она је дан раније овластила експерте да проуче понуде и спреме стручан извештај што је и учињено. Није дакле било могуће да и овај закључак приме пет одборника од петнаест, колико је свега било чланова комисије одборника.

Извештај иначе са формалне стране потиче од Суда, а тако исто и сам предлог за Одбор, што је у складу и са самим Законом о Општинама.“

Затим је деловођа г. Др. Мојић прочитао предлог Суда.

У дискусији која се после тога повела први узима реч одборник г. Кирило Савић, који опширно износи своје мишљење о целом питању уступања Централне. На крају закључује да је понуда фирме Сосиете де Банк Суис за коју се залаже Суд у свом предлогу, тешка и неприхватљива, и да би се ипак могла постићи и добити јевтинија цена струје.

Председник г. Савчић побија тврдње г. Савића да би се могла добити јевтинија понуда за струју, пошто је од седамнаест фирми дата цена приближно иста.

Одборник г. Ст. Бесарић такође опширно износи своје мишљење о изградњи Централне, цело питање нарочито са финансијских страна и мисли, да то питање треба одложити као недовољно проучено.

После тога Председник је дао одмор од 10 минута.

По наставку седнице дискусија се продужава излагањем табеларног прегледа свих понуда за Централну од стране Управника Централне, г. Стаматовића.

Начелну дискусију о целом питању проду-
жава Одборник г. Сокић који у закључку сво-
га говора вели да понуду не треба прихватити.

Одборник г. Др. Недељковић посматрајући
налази, да би понуду Друштва Сосиете де Банк
Суис требало прихватити према предлогу Суда.

После краћег личног објашњења одборника
г. Сокића, узима реч одборник г. Јован Дра-
вић који се изјашњава против уступања Цен-
трале ма ком страном друштву, тврдећи да би
требало наћи неко друго решење.

Председник г. Савчић у одговору на разла-
гање г. Дравића вели да су сва друга решење
покушана и да остаје једино оно, што је Суд
предложио, т. ј. да се прихвати предлог Суда
о уступању Централне.

Одборник г. Бранко Поповић такође изјаш-
њава се против предлога Суда, налазећи да би
требало питање Централне поново свестрано
и у миру проучити.

После краћих објашњавања између Пред-
седника г. Савчића и одборника г. Б. Попо-
вића, и кратких личних објашњења одборника
г. Др. Недељковића, узима реч одборник г.
г. Милан Стојановић који на крају свога из-
лагања даје изјаву у име шесторице одборни-
ка и то: Милана Стојановића, Трифуна Јова-
новића, Јосифа Фрида, Ранка Живковића, Дра-
гољуба Милошевића и Алберта Фирта у којој
се предлаже да Управа Општине умоли Кра-
љевску Владу за интервенцију у овом питању,
иначе, ако им се предлог не усвоји, да се пот-
писати ограђују од сваког другог решења у
питању Централне под условима наведеним у
предлогу Суда.

Иза поновног објашњења Председника г.
Савчића и примедба одборника г. г. Тихо-
мира Панића и Стевана Бесарића, одборник
г. Др. Страшимир Милетић детаљно излаже
услове фирме Сосиете де Банк Суис. Изјаш-
њава се против понуде али моли г. Председ-
ника, ако постоје неки други разлози, због ко-
јих би ту и такву понуду требало прихватити,

да те разлоге саопшти одборницима да би се
знали управљати.

Потом је Председник прекинуо седницу која
је претворена у конференцију чланова Суда
и одборника.

Пошто је седница поново настављена у 11
часова, одборник г. Кирило Савић дао је кратко
објашњење свога пристајања уз предлог Суда.

По завршеној дискусији приступа се гласању.
На предлог Суда Одбор је

РЕШИО;

1. Да се прими предлог Суда АБр. 13357 о
уступању Електричне Централне фирме Сосиете
де Банк Суис; и да се овласти Суд да може
одмах ради извршења ове одлуке склопити
уговор с том фирмом.

2. Овлашћује се Суд Београдске Општине
да закључи у земљи или на страни, зајам од
5—6 милиона долара или у износу те суме у
којој другој одговарајућој монети.

3. Овлашћује се Председник Београдске Оп-
штине да може у вези овлашћења под 2.) у
име Београдске Општине потписивати менице
или бонове и обвезнице које служе као под-
лога зајма и обавити све остале радње које
су у вези са тим послом, пошто преговори о
зајму буду перфектни.

За ову одлуку гласали су сви присутни од-
борници изузев тројице и то г. г. Бранка По-
повића, Негослава Илића и Јована Дравића.

После тога Председник је објавио да је
предлог Суда да се уступи Електрична Цен-
трала групи Сосиете де Банк Суис, примљен
огромном већином са изузетком три гласа, а
тако исто и да је Одбор дао овлашћење Суду
у погледу вођења преговора и закључења зајма
у земљи или на страни.

За тим је Председник закључио седницу у
12 часова у вече.

Председник

Деловођа,

Београдске Општине,

Др. Сава Мојић, с. р. Милош Савчић, с. р.

ПРАВИЛНИК О ИЗДАВАЊУ УВЕРЕЊА

На основу чл. 94. и 118.а Закона о Општи-
нама од 5. јуна 1903. и чл. 3. Закона од 11.
марта 1929. о изменама и допунама у Закону
о Општинама од 5. јуна 1903. год., Суд Општине
Града Београда прописује овај

ПРАВИЛНИК

О ИЗДАВАЊУ УВЕРЕЊА У ОПШТИНИ
ГРАДА БЕОГРАДА

Чл. 1.

Суд Општински ће издавати уверења у сми-
слу овога Правилника свима члановима Општине

Београдске и оним становницима Општине, који
су бар шест месеци непрекидно настањени у
атару Београдске Општине и који уредно од-
говарају својим јавним обавезама. Осталим ли-
цима, Суд може такође издавати уверења кад
то особеност случаја захтева.

Уверења о сиротном, задружном и имовном
стању, о сродству и о држављанству издаваће
се само грађанима Општине Београдске а сви
остали становници обраћаће се за ова уверења
својим општинама где су завичајни као чланови.

Орган надлежан за издавање уверења испитује према законским прописима и околностима случаја, да ли је Општина обавезна издати тражено уверење и молиоцу или издаје уверење, или га образложеним решењем обавештава да му се уверење не може издати. Ни у једном случају није дозвољено прописно таксирану молбу за уверења ставити нерешену у акта.

На захтев надлежне власти, Суд је у сваком случају дужан дати уверење или извештај.

Чл. 2.

Уверења која издаје Општински Суд приватним лицима, могу се односити само на факта, личне особине и односе самих тих лица, односно њихових пратиеника кад уверења тражи тужор или законски старалац, или властодавца кад уверења тражи пуномоћник односно заступник.

Под фактом у овом члану разуме се и оно што постоји и што је постојало, и оно што бива и што је било, једнако као и околност да нешто није наступило или постало. Под личним особинама се разумеју не само спољне и физичке, него и унутарње (душевне и моралне) особине. Односи који се уверењем констатују могу бити како правни тако и фактични.

Чл. 3.

Кад уверење тражи приватно лице о фактима, личним особинама и односима неког другог лица, општински орган надлежан за издавање уверења може да ускрати издавање уверења ако је очигледно да такво уверење не служи разчишћавању једне правне ситуације и налази да молилац жели уверењем постићи неке скривене и рђаве намере.

Чл. 4.

Уверења о фактима чију евиденцију воде поједини општински одсеци по званичној дужности, издају у име Општине шефови тих одсека или њима равни општински органи, сваки у кругу своје административне надлежности, и то увек и искључиво на основу званичних аката, протокола и записника. У случају спора о надлежности појединих општинских органа за издавање оваквих уверења, Општински Суд дефинитивно одређује надлежност.

Надлежни шефови одсека и равни општински органи издаваће исто тако уверења о налазима извршене експертизе, анализе, прегледа вештачења и т. д. појединих предмета и стања, кад

они или њима подручни органи врше те прегледе и т. д. у кругу своје надлежности.

Чл. 5.

Сва остала уверења, нарочито она о приватним односима и особинама појединих грађана и сва друга уверења у смислу чл. 3. Закона од 11. марта 1929. о изменама и допунама у Закону о Општинама од 5. јуна 1903. год., издаје у име Суда искључиво Административни Одсек и то :

1. — на основу личног сазнања и уверења;
2. — на основу јавних исправа, званичних протокола и аката; и
3. — на основу сведочанства два пунолетна члана Општине Београдске, који имају непокретног имања или се налазе у јавној служби, и који нису осуђивани за бесчастећа дела. Уверење у овом последњем случају састоји се у оверавању исправе сведочења.

Чл. 6.

Уверења која траже поједини грађани према постојећем Закону, а у смислу чл. 5. овог Правилника, надлежан је да потписује и издаје сам шеф Административног Одсека.

Уверења на захтев власти предвиђена у чл. 5. овог Правилника потписује колегијум од три чиновника Општине у који улазе: шеф Административног Одсека, који мора бити дипломирани правник, и два чиновника, које одређује у почетку сваке године Суд Општински својим решењем. Истим решењем Суд одређује и њихове заменике, који ће их замењивати у случају спречености.

Чл. 7.

Сведоци поменути у тач. 3. члана 5. треба да су шефу Административног Одсека лично познати. У противном случају, он се мора врло пажљиво и сигурно уверити у њихову идентичност и исправност.

Сведоци, у принципу, не морају лично предстати Одсеку кад се подноси молба за издавање уверења. Али, на захтев шефа Одсека они су дужни доћи и изјавити записнички да своје раније изјаве о фактима које треба уверењем констатовати признају за своје.

Шеф Административног Одсека цени у сваком конкретном случају довољност таквог јемства, и може непримити сведочанство једног лица без нарочите мотивације. Молилац уверења одбијен од тражења по овом основу може привести накнадно друго неко лице за све-

дока. У том случају, он понова плаћа прописану таксу само онда, ако је тражио формално решење о одбијању прве молбе. Иначе једном плаћена такса важи без обзира на промену личности сведока, али молилац мора у молби накнадно изјавити да предводи друго лице за сведока. Шеф административног Одсека може не примити ни то друго лице за сведока ако му његово сведочанство не пружа довољно јемства.

Чл. 8.

Уверења, која грађани издају а имају да замене школске сведоџбе, крштене изводе, изводе венчања, изводе за умрле и сведоџбе о служби у самоуправним и државним надлештвима, као и у опште уверења о фактима која су вођена ма од ког јавног надлештва у званичној евиденцији, не смеју се потврђивати док лице коме се то уверење издаје не поднесе уверење или званичан извештај од дотичног надлештва о томе: да су протоколи, изводи и остале исправе на основу којих се редовно издају поменута уверења, уништени и да се не може до њих доћи.

Чл. 9.

Молбе за уверења се подносе лично или преко поште одсеку који је надлежан за издавање уверења, али оне морају претходно бити таксирани и, ако се лично подносе, заведене у протокол. Молилац није дужан да сам подноси молбу, већ се сматра да је молба лично поднета и онда, кад је молбу предало одсеку ма које лице од поверења молиочевог. Ако је молба погрешно упућена ненадлежном одсеку, овај нема права да због тога тражиоца одбије, већ мора послати молбу, са свим евентуалним прилозима, надлежном органу. Једном плаћена такса, не плаћа се у овом случају поново. Молбе које су упућене просто Суду, без ближе ознаке одељења или одсека, шаље надлежном органу протоколита општег одељења.

Чл. 10.

Уверења која се издају на основу званичних аката која се налазе у самом одсеку, или о фактима која су у прилозима молбе пуноважно доказана, или су у опште позната органу који уверење издаје, имају се израдити и ставити на расположење странци најдаље за три дана од дана кад је молба стигла органу који уверења издаје. Ако је доказе потребно сакупљати од других органа и власти, или проверавати исправност поднетих доказа, или оцењивати веродостојност сведока у смислу члана 7, рок од

три дана почиње тећи од момента кад су све ове околности испуњене.

Кад је потребно по предмету уверења извршити стручан вештачки преглед (експертизу, анализу и т. д.) или увиђај, органи којима спада у надлежност вршење тих прегледа дужни су да их, у границама закона и својих правила, изврше и начине записник најдаље у року од 8 дана. Рок за издавање уверења почиње тећи од дана кад је поднет извештај вештака или комисије.

Сви општински органи, којима се поједини општински одсеци обраћају за извештаје по предмету траженог уверења, дужни су та тражења сматрати као хитна и по њима најбрже поступати. Ако се тражени податци налазе у њиховој званичној евиденцији (протоколима, актима и т. д.), дужни су ови органи најдаље за два дана од дана примљеног тражења послати извештаје одсеку који је надлежан издати уверење у питању.

Дани кад по распореду општинске канцеларије не раде не рачунају се у рок по претходном члану.

Чл. 11.

Тражено уверење може странка подићи лично од органа који га издаје, при чему ће пријем потврдити на полеђини саме молбе, или може захтевати да се уверење пошаље поштом, плативши претходно поштарину. За доказ да је уверење поштом послато, служи потврда поште на експедиционој књизи и развод молбе у деловодном протоколу.

Чл. 12.

Сваки молилац има своју молбу да снабде свим потребним податцима и доказима и да у њој наведе све важније податке о себи. Поред тога он мора означити и циљ због кога тражи уверење.

Молилац, пак, који буде тражио уверење о сиротном, имовном и задружном стању, сродству и држављанству, дужан је безусловно у молби навести ове податке о себи и евентуално, о својој породици:

1. Где се родио, колико је тамо живео, чиме се занима и кога тамо још има од фамилије, и да ли има још каква имања тамо;
2. Кад се доселио у Београд, где се први пут настанио и где сад станује;
3. Да ли је и кад постао пуноправни члан Општине Београдске;
4. О чему тражи уверење и по коме основу.

Чл. 13.

Шеф Административног Одсека може одбити сваку молбу за издавање уверења због непотпуног основа и недовољних података, а може исто тако, молиоца упутити усмено да те податке накнадно прикупи и поднесе. У овом последњем случају, молилац није дужан поново платити таксу за уверење.

Чл. 14.

Кад власт тражи уверења: о владању по кривичној форми, сиротном, имовном и задружном стању, о држављанству или о сродству мора такође да наведе податке означене у члану 12. овог Правилника. Ако то није урадила, шеф Одсека ће тражити накнадно од ње да све те податке назначи. Према тим податцима, шеф Одсека ће ценити је ли Суд Општине Београдске надлежан издавати то уверење, или Општина којој лице, за које се тражи уверење, припада као члан и даље по овом Правилнику поступити.

Чл. 15.

Ако се уверења о извесним фактима траже на основу књига, записника, планова, протокола и аката у самој Општини, али у облику у коме се налазе у књигама, протоколима, плановима и актима та факта не могу да послуже као самосталан и пун доказ него у вези са другим фактима и чињеницама чине једну целину о праву или обвези; као и онда кад та факта о којима се тражи уверење нису јасна и одређена, уверење се неће издати, већ ће се молилац упутити да тражи препис или извод целог садржаја акта, протокола, записника и т. д. у којима су та факта назначена. Тако исто ће се поступити у овом случају кад власт тражи уверење или извештај.

Чл. 16.

Садржина уверења треба да одговара тражењу молиоца, али орган надлежан за издавање уверења није дужан да се држи стилизације употребљене у молби.

Изузетно од прописа претходног става уверење може садржати и више података или квалификација једног истог факта него што је то у молби тражено, и то само онда, кад је очигледно да је молилац траженим податцима у непотпуној форми ишао за тим да власт или трећа лица одржи у заблуди о домашају и свим особинама факта који се уверењем констатује.

Чл. 17.

Свака молба за издавање уверења мора, да би се у опште узела у поступак, бити таксирана у смислу Закона о државној трошарини, таксама и пристојбама и решења Господина Министра Финансија Бр. 12327 од 30. априла 1924. године. Ако је за издавање уверења потребно претходно вештачење или анализа, односно увиђај на лицу места, морају се и за те радње уз молбу положити суме у висини прописаних тарифа и такса.

Општински службеници ослобађају се таксе за уверења којима се констатују њихови службени односи.

Чл. 18.

Једном молбом за уверења може се, по правилу, тражити посведочење само једног факта или околности.

Ако се у једној молби траже уверења о различним фактима и околностима, која између себе не стоје у непосредној узрочној вези, мора се онолико пута платити такса из Тар. Бр 336 колико факата и околности садржи и констатује тражено уверење.

Чл. 19.

Застарелост уверења цене оне власти код којих се врши употреба уверења према природи самог факта који се уверењем утврђује.

Надлежни општински органи су дужни да без икаквог изузетног поступка издају странкама поновно иста уверења о фактима из прошлости, и то под новим датумом и бројем, али уз наплату таксе. Само ако надлежни органи сумњају да раније дата уверења нису била садржајно истинита, дужни су повести накнадни поступак у циљу утврђења истинитости и тачности раније издатих уверења.

Али уверења којима се утврђују трајна стања и променљиви односи (уверења о владању, општинској припадности и т. д.) не могу се издавати ни у једном случају на основу раније прибављених доказа.

Чл. 20.

Кад овај правилник ступи на снагу, по њему ће имати да поступају сви општински органи, и сва досадашња наређења Општинског Суда која би му била противна престаће да важе. Шеф Административног Одсека ће предузети све потребне мере да се Правилник одмах примењује у својој потпуности.

Чл. 21.

Који се општински службеник огреши о прописе овога Правилника, биће неодложно подвргнут дисциплинској одговорности. Сваку пријаву приватних лица против општинских службеника који се нису држали одредаба овог Правилника, Суд ће директно упућивати Иследном Одбору (Дисциплинској Комисији) са наређењем да се сместа започне дисциплински поступак.

Подвргавање општинских службеника дисциплинској одговорности у смислу претходног става не искључује евентуалну кривичну одговорност службеника по одредбама државних закона нити пак спречава странке да подносе редовним судским путем захтеве за накнаду штете ако би исте било.

Чл. 22.

Овај Правилник ступа на снагу пет дана после његовог обнародовања у »Општинским Новинама«.

АБр: 14772.

12. јула 1929. год.

Београд.

Председник
Београдске Општине,
Милош Савчић, с. р.

Потпредседници
Београдске Општине,
Д-р Мил. Стојадиновић, с. р.
Вој. Заћина, с. р.

Експозе стручне комисије

која је израдила правилник о издавању уверења у општини београдској.

Суду Општине Града Београда.

Комисија одређена решењем Господина Председника Општине А.Бр. 7651 од 5. априла 1929. год. да изради један Правилник о издавању уверења у Општини Београдској, завршила је свој рад и, у прилогу, има част поднети Суду пројект тога Правилника.

При изради тога пројекта, комисија је била руковођена оним истим мотивима који су били меродавни и за одлуку о његовом доношењу. Она је била свесна да пре свега треба унифицирати поступак око доношења уверења, одредити им форму, разграничити компетенцију појединих општинских органа за издавање уверења, дати бар општија и начелна упуства тим органима о снази појединих доказних средстава.

Посао комисије био је нарочито отежан околношћу да сличних правилника, сличне кодификације материје око издавања уверења.

нигде, по сазнању чланова комисије, није било. Нити наша Држава има скупљене такве одредбе, нити ма која општина или друго самоуправно тело у њој. Исто тако, није било могуће пронаћи сличне прописе ни на страни. То, разуме се, није могао бити разлог да се и овај Правилник не донесе. Његову корисност и потребу признаће сви они који се с њим упознају и који га буду примењивали. Комисија чак верује да ће се многе друге власти, првенствено општинске, повести за примером Београда, и покушати да за свој делокруг донесу сличне прописе. Али је комисија ову околност сматрала за потребно да подвуче да би се видело колико је имала тешкоће око доношења правилника, и да би унапред могла истаћи експеццију на сваки евентуални приговор због несавршенства Правилника. Она верује да се за моменат није могао дати бољи Правилник. Ипак зато, ништа не стоји на путу да поједине његове одредбе доцније измени ако се покажу као нецелесходне или да их допуни и детаљније објасни, ако се покажу мањкаве и недовољно јасне. Почетак је ту: прва основа Правилника те врсте је дата и доцније неће бити тешко даље изграђивати на њој.

И ако нигде нису били кодификовани сви прописи о издавању уверења, постајале су ипак поједине разбацане одредбе о томе у Закону о Таксама, у закону о Општинама специјално последњим изменама у Грађанском Судском Поступку, у Правилима о поступању код неспорних дела и т. д. Разуме се да је комисија све те одредбе имала у виду приликом састављања пројекта Правилника и уколико је њена слобода одлучивања била местимце ограничена; без тих законских одредаба, Правилник би, вероватно, испао нешто мало друкчији.

Како је комисија схватила и решила поједина питања у вези са издавањем уверења, Суд ће видети из самог приложеног пројекта. Она једино сматра за потребно да истакне два решења која могу на први поглед изгледати страна и о којима је у комисији било највише дискусије.

Комисија је, пре свега, стала на становиште да по последњим изменама у Закону о Општинама од 11. марта 1929. год. не прелази на Административно Одељење (комисија је употребљавала реч Одсек с обзиром на нову реорганизацију Општине) целокупна компетенција око издавања уверења, већ да њему спада само издавање оних уверења која је раније имао да издаје Суд сам или заједно са Одбором, и то Суд као такав, као Суд општински а не једно административно надлештво. Другим речима, Административни Одсек би имао да издаје сва уверења која по Закону о Општинама и нарочитим законима имају да издају Општински Судови, и то сви судови у земљи, а не и она уверења којима поједине општинске установе издају потврду о фактима из своје специјалне

довно публиковати записници одборских седница, онако како их Одбор усвоји, сва важнија решења и наредбе Суда општег карактера, званични извештаји општинских одељења о њиховом раду и пословању, кретање у служби општинских службеника, статистичка извештаја и т. д., затим: законодавство, уредбе, правилници, као и друга службена акта државних власти, првенствено надзорне, ако су од интереса за Београдску Општину.

Само онај горе означени званични материјал Београдске Општине који изађе у »Београдским Општинским Новинама« добија карактер пуне службености.

Шефови свих одељења дужни су једном у три месеца да поднесу исцрпне извештаје о раду својих одељења за то одговарајуће тромесечје. Ови ће се извештаји званично публиковати у »Београдским Општинским Новинама« са свима статистичким подацима.

У неслужбеном делу биће у облику чланака, антрфилеа, расправа, популарно-стручних студија, и т. д., обрађивана поједина питања из комуналне политике, из историје Београда, социјалне медицине, хигијене, грађевинске политике, социјално-културних проблема и свега оног што је у непосредном додиру са комуналном делатношћу, и има за њу интереса.

Члан 3.

»Београдске Општинске Новине«, поред рубрика службеног и неслужбеног дела, имаће и две врсте огласа: службене и приватне.

Службени су огласи само они, које издају неки органи Општине Града Београда или надзорна власт Општине у кругу своје званичне надлежности.

Сви службени огласи Општине Београдске, без обзира на какав се предмет односе, морају бити обављени преко Општинског службеног листа. Изузетак је допуштен само у хитним случајевима, кад рок посла истиче пре него први број листа излази, али се и такав оглас има упутити уредништву »Београдских Општинских Новина« ради евиденције и чувања у архиви.

Службени ће се огласи наплаћивати путем вирманисања по 24 динара од квадратног сантиметра.

Приватни огласи биће видно одвојени од службених, и ту ће се уврстити само они огласи, које приватна лица или установе буду слала општинским новинама као јавном гласилу.

Тарифа приватних огласа биће следећа, цела страна 600.— динара, пола стране 350.— динара; четврт стране 200.— динара; осмина стране 100.— динара. Огласи на корицама скупи су за 50%. Скупљачима огласа може уредник одобрити провизију од 25—30%.

Члан 4.

»Београдске Општинске Новине« слаће се у замену редакцијама свих дневних листова у

Београду, а такође и извесним листовима у провинцији, које одреди уредник. Исто се тако лист може слати у замену и часописима, домаћим и страним.

Бесплатно ће се лист слати члановима Суда и Одбора Општине Града Београда, свима установама односно одељењима Општине, као и свима престоничним Општинама у Европи. Хуманим и културним друштвима и заслужним појединцима може се лист такође слати бесплатно ако то реши Општински Суд по предлогу уредника.

Сва остала лица и установе добиће лист само онда, ако положи одговарајућу претплату.

Члан 5.

Претплатна цена на лист износи: годишње 100.— динара, полугодишње 55.— динара, тромесечно 30.— динара.

Општински службеници добијаће лист уз снижену цену, и то: годишње за 60.— динара; полугодишње за 35.— динара. Претплата коју дугују општински службеници задржаваће се при исплати њихових принадежности.

Члан 6.

Лист су обавезни да примају:

1. — Сви општински службеници.
2. — Сви закупци општинских имања, који плаћају више од 150.— динара месечно кирије.
3. — Сви лиферанти, општински предузимачи, техничка предузећа и остали који су у сталној пословној вези са Општином.
4. — Кафане, локали, хотели и бифеи у Београду.

Члан 7.

»Београдске Општинске Новине« ће уређивати и потписивати као одговорни уредник стални референт за штампу Општине Града Београда, који мора бити професионални новинар и редован члан Југословенског Новинарског Удружења.

Као професионални новинар, уредник »Београдских Општинских Новина« има сва права и дужности, која су предвиђена Уредбом о уређењу односа између новинара и листова у Краљевини С. Х. С. од 25. септембра 1926. год. Његов службени положај у Општини биће регулисан статутом и буџетом.

Уредник »Београдских Општинских Новина« у својству референта за штампу представљаће и вршиће обавештајну новинарску службу како према Општинском Суду тако и према новинарским предузећима — дневним листовима, за које ће по наређењу Суда припремити сав информативни материјал, разне вести, саопштења, статистике, комуналне чланке и расправе и др., али ће исте представницима дневних листова давати само по извршеном прегледу и парафирању од стране надлежног члана Суда.

Уредник »Београдских Општинских Новина« прати писање штампе, сређује хронолошки све

написе који се, било лично или материјално односе на Београдску општину и њену управу. За ову циљ установљава се специјална картотека.

Члан 8.

Уредник ће одлучивати о томе који ће се чланци пустити у неслужбени део листа, сем написа које шаљу чланови Суда. Њих је уредник дужан примити и уврстити у први наредни број листа. Он ће исто тако предлагати Суду хонораре за примљене чланке, који ће се кретати у висини од 0.50. до 2.— дин. по штампом реду ступца.

Члан 9.

Уредник листа сноси пуну кривичну, материјалну и дисциплинску одговорност за сав материјал који се публикује у »Београдским Општинским Новинама«.

Члан 10.

За Администрирање листа биће уреднику стављен на стално расположење један чиновник, кога за ову сврху одреди Суд.

У колико ни уредник ни администратор не би доспели да врше коректуру или би пак администратор био сувише оптерећен другим пословима услед проширења и повећања обима листа, Суд ће уреднику за помоћ у администраторским пословима ставити на расположење, било провизорно или стално, још једног службеника.

Стални администратор листа сређиваће регистар и картотеку претплатника, водиће књиге о дужним и неплаћеним претплатама, слаће опомене претплатницима инкасирати дужне претплате уз помоћ два инкасанта Таксеног Одсека, и вршити сав остали администраторски посао.

У овом раду администратор ће добијати инструкције од уредника, који ће га и контролисати.

Члан 11.

Код експедиције листа администратору ће обавезно помагати службеници Таксеног или ког другог Одсека. Експедиција листа мора бити завршена у току једнога дана.

За уредност експедиције сноси одговорност администратор.

Члан 12.

Сви трошкови око штампања и издавања листа треба, по могућству, да буду покривени приходима од претплата, приватних огласа, службених огласа и т. д.

У колико ови приходи не би били довољни да покрију све расходе, Општина Београдска предвидиће у буџету једну суму за дотацију листу.

Члан 13.

Приход од претплата, продаје »Београдских Општинских Новина«, као и приход од служ-

бених и приватних огласа наплаћиваће благајник Таксеног Одсека, а предаваће га Главној Благајни, која ће га водити и књижити као засебни приход под рубриком »Приход Општинских Новина«.

Из овог прихода исплаћиваће се сви издатци за издавање »Београдских Општинских Новина« као: штампање листа, израда клишеа, хонорари за стручне чланке и расправе, набавке стручне литературе, наше и стране, и т. д.

Члан 14.

Сви статутни, правилници и остале норме општег карактера или важније службене инструкције нижим органима, које пропише Суд или Одбор Општине Града Београда или надзорна власт Општине, а које се објаве у »Београд, Општинским Новинама« могу се са сачуваним слогом прештампати у засебне свеске.

Тога ради наставиће се издавање »Библиотеке Општине Града Београда«, у свескама формата штампарске шеснаестине.

Који ће се правилници и у опште службени прописи објавити у издањима ове Библиотеке, да ли са коментаром или без њега, коме ће се поверити евентуална израда коментара и сва друга питања у вези овога одлучује Општински Суд на предлог уредника Библиотеке.

У свескама Библиотеке Општине Града Београда могу бити третирана и друга питања од значаја за Општину Града Београда или за комуналну политику у опште, без обзира је су ли она раније објављена у »Београдским Општинским Новинама« или нису. И за ова издања доноси своју одлуку Општински Суд.

Ову Библиотеку, као издање »Београдских Општинских Новина« уређиваће уредник »Београдских Општинских Новина« односно референт за штампу, а администрацију ће водити администратор »Београдских Општинских Новина«.

Издања Библиотеке Општине Града Београда штампају се о трошку и на рачун »Београдских Општинских Новина«. Сви приходи пак од продаје свезака ове Библиотеке иду у корист »Београдских Општинских Новина« на чији се приход и књиже.

Члан 15.

Овај правилник ступа на снагу пет дана после његовог објављивања у »Београдским Општинским Новинама«.

12. јула 1929. год.
у Београду.

Председник
Београдске Општине
Милош Савчић с. р.

Потпредседници
Београдске Општине

Д-р Милослав Стојадиновић с. р.
Војислав Заћина с. р.

Експозе стручне комисије

која је израдила Правилник о издавању „Беогр. Општ. Новина“

Суду Општине Града Београда,

Комисија одређена решењем Г. Председника АБР. 14373. од 8. јула 1929. год. да изради пројекат правилника о уређивању и издавању званичног органа Општине Града Београда завршила је свој рад и, у прилогу, има част послати Суду предлог тога правилника.

При изради тога пројекта, комисија се у главном придржавала досадашње праксе око уређивања и издавања листа, нарочито праксе коју је установила и утврдила нова општинска Управа. Тој пракси је требало, само, дати један солидан правни основ, и учинити је, на тај начин, сигурном и неколебљивом.

Само, по изузетку, комисија је у текст пројекта унела извесне одредбе о поступку уређивања и издавања, које досадашња пракса није познавала. То су нарочито оне одредбе које имају за циљ да „Београдске Општинске Новине“ учине једним активним општинским предузећем. Комисија није заборављала да све до д ласка нове општинске Управе, Општинске Новине нису имале ни динара прихода, да је уређивање било скроз несистематско, и поверено случају, издавање неуредно, администрација хаотична. Свему томе има овај правилник да учини крај, да створи могућност што већег распрострањања листа и његове активности.

Што се наслова листа тиче, комисија стоји на становишту да листу треба вратити његов стари наслов: *Београдске Општинске Новине*, које је у току времена скраћен фактичним путем.

То је потребно учинити с тога, што без придева „Београдске“, ове новине би могле бити сматране као неки општи орган савеза Општина, а не једне специфично одређене Општине.

Комисија је сматрала за сходно да у овај правилник унесе и одредбе о уређивању и издавању свезака Библиотеке О. Г. Б., које су почеле излазити још прошле године, али чије излагање такође није било регулисано једним правилом.

Спајање ове Библиотеке са Општинским Новинама, изгледа више него нормално, тим пре што ће врло често у Библиотеци бити издани исти текстови који су били у новинама објављени. Најзад, овим спајањем се постиже и знатна уштеда у издацима: и уређивање и администрација Библиотеке врше се паралелно и узгред са уређивањем и администрацијом Општинских Новина.

Једино што би се још морало нагласити у овом реферату, то је, да би по новом правилнику требало публиковати у новинама све важније званичне околности, па чак и кретање у служби, тако да би се листу дао карактер пуне официелности, што до сад није случај.

9. јула 1929. год.
у Београду.

Чланови Комисије:
Проф. Д-р Лаза М. Костић
хон. експерт Општине

Ж. Пандуровић
Шеф Кабинета Председника
Беогр. Општине

Слободан Ж. Видаковић
референт за штампу
Опш. Гр. Београда

ИЗВЕШТАЈ

Богомира А. Богића, адвоката, пуномоћника Општине Града Београда, о стању Општинских прихода, прочитан на Одборској седници на дан 11. јула 1929. год.

Приходи од електричне струје

Ступајући на дужност Општинског пуномоћника на дан 12. априла 1929. год. од стране Општинског Суда добио сам налог, да предузнем енергичне мере у циљу наплате и обезбеђења општинских потраживања из ранијих година од не исплаћене електрике, воде и прихода од Општинских имања.

Радећи на томе послу од 12 априла ове год. наишао сам на многе неправилности по којима сам закључио, да је систем рада и организације појединих одељења такав, да даје утисак о читавом хаосу који у тим одељењима влада. Сматрам за дужност, да као помоћник општине

и њен адвокат о тим неправилностима овим својим рефератом у главним цртама обавестим Општински Суд, и да их прикажем онако, у каквом сам их стању затекао ступајући на дужност.

Благајна осветлења

I

Прегледајући рад благајне осветлења, нашао сам на више десетина хиљада ненаплаћених признаница од масе претплатника, који нису платили Општини утрошену струју за месец и читаве година почев од 1928. па у назад. Број таквих претплатника и износ укупне

суме коју они дугују, представља праву неверицу.

Ова је појава за мене још у почетку своје била врло карактеристична и ја сам са пуном обазривости продужио свој рад. У току тога рада уочио сам, са каквом је несавесношћу вршено прикупљање Општинских потраживања за утрошену струју у протеклим годинама.

У општинским трезорима затечено је више десетина хиљада не наплаћених признаница за струју из прошлих 1928, 1927. и 1926. године. Те су признанице остављене у таквом хаотичном стању не пописане и не регистроване, да је свака злоупотреба са њима омогућена.

Један део тих признаница давала је благајна инкасантима за наплату и они су их држали код себе недељама и месецима, па их после враћали благајни са назначењем на полеђини, да претплатник неће да плати, или да га нису пронашли, па су признанице понова остављене у благајну и слагане по трезорима.

Други део тих признаница благајна из необјашњених разлога није ни пуштала за наплату, већ их је просто по пријему из Рачуноводства остављала без икаквог реда у трезорима. На томе се рад благајне у прикупљању тих прихода завршио према онима, који су одбили да плате утрошену струју, или који у опште нису ни позвани да свој дуг Општини измире.

У благајни нисам затекао никакав списак нити регистар тих признаница, да би се могао утврдити тачан број и износ суме коју Општина по њима потражује.

Број тих признаница из прошлих година из месеца у месец тако се нагомилавао и рад на њиховом наплаћивању био тако несавесан, да данас наплата тих признаница представља читав проблем.

Кад се има у виду, да се један део претплатника раселио а већи променио адресу, онда је јасно, да се дужници онако како су у тим признаницама означени, тешко могу пронаћи. Та се тешкоћа увећава и тиме, што у Рачуноводству не постоји никакав именик нити адресатор претплатника на општинску струју, да би се могло водити евиденција о њиховом крећању.

Осуство контроле и организације давало је могућности инкасантима, да са дужницима постизавају разне компромисе, који су били противу општинских интереса.

Све је то имало за последицу да се појављује велики број кафана, трговачких радња, индустријских предузећа и сличних јавних локала, куји дугују за протекле године по 10, 30, 50 до 100 па и 200 хиљада динара за неплаћену струју, који су данас кад им је наплата захтевана, подносили молбе Општинском Суду да им се одобри, да тај заостали дуг исплате у ратама, таквих молба до данас је упућено 141 за укупну суму од 544.922.34 динара.

Други део оваквих потраживања који пред-

ставља замашну суму, може се слободно рећи да је пропао, било што су појединци пали под стечај, било на други начин постали инсолвентни да плате тако нагомилане суме.

То осуство контроле довело је дотле, да су данас откривене злоупотребе извесног броја општинских чиновника, који су радили у Рачуноводству и Благајни Осветљења, а који нису презали да врше ни најдрастичније криминале. Ти криминали и по броју лица, који су у њима учествовала и по суми којом је Општина оштешена — и по начинима на који су они вршени, представљају праву неверицу. Како се истрага по овим проневерима води од стране Иследног Судије а на основу Закона о Сузбијању Злоупотреба у Званичној Дужности, то интерес истраге захтева, да се о детаљима за сада не говори; али ради илустрације тих злоупотреба напоменућу само то, да се међу оптуженим налазе и такви, који су као чиновници Рачуноводства вршили фалсификате и лажна задужење по општинским књигама Рачуноводства, а фалсификовали и саме признанице и успевали да их преко својих саучесника инкасаната наплате.

Да ли се све признанице које је Благајна примила од Рачуноводства налази у каси, и да ли су оне које су наплаћене као готов новац унете у Благајну, тешко је рећи, јер је веза између Благајне признаница и Благајне која је примала инкасираног новаца, као и веза између Рачуноводства и Књиговодства тако рђава и проблематична, да је контролисање било јако отежано.

Та дезорганизација данас представља главну сметњу што истрага која је поведена, не може да иде оном брзином којом би ишла, да тај хаос не постоји.

Кад се има у виду, да је у току истраге откривено, да је и један део докумената и спискова поништен у Рачуноводству, онда ће се још лакше разумевати, какве све тешкоће у истрази имају да се савладају, док не буду похватани сви они, према којим строгост Закона има да се примени.

Поред штете коју је Општина претрпела услед проневера од стране њених органа, појављује се и друга штета која проистиче из крајње небрижљивости оних, којима је била дужност да прикупљају ове општинске приходе.

Примера ради навешћу овде неколико претплатника из великог списка, на које сам нашао да из ранијих година дугују Општини за струју, да би се видело у којој је мери тај рад био несавесан.

Биро »Реклама«	Дип.	3.244
Михајло Марјановић	„	4.002
Демократски Клуб	„	4.125
Жак Були	„	4.289
Штампарија »Орао«	„	4.358
Димитрије Ђорђевић	„	5.059
Драг. Радуловић	„	6.147
Моша и Хајим Алкалај	„	6.434

Новинарско Удружење	6.819
Штампарија Јовановић	7.084
Ђура Богдановић	7.122
Коста Н. З. Поповић	8.411
Набављачка Задруга	8.300
Карло Хедриг »Боров Парк«	8.219
Браћа Грозданић	9.149
Војислав Ј. Јовановић	9.556
Сава Кнежевић	9.693
Боривоје Коцић	9.940
Хотел »Маринковић«	10.384
Биоскоп »Клериц«	11.104
Браћа Марковић	11.413
Здравко Ристивојевић	12.876
Александар Поповић — Пап	12.910
Кафана »Загреб«	15.408
Исак А. Барух	16.973
Санаторијум »Миљанић«	17.571
Милорад С. Чупић	20.365
Иван Обрадовић — Ресторан »Клериц«	20.467
Сава Лозанић	20.847
Петар Чупић	21.612
Момчило Нинчић	24.305
Кафана »Борча«	25.069
Риста Костић	35.260
Купатила »Севдић«	64.943
Хотел »Париз«	91.253
Штампарија »Време«	110.302
Млин »Слога« Спаса Јовановић	112.000
Предузеће »Локо-Машин«	120.654
и т. д. и т. д.	

II.

Колико је рад на прикупљању Општинских прихода од струје био лабав и у којој мери несавесан, најбоље се огледа код појединих потраживања од лица која су пала под стечај.

Пријављивање у стечишне масе за не плаћену струју одпочело је редовно тек новембра 1928. године. Пре тога нико није водио сталну евиденцију о тим случајевима и један део општинских потраживања те врсте услед такве нехатности пропао је.

Може се слободно рећи, да нема ни једног стечаја у коме се Општина није појављивала као поверилац за већу суму потраживања за не плаћену струју за читаве месеце и године. Поједини стечишни дужници на више месеца па и година пред свој пад под стечај, престали су са плаћањем струје, а општински органи нису предузимали никакве мере, да се Општина не уваљује у оваква и велика и сумњива потраживања.

Према подацима које сам прикупио у Правобранилач. Одељењу Општине, оваква потраживања пријављивали су у 209 стеч. маса за не плаћену струју. Кад се зна, да се у стечајевима необезбеђеним повериоцима — у које долази и ова Општинска потраживања, не наплате ни за десети део свога потраживања, онда се јасно може видети штета, која у оваквим случајевима произилази за Општину.

Кад се има у виду спорост и компликованост нашег стеч. поступка као и то, да он повериоцима не признаје никакве таксе и трошкове, може се слободно тврдити, да наплата кроз стечај од појединих дужника кошта општинску администрацију по некад скупље, но што износи догично потраживање.

Од ових пријава у стеч. масе навешаћу примера ради само неколико стечишних маса у које се Општина пријавила:

Стец. маса Петар Вуковић	Дин.	4.020
» . . . . . Николић и Комп.	»	4.941
» . . . . . Михајло Марковић и комп	»	5.389
» . . . . . Земљорадничка Банка	»	5.670
» . . . . . Браћа Леви	»	6.386
» . . . . . Војин Пековић	»	6.392
» . . . . . Гостионичар. Банка	»	6.951
» . . . . . Хотел »Асторија«	»	7.450
» . . . . . Света Савић »Балкан«	»	10.843
» . . . . . Грчић и Поповић	»	13.621
» . . . . . Јеша и Букус Кон- форти	»	14.228
» . . . . . Штампарија »Илустрација«	»	15.511
» . . . . . Бифе Лука Луковић	»	18.721
» . . . . . Драгица Атанаковић	»	23.550
» . . . . . Трговина »Мерцедес«	»	24.425
» . . . . . Штампарија »Родолуб«	»	45.083
» . . . . . Посластичарница »Дифранко«	»	54.229
» . . . . . Кафана »Таково«	»	60.775
» . . . . . Штампарија »Ловчевић«	»	138.242
» . . . . . Хотел »Империјал«	»	264.770
и т. д. и т. д.		

Са истом небрижљивошћу прикупљени су општински приходи за струју и у почетку ове 1929. год. у месецима, јануару фебруару и марту, те је Општина била принуђена, да се у готово свима стечајима отвореним у овој 1929. години пријављују за своја потраживања. Ту се открило, да појединци који су пали под стечај у априлу месецу, нису ни за један месец у овој години платили струју. Тако на пример Општина у 35 стечајева отворених у овој 1929. години била је принуђена да пријави своје потраживање за струју за неколико протеклих месеца.

Маса пак признаница, које сам затекао на благајни као не наплаћене за месеце јануар, фебруар и март у овој години, доказује да је хаос захватио и почетак ове 1929. год.

Тако Рачуноводство актом извештаја Правобранилачко Одељење, да Општина потражује од штамарије »Илустрација« суму од 15.511 динара, за време само до конца 1928. год. у ком је смислу и пријављено потраживање у стечишну масу.

Пошто је рок за ову пријаву био много раније, ја сам прегледајући ове случајеве посум-

њао у тачност ове пријаве и на дан 16. маја 1929. год. прибавио сам од Рачуноводства један извештај из кога се види, да та иста штампа-рија није платила ни утрошену струју за месец јануар и фебруар 1929. год. у износу 15.700 динара, која сума услед тог несавесног рада није у законском року ни пријављена Суду, те је на тај начин доведена у питање.

Рачуноводство осветлења

I.

Задужење претплатника и израда признаница вршена је у Рачуноводству Управе Трамваја и Осветлења.

Одмах на први поглед и лајик се може уверити о хаотичном стању, које у књигама Рачуноводства влада.

Примери које ћу за ово тврђење мало ниже навести, показале тачност овога навода. Ти примери нису малобројни и они у ствари сачињавају гро материјала и главну карактеристику овога Рачуноводства. Несрећеност је таква, да се ни за једну партију дуговања са поузданошћу не би смело потврдити, да одговара правом стању ствари.

Благодарећи сваком осутству везе између Рачуноводства и благајне и код задужења и код раздужења омогућена је свака и нехотична а нарочито намерна злоупотреба у прибирања ових прихода. Кривична истрага која је поведена противу Општинских органа, који су на овом послу раније радили, потврђује тачност ових навода.

За један део претплатника који дугују веће суме из 1926., 1927. и 1928. год. нису задужења ни вршена, нити су им признанице у опште израђиване и слате благајни за наплату.

На први се поглед опажа, да за велики број замашнијих потраживања у опште признанице у благајни и не постоје, што доказује, да та дуговања или нису ни слата из Рачуноводства благајни у инкасо, или су пак признанице поново враћане у рачуноводство и тамо уништани или прикриване.

Тако се из књига Рачуноводства види, да се као дужници за 1928. год. и раније појављују маса претплатника као нераздужени, док су они данас по моме позиву подносили признанице за доказ, да су своју обавезу на време испунили. С дана у дан број оваквих претплатника повећава се а за њима и протести што их Општина позива да плате оно, што су једном већ исплатили.

До данас је презентирано на Благајни Осветлења 1.568 комада признаница у укупном износу од 1.457.881 дин. за доказ да су оне наплаћене, међутим се те исте признанице по књигама Рачуноводства воде као нераздужене у прошлој 1928. год. Број таквих признаница из 1928. год. из дана у дан увећава се; по из-

весним знацима може се закључити да је слично стање и са признаницама из 1927. год.

Примера ради навешћу неколико таквих претплатника и износ суме која се од њих понова тражи, ма да је један део њих који показују признанице да су дуг о року измирили:

Занатлијска Банка	Дип.	8.861.—
Ливница »Југ«	„	9.323.—
Дунавска Банка	„	9.394.—
Јосиф Лемишић	„	11.941.—
Здравко Ристојевић	„	12.876.—
Прометна Банка	„	13.075.—
Исак Барух	„	15.772.—
Фабрика Пећи А. Д.	„	16.454.—
Фабрика Кланице	„	16.799.—
Кафана »Србија«	„	17.364.—
Стовариште обуће »Бата«	„	17.478.—
Фабрика »Телеспагик«	„	18.471.—
Дом »Кулгуре«	„	19.592.—
Ђорђе Милојевић	„	20.221.—
Хотел »Балкан«	„	21.439.—
Фабрика трикотаже »Елка«	„	23.140.—
Сава Кнежевић	„	23.164.—
Бифе »Американац«	„	23.238.—
Коста Ђорђевић-Росулек	„	23.460.—
Љубивоје Перишић	„	25.950.—
Хотел »Палас«	„	26.634.—
Јохача Габај	„	35.543.—
»Цветкова Механа«	„	31.924.—
Хотел »Српски Краљ«	„	33.670.—
Штатпарија »Јединство«	„	35.854.—
Ђура Богдавић	„	40.146.—
Милутин Стакић	„	46.869.—
Сретен Јовановић	„	47.398.—
Драги Лазић	„	51.040.—
Бродарство »Бабат«	„	54.032.—
Гојко Главановић	„	61.197.—
Штатпарија »Политика«	„	84.996.—
Славковић и Квачевић	„	88.144.—
Штатпарија »Правда«	„	155.352.—
Фабрика Владе Илића	„	908.779.—

Овакви су случајеви у рачуноводству многобројни, а сума коју они представљају прелази више милиона. Рад на проверавању ове врсте задужења у току је и наилази на многобројне сметње, нарочито кад се има на уму, да ови претплатници нису сачували признанице, а да по неки притежавају факсификоване од стране појединих бивших општинских органа. Потребна је велика обазривост и много времена да би се сви ови случајеви проверели и књиге бар донекле довеле у ред. Кад се све ово има у виду, онда ће ови и овакви дужници и сами помоћи, да се право стање дуга утврди.

Да ли је овакво стање у Рачуноводству последица само хаоса, или су по среди велике проневере, тешко је одговорити, пре но што би се извршио детаљан преглед благајне и утврдило, шта је било са примљеним новцем; истрага која се противу појединаца води, припомаћи ће такође изналажењу материјалне истине,

II.

Али за то има примера, где ни Благајна ни Рачуноводство не воде, било извесна лица, било за извесно време некога као свога дужника, ма да он стварно троши струју. На пример:

Љубомир Радојловић, трг. актом Бр. 5192 од 10.-V. о. г. обавештава, да није добио ни један рачун за прошлу 1928. год. ма да је у свима месецима те године трошио струју.

На мој захтев Рачуноводство ме извештава актом од 15.-V. 1929. год. да г. Радојловић дугује по парт. Бр. 24965 само за седам месеци у 1928. г. али без објашњења, зашто му у истим признанице нису слате, међутим његове признанице у благајни не постоје.

Светозар Младеновић, гл. благајник Поштан. Штедионице актом Бр. 10816 од 26.-V. 1929. год. извештава, да од септембра месеца 1928. троши струју паушално по парт. Бр. 2708, али до данас за тај утрошак није добио ни један рачун.

Драгомир М. Станковић, инвалид-мајор, актом од 10.-V. о. г. извештава, да је од 1. маја 1928, до 1. маја 1929. год. дакле, за 10 месеци трошио струју у своје стану у Авалској улици Бр. 3. по струјомеру и у Мутаповој Бр. 28. такође по струјомеру, али да му ни за један месец нико није слао признанице, нити тражио наплату овога дуга.

III.

Исто тако има и обратних случајева, где Рачуноводство извесна лица води као своје дужнике и задужује их за струју, коју они стварно не троше. Тако Боривоју Јовановићу, Дечанска бр. 10, укинута је струја од лабора под пломбом Бр. 47. 21. маја 1928. год. међутим, Рачуноводство га и даље задужује за струју чак и у јануару 1929. год. парт. 5518.

Александар Јанковић, на протоколу од 15.-V. о. г. изјављује, да му Рачуноводство тражи да плати струју за шест месеци 1928. г. Међутим, њему је лабор укинуо струју још октобра 1927. г. под пломбом 35. Приложио је признаницу Бр. 30390 тек. рачун 12407 где га Рачуноводство позива да плати струју и за месец јануар ове године.

Михаило Симичев, Гундулићева бр. 6. води се као дужник за 1929. г. по парт. Бр. 1567 струјомер 4532723. Међутим, он се одселио у Француску још 1927. г., а Рачуноводство шаље у тај стан монтера, да прекине струју, ма да данашњи закупац стана плаћа редовно на своју партију струју.

Интересантно је само знати, на који се начин вршило читање струјомера и задужење, кад ти људи више не постоје и кад се и струјомери воде на туђе име.

IV.

Дознао сам али нисам могао да прибавим доказе, да има станова у Београду који троше

Општинску струју, али је редовним путем нису прибавили нити је плаћају.

Акта оптужења за крађу струје, о којима је прошле године било речи и преко јавности, нисам могао пронаћи ни у Рачуноводству ни у Правобранилачком Одељењу. Према обавештењима, која сам од појединих шефова одељења добио, ове афере нису од стране иследних власти и суда окончане.

Када сам усмено известио Директора Техничке Управе г. Бору Поповића, да ова акта нисам могао наћи, г. Поповић ми је одмах после два дана акта изнашао у Електричној Централли и лично ми их предао.

У тим актима нашао сам следеће:

Решењем Општинског Суда АБр. 9671 од 1. јуна 1927. г. одређена је *Комисија за извиђај злоупотреба у Електричној Централли*, која је актом од 1. августа 1927. г. Бр. 160 поводом крађе Општинске струје известила Општински Суд:

1. Да је комисија започела рад 1. јула 1927. год. и испитала сва лица која су умешена у ову истрагу по крађи струје, коју је претходно водио главни секретар Д-р Иван Могоровић;

2. Да је истражни материјал био врло опсежан и да се у току истраго показало, да је претходно ислеђење било недовољно за утврђење кривичне одговорности појединих органа Електричне Централле и сопственика локала и кућа, који су учествовали у крађи струје;

3. Да је 50 лица оптужено за крађу струје, за које је утврђено да су употребљавали недопуштена средства да Општину оштете;

4. Да је Општина само овом крађом струје оштећена сумом од 2,879.057 динара;

5. Да комисија чека извештај Државне Контроле Мера о неисправности струјомена, који су на недопуштен начин отварани и монтирани тако, да показују мањи или никакав утрошак струје;

6. Да је претресом вршеним од стране полицијске власти нађена код појединих лица извесна количина покраденог електричног материјала, која им је одузета а они тужени иследној власти;

7. комисија даље извештава; да је ова истрага имала дејство на све службенике Електричне Централле и да се сваки устручава да чини не допуштене радње, верујући да ће бити ухваћен.

8. Комисија је тако истрагом дошла до уверења, да су крађе струје вршене највише због тога, што на струјомерима није било државног печата, или што је печат скинут од извршиоца крађе, или пак што је Електрична Централла без државног печата постављала струјомере.

Управа Трамваја и Осветлења актом 10. марта 1928 год. извештава Управу града Београда:

1. Да је бив. Генерални Секретар Управе Трамваја и Осветлења *Др. Иван Могоровић*

wwww предао Управи Града на дан 29. јула 1927. год. 42 тужбе због крађе струје у вредности 2.470.007 динара;

2. Да те тужбе нису нигде у деловидни протокол Управе Града заведене према изјави њених органа, а примио их је према експедиционој књизи Општине Београдске орган Управе Града Београда Рад. М. Исаковић на дан 29. августа 1927. године, па Управа Трамваја и Осветлења моли Управу Града Београда за наређење, да се односне тужбе што пре пронађу, заведу и узму у поступак.

Административно Одељење Општине Београдске актом од 4. маја 1928. год. АБр. 8589 извештава дежурног кмета у Електричној Централни:

1. Да је Централа тужила 42 лица за крађу струје.

2. Да је од тих 42 тужбе Управе Града заведено свега 9, а остатак тужби није се могао пронаћи, мада је утврђено које је лице у Управи Града те тужбе примило.

3. Да је потребно да се пронађу концепти тих упропашћених тужби и доказни материјал, како би осумњичена лица била поново оптужена.

После овога Дирекције Трамваја и Осветлења актом од 23. јула 1928. год. ДБр. 3709 извештава Општински Суд:

Да се нестале тужбе не могу обновити код истражне власти, јер је уз тужбе био сајужен у оригиналу сав истражни материјал као: са слушања окривљених лица, са слушања органа који су скинули струјомере, стручно мишљење комисије за процену штете, налази државне контроле мера, оригиналне писмене листе о потрошњи струје, оригиналне пломбе, које су биле на струјомерима и т. д.

После тога дакле, од 23. јула 1928. године из акта овога предмета не види се, да је ма шта даље од стране Општинских органа предузимано, да се рад по предметима крађе струје настави или убрза.

Из акта се овога предмета види: да су у крађи струје у главном учествовали поједини већи Београдски хотели и ресторани, неки биоскопи и слични локали. Међу оптуженима налази се шест већих хотела, за чије је сопственике утврђено, да су крађом струје оштетили општину у суму од 2,132.714 динара.

Да су књиге рачуноводства и благајне вођење у реду, по њима би се исто тако могла водити контрола над радом читача струјомера а нарочито код већих индустријских и других предузећа, где је — извесни знаци говоре, било великих злоупотреба.

V

Велики део претплатника, са којима сам прилично вршене наплате потраживања из 1928. год. дошао у додир, изјавио ми је, било усмено било писмено, да су у ранијим временима и

више пута рекламирали своја задужења и тражили ревизију било струјомера било рачуна, али да им нико и никада ни у каквој форми од стране општине није давао обавештења ни исправке.

Администрација, која је по оваквим предметима и приватним представкама захтевана, била је тако лоша, да је изазвала велико незадовољство код претплатника, који су често своје рекламације по неколико пута безуспешно писмено понављало.

Евиденција о кретању претплатника је испод сваке критике. Маса је расељених које рачуноводство још увек води на старе адресе и тако их и данас задужује и месецима им шаље признанице, које се месецима враћају да је адресант непознат. Треба само прегледати спискове који су монтери добили да таквим укидају срују, па кад су они у такве станове дошли, нико им није могао дати обавештење, где су и кад се ти претплатници иселили. Такви се често и данас воде као дужници па чак задужују и овој 1929. год. Појава монтера у оваквим становима ради укидања струје лицима која ту и не постоје, изазива често немиле сукобе са садашњим претплатницима, који показују уредне признанице да су свој дуг на време исмирили.

Таксено — Привредни Одсек

Да би се рад овога Одсека могао тачно оценити за 1928. и раније године, потребно би било, да се изврши детаљан преглед рада на прикупљању Општинских прихода од разних такса установљених законом о таксима.

Да је прибирање тих такса вршено са крајном лабавашћу, огледа се у факту, да има велики број разних фирми и предузећа од којих у 1928. 1927. па и у ранијих годининама нису прикупљене ове таксе.

Међу тим фирмама има и таквих, које су ликвидирале и престала постојати, те се од њих данас тешко могу ове таксе наплаћивати.

Такође има знатан број радњи и предузећа, која у опште од стране овог одсека нису ни регистрована, ма да као таква постоје по годину и више дана.

Тај немарљив рад на прибирању ових такса имао је за резултат, да има више милиона динара, који су од ове врсте општинских прихода остали не прикупљени и не разрезани.

Општински Суд уочивши овај факт, издао је шефу Таксено-привредног Одсека 18. априла ове године писмену наредбу Бр. 6. којом му је наложено:

1.— да изради тачно спискове свих заосталих таксених потраживања из ранијих година са свима потребним податцима;

2.— да ти спискови буду груписани по врсти такса и оверени од шефа Одсека лично;

3.— Да спискови буду завршени до 18 маја о. г. и предати општинском адвокату, који ће

предузети потребне кораке, да се та општинска потраживања што брже обезбеде и наплате.

Међутим шеф овога одсека, по горњој наредби Општинског Суда ни до данас није поступио, нити је ове податке израдио, да би се могли предузети даљи кораци по одлуци Суда.

Детаљнији извештај о стању овога одсека могао би се поднети само кад би се подробије извршио преглед његовог рада.

Управа општинских добара.

Да би се извршио преглед примања и потраживања која општина има од својих имања, Општински Суд 18. априла 1929. год. издао је писмену наредбу Управнику Општинских Добра, да сачини списак ових предмета:

1. По којима општина има каквих било потраживања;
2. По којима су предузети кораци за наплату преко власти;
3. Списак закупаца који уживају разна Општинска имања и означи висину закупнине и за које време иста није исплаћена;
4. Списак Општинских имања која су експроприсана и делимично или у целости исплаћена, а сопственици их и даље уживају.

Ове извештаје по наређењу Општинског Суда Управник Добра био је дужан предати до 29. априла ове године, али он то није учинио.

Једино је саставио списак и предао ми један део предмета, по којима су предузети кораци преко власти за наплату не прикупљених кирија.

Из тога се списка види: да има десет закупаца, који Општини дугује кирију до 1. маја ове год. у укупном износу динара 607.902

Од тих десет закупаца пет је њих који и данас уживају закупна добра, ма да кирију ни сада не плаћају, нити су против њих предузимани кораци и мере за иселење.

Међу овим закупцима налази се и Банка Бошковић о коме сам случају известио детаљније Општински Суд рефератом својим од 8 маја о. г. а из кога се реферата види:

Суд Општине Града Београда закључио је са Банком Никола Бошковић А. Д. још 1924. г. уговор, по коме је Банци дат за 15 година под закуп општински плац на Дунавској обали, са закупном ценом од 45.000 динара годишње рачунајући од 1. јануара 1924. г. Од почетка овог уговора па до данас — дакле за пуних пет година, Банка није положила Општини ниједне паре на име ове кирије.

Та неплаћена кирија на дан 1. јануара 1929. год. са осталим трошковима износила је суму од

Динара 280.370.—

Из акта овога предмета не види се, да је Општина преко Првостепеног Суда због неиспуњења овог уговора од стране Банке предузимала противу ње какве кораке, да се ово

општинско потраживање наплати и обезбеди, или да се уговор са Банком раскине.

Решењем Београдског Трговачког Суда од 26. маја 1926. г. Бр. 26062 отворен је стечај и узета у попис целокупна имовина дужне Банке Бошковић.

У смислу § 54. степ. поступка сви банчини повериоци били су дужни да се до одређеног рока пријаве са својим потраживањима у стечајну масу, иначе који од поверилаца то о року не учини, неће се доцније моћи наплаћивати из стечајне масе.

Управа Општинских Добра, за ово своје потраживање, из необјашњивих разлога, није се пријавила у банчину стечајну масу, што је било последица, да је општина изгубила право да се из масене имовине наплаћује.

Затим је решењем Београдског Трговачког Суда од 26. новембра 1926. г. Бр. 60425 скинут стечај са банчине имовине у смислу поравњања са пријављеним повериоцима с тим, да поверилачки одбор остане и даље и рукује банчином имовином, а приходима од банчине зграда исплаћује банчине повериоце пријављене у стечајну масу, међу које Општина, као што је напред објашњено, не долази.

О детаљним условима овог поравњања нема трага у овом предмету, нити има овог судског решења о скинућу стечаја, из кога би се подробије видело, како је овај банчин стечај ликвидирао. Главни је да је банка и после стечаја продужила да ужива закупно добро и да и на даље не плаћа општини ни ранију ни садању кирију. И као пре стечаја, тако и за време стечаја и после њега, нису предузимани судски кораци, да се од Банке ова кирија наплати или уговор са њом раскине.

Тако је стање трајало све до 20. септембра 1928. г. када је Управник Општинских Добра лично тражио забрану код суда за ову неплаћену кирију и то само за суму од 150.000 динара. Забрану је тражио на дрвени мост банчин и њену покретност, која се налази у магацинима на углу Дунавске, Банатске и Јеврејске улице. Решењем Београдског Варошког Суда Бр. 58587 од 20. септембра 1928. г. ова је забрана одобрена.

По жалби Банчиној, Касациони Суд поништио је ово решење и Првостепени Суд за град Београд, поступајући по примедбама Касационог Суда, одбио је Општину од траженог обезбеђења, са разлога: да се она не може за своје потраживање наплаћивати из ове имовине, која је раније узета у попис за рачун стечајних поверилаца, међу које се Општина не убраја, јер се у стечај није ни пријавила.

Ово решење Првостепеног Суда није постало извршно али је једно несумњиво, да се оваква забрана неће моћи реализовати под предпоставком, да Банка нема друге имовине сем оне, која је у стечајну масу била пописана. Према

томе изгледа, да је и ова забрана захтевана без материјалне основице и у ветар.

Управник општинских добара оправдао је ову забрану тужбом својом од 9. октобра 1928. г. Бр. 63326.

На име таксе за ову забрану, тужбу и таксирање овог уговора Општина је положила суму од 18.970 динара. Овом је сумом њено потраживање поред ранијих кирија за мост и плац попето на укупан износ Динара 280.370.

После овога Банка 24. новембра 1928. год. упућује писмо Општини, у коме јој поред осталог замера за овакав рад предбацујући јој, што се није благовремено у стецишну масу пријавила, већ прави узалудне трошкове и покушава да се наплаћује из банчине имовине, која је много раније узета у попис за рачун пријављених поверилаца, У истом писму Банка предлаже суду следећи начин за исплату овог дуга:

1. Да до краја новембра 1928. г. Банка положи у готову 30.000 динара;

2. Да сваког месеца полаже суму од 10.000 динара с тим, да за те суме изда Општини своје менице.

Истог дана 24. новембра 1928. год. када је Банка ово писмо упутила Општини, које узгред буди речено нема трага да је ма где у суду заведено, престали су Управи Добара у име Банке г. г. Карл Лебл и Бошковић и потписали један прокол у коме су изјавили: да пристају да до 1. новембра 1928 год. положи Општини суму од 30.370. динара у исплату овога дуга од 280.370. динара; да ресто од 250.000. динара пристају отплаћивати у месечним ратама по 10.000. динара. За ову суму од 30.370. динара предали су један бланко акцепт таксиран на бланкету од 32.000 динара изјављујући, да кирију за нових будућих пет година пристају да плаћају по 45.000 динара годишње с тим, да исту полажу у месечним ратама.

Овај протокол није од стране ни једног општинског органа оверен у Управи Добара, нити се види, да су се потписници његови легитимисали као прави представници Банке.

На полеђини овога протокола, одмах после два дана 26. новембра 1928 год. Управник Општинских Добара написао је мишљење, да овај аранжман треба усвојити са банком и истовремено одобрити даљи закуп за нових пет година под истим условима, рачунајући од 1. јануара 1929. год.

Одмах сутра-дан одржана је седница Секције за Економска Добра, која је усвојила у потпуности овај реферат Управника Општинских Добара, који је протокол оверио кмет правник Д. Богдановић на истом акту Бр. 5595 од 28. новембра 1928 год.

После два дана — 30. новембра 1928 год. Општински Суд доноси своје решење бр, 5595 којим у потпуности усваја ово мишљење уп-

равника општинских добара и Економске Секције.

То решење Општинског Суда гласи:

»Да Банка Никола Бошковић А. Д. од целокупног дуга у суми од 180.370 динара одмах положи 30.370 динара а остатак дуга у месечним ратама по 15.000 динара на које ће се суме издати своје менице са означеним роковима, као и да се продужи закуп земљишта заузетог постављеним мостом за даљим пет година, с тим да Банка Никола Бошковић плаћа по 45.000 динара годишње на име кирије. Управа Општинских Добара преко свог пуномоћника закључиће уговор са Банком позивајући се на ово решење.«

Кад је на овај начин продужен уговор са Банком за нових пет година — после тога решења — дакле од 30. новембра 1928 год. па до данас, нема никаквог трага у актима овога предмета, да је ма шта предузимано, да се ово решење Општинског Суда изврши, нити је Банка ма и једне паре од јануара 1924 год. до данас положила Општини на име те кирије, нити да је ма ко за овакав рад по овоме предмету узиман на одговор. Постоји само акт Управника Општинских Добара од 1. децембра 1928 год. бр. 5736 упућен Управи Водовода, да отвори воду, која је била неколико дана затворена магацинима банчиним на Дунаву, јер је, вели, регулисано плаћање.

Постоји и један акт Првог Дунавског Паробродског Друштва од 4. децембра 1928 год. бр. 5745 које дознавши за све ово, извештава Општину, да Друштво има са Банком уговор, који је приложило у препису, а из кога се види, да је плаћало половину досадање кирије за Општинско земљиште директно Банци, која је била дужна, да ту суму заједно за Банчиним делом кирије плаћа Општини. Друштво наводи, да Банка ову своју обавезу према Општини никад није испуњавала, ма да је редовно примала од Друштва поменуте суме од 22.500 динара за ову кирију.

У том акту Друштво изјављује: да је готово да за Банку плати Општини суму од 30.470 дин.; да се накнадно по договору између Општине и Друштва закључи споразум, како би се и Општина и Друштво заштитили од даљих некоректности Банке.

Из акта се не види, да је по овој представи у Управи Добара ма шта рађено.

На томе је завршен цео рад по овом предмету и Банка Бошковић у место да буде натерана на раскид уговора због не извршења, она је на против награђена тиме, што јој је под истим условима продужен уговор за нових пет година, дакле до 1. јануара 1934. г.

У исто време част ми је напоменути, да поред ове неплаћене кирије, Банка Никола Бошковић дугује Општини за време од 1924. год. до 1929. год. суму од

Динара 28.761.—

на име разних неплаћених такса, а према извештају Таксеног Одељења бр. 2451 од 4. маја 1929 год.

Такође Банка није раздужена у суми од

Динара 62.768.—

на име утрошене струје за време од 1924. г. до 1929. г. према извештају Рачуноводства од 4. маја 1929. год.

Банчин дуг Општини до 1. априла за утрошену воду за имање у Краља Милана улици и магацине на Дунаву износи

Динара 28.409.—

Према томе целокупно потраживање Општине према Банци Николе Бошковића А. Д. износи суму од

Динара 400.308.—

Напомињем да ни ово потраживање, у колико се односи на време пре пада Банчиног под стечај, не види се из акта, да је пријављено у Банчину стечишну масу.

НАПОМЕНА. — Управник Општинских Добара накнадним актом од 13.-V. 1929. г. под Бр. 3071. известио ме је: да је Дунавско Паробродско Друштво положило на дан 5. децембра 1928. г. суму од 30,370 дин. која сума није одобрена рачуну Банке Бошковић, јер је њоме извршена наплата свих издатих сума за таксе и већи део трошкова. Управник Општинских Добара даље извештава, да је случајном омашком чиновника пропуштено да се о томе поднесе раније извештај.

Поред поменутих има и других сличних закупаца, али како Управник Општинских Добара није поступио по наредби Општинског Суда и поднео списак имања, нисам у могућности, да о другим случајевима поднесем извештај. Како су мени лично били познати извесни примери ове врсте, то сам засебним актом тражио од Управника Општинских Добара и он ми је послао актом Бр. 3008. од 10. маја извештај:

а) Да закупи *Петар и Марко браћа Марковић*, дугују Општини суму од 128.752 динара на име неплаћене кирије од 1. маја 1924. г. до 1. маја 1929. г. — дакле за пет година, и да противу њих нису предузимани никакви кораци ни за иселење ни за наплату овога дуга, ма да се из решења Општинског Суда Бр. 2220. од 30. септембра 1924. г. види, да је овај закуп преновљен и да по тој одлуци, која је закупцима на потпис саопштена, Општина има права да им откаже овај закуп сваке године пред први мај или пред први новембар па и у свако друго доба, ако не плаћају кирију редовно. Они ово закупно добро и данас уживају ма да кирију не плаћају.

Ови закупи дугују Општини и за утрошену струју у прошлој години суму од 9.996 дин.

б) *Мирко Марјановић*, дугује за плац на Савској Обали до краја 1928. г. суму од 7.614 дин.,

ни противу њега нису предузимани никакви кораци за наплату и иселење.

Из акта Управника Добара Бр. 3035-29 види се, да је Општинско имање у Капетан Мишиној ул. Бр. 42 уживала *Централна Кредитна Банка* од 1. августа 1923. год. до 15. јуна 1926. год. и да за све то време није платила ни једне паре на име кирије, чији износ представља суму од динара 366,477.— Поред тога Банка је остала дужна Општини 22.143 динара за утрошену не плаћену струју и 27,300 динара за неплаћену воду.

Банка је на овом плацу инсталирала модерну фабрику чоколаде, али су њени повериоци за своја потраживања све ове фабричне инсталације изложили јавној продаји. Приликом те продаје од стране Управе Добара нико се није појавио са захтевом да се првенствено кирија исплати, већ је дозвољено да се све ове инсталације, па чак и фабричке зграде подигнуте на овом општинском плацу продаду и однесу као покретност, те је на тај начин ово општинско потраживање у динара 388.620. путпуно компромитовано. Доцније је и Банка пала под стечај, али нема изгледа да ће се из стечишне масе ова тражбина моћи наплатити,

Прегледајући пријаве у Правобранилачком Одељењу нашао сам, да се Општина пријавила у следећим стечишним масама за своја потраживања од кирије. Тако:

а) Од Трговачког Друштва *»Влахојанис«* т. ј. од његове масе Општина потражује 6.000 динара на име неплаћене кирије за март, април и мај 1929. год.

б) Од стец. масе *Београдског Акц. Друшт.* за дрво и угаљ Општина потражује на име неплаћене кирије од 1. маја 1924. год. до 31. августа 1925. год. суму од 48.573 динара.

в) Од стец. масе *Васе Вељановића*, Општина потражује на име неплаћене кирије за време од 15. септембра 1922. год. до 1. јануара 1928. год. 53.100 динара.

г) Од стец. масе предузећа *»Орао«* Општина потражује за време од 1. јула 1926. до 1. јула 1928. год. на име неплаћене кирије суму од 88.250 динара.

Каква је ситуација са осталим општинским добрима није ми могуће поднети детаљнији извештај, пошто Управник Општин. Добара није хтео да поступи по наредби Општинског Суда од 18. априла ове године и да до одређеног дана поднесе тражене спискове и реферат о стању Управе Општинских Добара.

Из напред поменутих случајева види се, да управљањем Општинским добрима не носи знаке доброг газдовања, а детаљнијим прегледом рада овог одељења, могло би се једино утврдити право стање ствари.

Кад се има у виду, да Управа Општинских Добара издаје преко 700 разних својих објеката под закуп; кад се зна да је предвиђено, да та

Имања доносе Општини годишње преко 8,000.000 динара на име кирије — онда се само по тим чињеницама може закључити колико труда треба да се ови општински приходи обезбеде, наплате и повећају.

Књиговодства Водовода

Ово књиговодство налази се у далеко бољем стању него речуноводство Осветлења.

Непотпуности и грешака чма у погледу означава имена појединих домова, јер сопственици приликом промене власништва зграда, нису исту нотификовали Општи, те се један број домова води на име ранијих сопственика и задужење врше на њихово име.

Рад у овом Књиговодству трпи застоја и стога, што не постоји регистар у коме би били уведени сви сопственици зграда, које Општина води као своје дужнике.

На моје захтеве, да ми Књиговодство Водовода хитно пошаље податке о дуговању извесних лица Општини за воду, сметлиште и канализацију, Књиговодство Водовода актом КВБр. 1055 извештава: да у књиговодству не постоји регистар дужника по коме би се у књигама могле пронаћи њихове партије дуговања. Услед тога је врло тешко давати податке све дотле, док књиговодство не буде изваштено о тачној адреси дужника, јер су књиге устројене само по улицама и бројевима зграда, а не и по именима њихових сопственика.

Овај недостатак књиговодства нарочито се показао као штетан у оним случајевима, кад је Правобранилачко Одељење тражило податке о дуговању оних лица, која су пала под стечај, ради пријаве у стечајну масу њихових дуговања, нарочито ако стеч. дужник има имања у разним улицама.

Исто тако запазио сам да има један део зграда, који у опште није ни задуживан, ма да је трошио општинску воду.

Преко две хиљаде домова има који нису задужени за спој и употребу канала у овој 1929. год., ма да је тим сопственицима извршен почетком године разрез за воду и сметлиште и тај разрез унет у платне књижице.

Када се накнадно буде пропуштени разрез уносио у задужење, ствара ће се пометња и протести код дужника, којима ће бити необјашњиво да им се у већ извршени разрез за ову 1929. годину уноси нова задужења.

Али је зато наплата воде, сметлишта и канализације у 1926., 1927. и 1928. год. вршена са таквом не савесношћу, да се из књига види, да има више хиљада домова од којих Општина није по више година наплаћивати ова потраживања, која се пењу на милионе. Добија се утисак, као да је плаћање воде Општини било добровољни прилог, који су поједини грађани давали кад су хтели.

У том не плаћању воде толерирана су нарочито поједина већа предузећа, кафанске радње, и веће зграде у пантру вароши, која често пута у исто време нису плаћала ни струју.

Примера ради навешћу из тих спискова само неколико случајева, да би се видела висина тих потраживања.

Тако за утрошену воду дуговали су Општини за протекле године:

Хотел »Славија«	Дин.	10.455
»Локо-Машин« индустријско предузеће	„	10.327
Даринка Сиротановић	„	10.885
Васа Пешић	„	11.087
Мита Стајић	„	11.510
Фабрика Гођевац	„	11.535
Др. Воја Кујунџић	„	12.123
Надежда Красојевић	„	12.232
Михајло Маринковић	„	12.915
Јосиф Исака Алмули	„	13.550
Илија Гавриловић	„	15.150
Београдска Задруга	„	15.586
Хотел »Опера«	„	16.640
Пера Милорадовић	„	17.325
Браћа Ђорђевић	„	18.137
Бенцион Були	„	18.731
Милан Обр. Кнежевић	„	18.626
Драгомир Јанковић	„	18.900
Округ Београдски	„	19.508
Браћа М. Поповић	„	20.010
Спира Харисијадис	„	20.695
Голуб Јанић	„	20.726
Ђока Марковић	„	21.344
Кафана »Коларац«	„	21.085
Браћа Антонијевић	„	22.300
Маса Петра Јокића	„	23.397
Ресторан »Клеридес«	„	24.747
Хотел »Петроград«	„	28.767
Хотел »Подриње«	„	30.000
Ђура Џамоња	„	30.150
Хотел »Оријент«	„	31.107
Симић и Поповић	„	32.857
Богосав Михајловић	„	34.315
Жика С. Јанковић	„	39.857
Дом Чинов. Класне Лутрије	„	40.533
Хотел »Империјал«	„	42.824
Браћа Поповић	„	45.160
Душан Ђокић	„	47.312
Др. Миливије Јовановић	„	52.220
Д. Шићански	„	53.908
Бајлони и Синови	„	64.560
Земаљска Банка	„	76.715
Моша и Хајим Алкалај	„	98.980
Купатило Севдић	„	124.887
Фабрики Леда	„	161.677
Леон Талзи »Хотел Палас«	„	246.601

и т. д. и т. д.

Уверио сам се да из прошлих година Општина потражује за воду за један део зграда близу десет милиона динара. Тачна цифра ће се утврдити, када се буде довршио списак тих потраживања који је у раду.

Из пријава у стецишне масе види се, да је Општина била принуђена, да се у више случајева и за ову врсту својих потраживања пријављује у стецишну масу,

Подносећи овај извештај Општинском Суду, част ми је напоменути: да он представља оно стање које сам затекао првих дана приликом мога ступања на дужност за општинског пуномоћника. Учинио сам све што ми је било у моћи, да се то стање у колико је могуће поправи. Слободан сам напоменути са жаљењем, да код једног дела општинских службеника нисам наишао на искрену сарадњу у отклањању свега онога, што би имало створити бољитак у раду појединих одељења Општинских.

Делимичном променом персонала та је сметња донекле отклоњена и ја верујем, да ћу помоћу добрих и прилежних чиновника успети, да опрвадам велико поверење и част, које су ми Суд и Општински Одбор указали бирајући ме за Општинског пуномоћника под овако тешким околностима у Општини Београдској.

Суду општине града Београда.

Богомир А. Божић, адвокат Општине Београдске подноси извештај о наплати заосталих потраживања из ранијих год.

Као адвокат Општине Београдске добио сам од Општинског Суда налог, да предузнем кораке за обезбеду, и наплату заосталих из ранијих година општинских потраживања за неплаћену струју, воду сметлиште и канализацију.

Поступајући по туме налогу, част ми је известити Општински Суд да сам од дана ступања на дужност — дакле од 12. априла до 12. јуна ове год. — то јест за два месеца у погледу наплате и обезбеђења ових Општинских потраживања урадио следеће:

Рачуноводство осветлења.

Прегледајући рад Рачуноводства Осветлења приметно сам, да се велики број претплатника по књигама Рачуноводства у 1928. г. воде као дужници.

Тражио сам да ми се израде спискови свих таквих лица, за које време и колику суму Општина од њих потражује.

До данас ми је Рачуноводство доставило 91 такав списак а Благајна 41 у којима је уведено 2.942 разна претплатника, који се воде као дужници за укупну суму од 9.000.632 динара за прошлу 1928. г.

Од тога сам броја до данас адвокатским писмима позвао један део дужника, да своја дуговања регулишу и успео да ликвидирам Општинска потраживања за струју у износу 4.886.303 динара, делом на тај начин, што сам утврдио да извештај број претплатника притежава оригиналне признанице, као доказ да је овај дуг измирио, док су други приступили исплати ових заосталих потраживања.

Из извештаја Благајне Трамваја и Осветлења од 11. јуна 1929. г. А.У. Бр. 8379, који у ори-

налу под/1. прилажем, види се: да сам од тих заосталих потраживања из 1928. г. успео да за два месеца Општинска Благајна наплати до 10. јуна ове године укупну суму од

Динара 2,276.903.—

Исто сам тако успео, да се други део заосталих потраживања из 1928. г. прибави од дужника, који дугују веће суме писмена признања о дугу у форми јавних исправа и обезбедим и она потраживања, о којима није било сигурних доказа.

Број таквих дужника који су дали обавезе има 101 у суми од

Динара 421.732.—

Сви су се ови писмено обавезали да све заостале дугове из 1928. г. исплате у року до 1. августа 1929. г.

У истом смислу наставио сам наплату и ликвидацију осталих потраживања од неплаћене струје.

Књиговодство водовода.

Прегледајући рад Књиговодства Водовода утврдио сам велики број дужника, који Општини нису измирили своја дуговања за утрошену воду, изношење сметлишта и канализацију од 1926. до 1929. г.

Од Књиговодства Водовода захтевао сам, да ми се израде и пошаљу спискови таквих лица са износом њиховог дуга и времена за које дугују.

Све сам ове дужнике до данас позвао писменим позивом да ова дуговања регулишу Општинској Благајни, Из извештаја Књиговодства Водовода а акту К.В. Бр. 975. од 10. јуна 1929. г, који у оригиналу под/2. прилажем, види се да сам успео да од тих потраживања Благајна наплати од 16. априла до 6. јуна о. г. суму од

Динара 5,693.903.—

Такође сам успео да до 10. јуна о. г. од 493 дужника, који нису одмах били у могућности да заостали дуг исплате, прибавим пуноважно писмено признање у форми јавне исправе у укупном износу од

Динара 4,442.882.—

заједно са њиховом изјавом, да дуговања измире у ратама до 1. августа тек год.

Рад на наплати ових заосталих потраживања за воду из 1926., 1927. и 1928. г. као и за текућу годину наставио сам и даље.

Према томе сума наплаћених потраживања је

Динара 7,970.806.—

а укупна сума за коју су прибављена писмена признања износи

Динара 4,964.614.—

Београд. 14. јуна 1929. г.

Пуномоћник
Општине Града Београда
адвокат,

Богомир А. Божић

Општина Града Београда

Т а б е

Број реона	Реон у главном обухвата	Врста бројева	Број присутних											
			православне			римо-католичке			грчко-католичке			старо-католичке		
			мушких	женских	свега	м.	ж.	св.	м.	ж.	св.	м.	ж.	св.
I	Кварт	апс. број	7679	6153	13832	1289	2055	3344	6	9	15	1	2	3
	Дорћолски	у %	66,3	57,9	62,3	11,1	19,3	15,1	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
II	Кварт	апс. бр.	3875	1673	5548	935	890	1825	5	1	6	—	—	—
	Варошки	у %	71,8	55,6	66,0	17,3	29,6	21,7	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
III	Кварт	апс. бр.	7709	5361	13070	1309	1241	2550	2	3	5	—	—	—
	Савамалски	у %	79,8	77,9	79,0	13,5	18,1	15,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IV	Кварт	апс. бр.	8000	5830	13830	1312	1584	2896	5	3	8	1	2	3
	Теразијски	у %	80,9	74,1	77,9	13,3	20,1	16,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
V	Палилула	апс. бр.	14430	11532	25962	2332	2602	4934	15	13	28	7	5	12
	Хаџипоповац	у %	81,1	78,0	79,6	13,1	17,6	15,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
VI	Палилула	апс. бр.	10251	8664	18915	1311	1374	2685	9	10	19	—	—	—
	Булбудер	у %	84,4	83,9	84,1	10,7	13,3	11,9	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
VII	Кварт Врачарски—Савинац	апс. бр.	16574	13612	30186	2103	2605	4708	16	11	27	1	3	4
		у %	85,3	81,6	83,6	10,8	15,6	13,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
VIII	Кварт Врачар.	апс. бр.	11263	10171	21434	1331	1773	3064	4	2	6	2	—	2
	Смед. Берам	у %	85,7	83,1	84,5	10,1	14,2	11,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IX	Пашино	апс. бр.	4602	4109	8711	505	462	967	3	3	6	—	—	—
	Брдо	у %	87,5	87,7	87,5	9,6	9,9	9,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
X		апс. бр.	3446	2510	5956	733	375	1108	6	7	13	—	—	—
	Душановац	у %	77,4	85,4	80,6	16,5	12,9	14,5	0,1	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0
XI	Сењак, Царева	апс. бр.	2870	2326	5196	409	422	831	—	—	—	1	2	3
	Ђуприја	у %	85,6	84,2	84,5	12,2	14,1	13,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
XII	Топчидерско	апс. бр.	4986	3226	8212	745	483	1228	6	2	8	1	2	3
	Брдо-Бањица	у %	82,9	84,8	83,5	12,4	12,8	12,5	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0
XIII	Топчидер	апс. бр.	3835	526	4361	917	91	1008	1	—	1	—	—	—
	Дедиње	у %	77,0	84,6	77,8	18,4	14,6	18,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
XIV	Чукарица	апс. бр.	2816	1947	4763	480	426	906	—	—	—	—	—	—
	Беле Воде	у %	82,5	80,4	81,6	14,1	17,3	15,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
У к у п н о		апс. број	102336	77640	179976	15711	16343	32054	78	64	142	14	16	30
		у %	80,9	78,0	79,5	12,4	16,4	41,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0

Л а б р. 1.

Становника вероисповести

евангеличке			муслиманске			мојсијеве			остале			без конфесије			непознато			укупно		
м.	ж.	св.	м.	ж.	св.	м.	ж.	св.	м.	ж.	св.	м.	ж.	св.	м.	ж.	св.	мушк.	жен.	свега
116	237	353	466	34	500	2009	2136	4145	4	1	5	8	1	9	2	2	4	11580	10630	22210
1,0	2,3	1,6	4,0	0,3	2,2	17,4	20,0	18,7	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
105	116	221	91	8	99	369	316	685	2	1	3	5	4	9	9	—	9	5396	3009	8405
2,0	3,9	2,6	1,7	0,3	1,2	6,8	10,5	8,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,0	0,1	100,0	100,0	100,0
106	129	235	368	15	383	164	131	295	3	2	5	1	1	2	—	—	—	9662	6883	16545
1,1	1,9	1,4	3,9	0,2	2,3	1,7	1,9	1,8	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
101	164	265	177	11	188	286	279	565	1	—	1	6	2	8	—	—	—	9889	7875	17764
1,0	2,1	1,5	1,8	0,1	1,1	2,9	3,6	3,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
263	287	550	394	36	430	322	273	595	24	20	44	26	5	31	10	7	17	17823	14780	32603
1,5	1,9	1,7	2,1	0,3	1,3	1,8	1,9	1,8	0,1	0,1	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	100,0	100,0	100,0
93	92	185	283	10	293	148	143	291	40	27	67	8	6	14	1	—	1	12144	10326	22470
0,7	0,9	0,9	2,5	0,1	1,3	1,2	1,4	1,3	0,3	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
210	266	476	305	24	329	171	145	316	11	8	19	10	4	14	16	17	33	19417	16695	36112
1,1	1,6	1,3	1,6	0,2	0,9	0,9	0,8	0,9	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	100,0	100,0	100,0
113	146	259	238	9	247	165	159	324	30	18	48	2	—	2	—	—	—	13148	12238	25386
0,9	1,2	1,1	1,8	0,1	1,0	1,3	1,3	1,3	0,2	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
50	45	95	20	6	26	32	29	61	57	33	90	1	—	1	—	—	—	5270	4687	9957
0,9	1,0	1,0	0,3	0,1	0,3	0,6	0,6	0,6	1,1	0,7	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
48	37	85	206	—	206	12	13	25	—	—	—	2	—	2	—	—	—	4453	2942	7395
1,1	1,0	1,2	4,6	0,0	3,1	0,3	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
25	38	63	41	3	44	9	5	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3355	2796	6151
0,7	1,4	1,1	1,2	0,1	0,7	0,3	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
51	60	111	186	3	189	36	46	82	4	1	5	2	—	2	—	—	—	6017	3823	9840
0,9	0,8	1,2	3,1	0,1	1,9	0,6	1,3	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
26	2	28	189	—	189	12	3	15	1	—	1	—	—	—	—	—	—	4981	622	5603
0,6	0,3	0,5	3,8	0,0	3,4	0,2	0,5	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
32	35	67	78	—	78	16	14	30	—	1	1	2	—	2	—	1	1	3424	2424	5848
0,9	1,6	1,2	2,0	0,0	1,3	0,5	0,7	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
1339	1654	2993	3042	159	3201	3751	3692	7443	177	112	289	73	23	96	38	27	65	126559	99730	226289
1,1	1,6	1,3	2,4	0,1	1,5	3,0	3,7	3,3	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0

Подела Београда на пописне реоне

Један прилог за историју Београда

Да би се у будућности знало како је Београд, приликом пописа, био подељен на пописне реоне, доносимо овај званични извештај о томе:

I. реон — Кварт Дорћолски.

Почиње од Дунавске обале у правцу Кнез Михајловог Венца до улице Змај од Ноћаја, затим истом улицом преко Краља Петра улице испод универзитетског Парка на Југовићеву улицу, па њоме све до пресека са Кнез Милетином па истом до Скадарске па затим Скадарском поред Бојлонове пиваре на Млетачку улицу, па истом преко Гундулићевог Венца и Раденичке улице на Милетићеву и истом право на Дунав, па обалом Дунавском до почетне тачке.

II. реон — Кварт Варошки.

Од угла Кнез Михајловог Венца и Змај од Ноћаја улице истом поред Универзитетског Парка на Југовићеву улицу па њом све до Позоришне улице, затим Позоришном ка Кнежевом Споменику на Обилићев Венац па истим Венцем до Царице Милице ул., па њоме по пресека Космајском затим Космајском на Косанчићев Венац до Великих Степеница па навише Кнез Михаиловим Венцем до почетне тачке код Змај од Ноћаја улице. У овај реон улази доњи и горњи град, Велики и Мали Калемегдан, општински расадник и стара осуђеничка башта, све до Дунава.

III. реон — Кварт Савамалски.

Почиње од Савског Моста па Мокролушким Потоком поред Вапине фабрике на Точидерски друм, затим овим па Милоша Великог улицом до Немањине ул., затим Немањиним до Балканском па Балканском до Босанске улице, Босанском до Каменичке па истом преко Зеленог Венца на Царице Милице улицу и њоме до Космајске, Космајском ка Варош Капији на Косанчићев Венац и њиме до Великих Степеница одатле на ниже па путем са доњи Град све до градских бедема и савске обале.

IV. реон — Кварт Теразијски.

Почиње од раскршћа Коларчеве и Поенкарове па Поенкаровом у Дечанску, а затим у Косовску па Косовском до Таковске, Таковском до Краља Александра па истом до Београдске, затим Београдском до Славије па Немањиним до Балканске и истом до Босанске, Босанском до Каменичке па навише Каменичком до Зеленог Венца у Царице Милице улицу и њоме до Обилићевог Венца па истим Венцем поред Кнежевог Споменика до почетне тачке.

V. реон — Кварт Палилулски. I део — Хаџи Поповац.

Почиње Дунавском обалом обухватајући стругару Прометне Банке па на више преко кланичне пруге на Милетићеву ул. па истом преко Радничке и Кундулићевог Венца на Млетачку, затим Млетачком поред пијаце и Бајлонове Пиваре на Скадарску, па Скадарском до Кнез Милетине, овом до Булевара па испод Булевара преко Поенкарове у Дечанску, њоме у Косовску до Таковске улице, па Таковском до Краља Александрове затим истом до Гробљанске и Гробљанском поред новог Гробља и имање Браће Борђевића »Пионира«, па путем поред циглане Индустријске Банке преко Вишњичког пута путем између Карабурме и Фабрике Браће Илића до Дунава, па обалом до почетне тачке.

VI. реон — Кварт Палилулски II део Булбудер.

Почиње од Дунавске обале измеђе фабрике Владе Илића и Карабурме па тим путем преко Вишњичког пута на пут поред циглане Индустријске Банке »Пионир« и Новога Гробља у Гробљанску улицу, затим истом до Краља Александра улице па Александровом на више све до Шестог Километра, одатле право на Лауданов Шанац правом линијом до утока Миријевског потока и обалом до почетне тачке.

VII. реон — Кварт Врачарски I део Савинац.

Почиње од раскрснице Милоша Великог и Немањине улице па Немањиним улицом ка Славији, затим Београдском до Крунске па Крунском и Престолонаследника Петра улицом преко Чубурског Потока до Господарског пута, овим путем ка Топовским Шупама на Бокељску улицу па њиме Војводе Мишића улицом до »Мостара«, затим Милоша Великог до почетне тачке.

VIII. реон — Кварт Врачарски. II део — Ново Селиште.

Почиње од Београдске па Краљ Александровом и Смедеревским друмом све до Цветкове кафане па путем испод кафане поред »Неймара« на Господарски пут и исти путем до Престолонаследника Петра улице, па овом улицом на више преко потока у Крунску и њоме до Београдске а Београдском до Краља Александра улице.

IX. реон. — Пашино Брдо.

Почиње од 6. километра на Смедеревском Друму па истим ка Београду до Цветкове кафане затим путем испод Цветкове Кафане поред циглане Неймара на Господарски Пут и све истим путем до Бокељске улице, одатле

скреће на улици Војводе Глигора па истим поред Топовских Шупа све до Мокролушког и Кумодрашког Потока, па уз Мокролушки Поток на више до Цветанове Ђуприје а одатле навише преко коњарника на 6. километар на Смедеревском Друму.

X. реон. — Душановац.

Почиње од Цветанове Ђуприје па иде Мокролушким потоком до Војводе Глигора улице, затим истом улицом поред Топовских Шупа до Бокељске улице, па истом до улице Војводе Мишића, затим скреће поред Ауто Команде на Крагујевачки Друм и улицом Јове Илића све до 7. километра на Крагујевачком Друму, одатле силази на Кумодрашки поток обухватајући Маринкове Шуме и Бару, па на почетну тачку код Цветанове Ђуприје.

XI. реон. — Сењак—Царева Ђуприја.

Почиње од Савског Моста па обухватајући Фабрику Вапе Мокролушким потоком до Топчидерског Друма, затим истим до Мостара а одатле скреће на Вајфертову Пивару па све друмом преко брда силази у Топчидер код Цркве, одатле Топчидерским путем ка Београду до ушћа Топчидерске реке и Савском обалом до почетне тачке код Моста.

XII. реон. — Топчидерско Брдо—Бањица Вождовац.

Почиње од Вајфертове Пиваре па све путем преко брда до Топчидерске Цркве, затим скреће навише путем за Бањицу и Дедиње, па поред бежичне телеграфије и Бањичког логора као и Бањичке кафане на 7. километар Крагујевачког Друма, затим старим друмом и Јове Илића улицом поред Ауто Команде у улици Војводе мишића и све истом до Мостара као почетне тачке.

XIII. реон. — Топчидер—Дедиње.

Почиње на Топчидерском Друму код Цареве Ђуприје па истим путем кроз Топчидер поред Цркве на више за Дедиње и поред логора и Бањичке кафане затим се враћа преко Бањичког Брда обухватајући бежичну телеграфију, Дедиње, Краљеву Вилу, иде на Железничку Колонију обухватајући исту па на Раковачки Друм обухватајући фабрику Аероплана и безжичну телеграфију у Раковици, затим се враћа на почетак Кошутњака и све границом Топчидерске Економије силази на Махајловац па путем за Цареву Ђуприју до почетне тачке на Топчидерском Друму.

XIV. реон. — Чукарица—Беле Воде.

Почиње од ушћа Топчидерске реке па путем за Топчидер до Цареве Ђуприје затим скреће на пут за Михајловац па поред Топчидерске Економије обухватајући Баново Брдо све до више Немачког Гробља у Кошутњак одатле обухва-

тајући сва насеља око Чукарице силази на Лазаревачки пут код Кавковићеве Чесме а одатле све Обреновачком пругом на Беле Воде, обухватајући сва постројења и бунаре по главном водоводном цеви излази на Саву где обухвата Стругару Индустријске Банке и излази на горњи врх Аде Цигалије обухватајући исту иде Савском обалом до почетне тачке на ушћу Топчидерске реке. —

Измене правила

Штедионице и заложног завода Општине Града Београда.

У броју 6. „Општинских Новина“ од 1. марта т. г. додели смо Правила и Правилник Општинске Штедионице. Сада доносимо ради озваничења измене тих Правила и Правилника.

Чл. 9.

Иза тачке 5. долази нова тачка:

6. »Купује и продаје девизе и валуте у границама својих потреба у циљу извршења добивених налога од Општине и приватних лица.«

Досадашња тачка 6. постаје тачка 7.

Чл. 26.

На крају досадашњег текста овога члана додати:

...»и да у споразуму са дежурним чланом а уз сагласност директора решава зајмове до највише 5.000, — (пет хиљада) динара.«

На крају Правила текст о потврди да гласи: »Ова су правила одобрена решењем Господина Министра Трговине и Индустрије од 15. марта 1929. год. Бр. 870 и решењем о изменама од 8. јуна 1929. П. 12082/К.«

Измене правилника

Штедионице и заложног завода Општине Града Београда.

Послови општинске штедионице

Члан 1.

Иза 5 (нов став):

6. Купује и продаје девизе и валуте само у границама својих потреба у циљу извршења добивених налога од Општине и приватних лица.

Чл. 29.

(Из овог члана избацити цео други став).

Други став да гласи:

»Име залагача неће се тражити, ако он жели да његово задужење остане дискретно.«

Чл. 36.

Испред досадашњег штампаног текста овога члана долазе следећа два нова става који гласе:

»Каматну стопу, у коју ће да уђу, изузев државне таксе, сви трошкови Заложног Завода, одређује Управни Одбор и подноси Министарству Трговине и Индустрије на одобрење.

Зато тако је Управни Одбор дужан да све измене у погледу каматне стопе по заложним

пословима подноси Министарству Трговине и Индустрије на одобрење.«

На крају Правилника а после чл. 72. ставити текст о потврди Правилника који би имао да гласи:

»Овај Правилник одобрен је од стране Министарства Трговине и Индустрије решењем од 15. марта 1929. год. VI Бр. 870. и решењем о изменама од 3. јула 1929. год. Бр. II 15155/К.«

Списак започетих зграда

у току јуна месеца

1. Вуловић Ангелина и Стеван, Цара Уроша 53.
2. Тодоровић Чедомир, Штросмајерова 84.
3. инж. Божић Божа, Мил. Поцерца 21.
4. Панђела Димитрије, Савска обала.
5. Милосављевић Јован, Топчидерско Брдо код Цареве Ђуприје.
6. Тривунац Божа, Милешевска 45.
7. Др. Пелеш Душан, Франкопанова ул.
8. Тома Јовановић и Вујић, Петроградска 6.
9. Милишић Тодор, Балканска 58.
10. Робичек Бернанд, Руварчева 8.
11. Галић Тодор, Кр. Александра 108.
12. Јовановић Стојан, Ратарска 51.
13. Милишић Риста, Захумска 56.
14. Цветановић Ема, Југ Богданова 20-а
15. Илић Жика, Југ Богданова 20.
16. Бабин Радивоје, Кр. Александра 222.
17. Шурдиловић Василија и Јеврем Томић, Кр. Милетина 27.
18. Крстић Петар, Добропољска 55.
19. Удружење Југословенских Учитеља, Кр. Милутина и Мил. Поцерца
20. Дугалић Божидар, Трска 17.
21. Петровић Јаков, Бирчанинова 14.
22. Богдановић Риста и Богдан, Гундулићев Венац и Дринчићева ул.
23. Болница Друштва Београдских Жена Лекарара, на Дедињу, наставак рада
24. Спасојевић Вукосава, Мајке Јевросиме ул.
25. Др. Путник Душан, Јевремова 54.
26. Прекић Борисав, Горњачка 22.
27. инж. Деспић Ранко, Веницелозова 84.
28. Лилер Косара, Веницелозова 107.
29. Ракић Јаков, Чачанска 6.
30. Новаковић Мирко, Кумановска 24.
31. Старчевић Дара и Зарије, Милешевска 43.

Шеф Одсека за контролу зидања
секретар Грађевинског Одбора
Архитекта Даница Томић Милосављевић

WWW.UNILIB.RS

ИМЕ и ПРЕЗИМЕ сопственика	Улица и број имања	Име пројектанта	Каква је зграда	Примедба
Божидар Ђорђевић	Цара Уроша 74 и Банатска	Божа Живадиновић	са 1 спр.	гаража
Маргита и Ива Лебен	Штросмајерова 97	Др. М. Борисављевић	приземна	
Фросина Милишић и Зора и Димитрије Дунда	Његушева 23	Димитрије Пауновић	са 1 спр.	преправ.
Лазар Ђурчић	Венизелосова 32	Петар Крстић	приземна	преправ.
Јован Ристић и Димитрије Дунда	Сарајевска 8	Тома Живановић		преправ.
Љубомир Митровић	Владетина 19	Никола Матејић		преправ.
Панта Михајловић	Битољска 25	Панта Михајловић		дозиж. и препр.
Љубица Здравковић	Синђелићева 24	Милан Злоковић	са 1 спр.	
Петар Ристић	Енглеска парц 19	В. В. Станковић	приземна	
Зорка Тодоровић	Србобранска 14	Станојло Бадер		препр. и дожиј.
Марија Враћић	Реонска 29	Радивој Стаменковић		дозижив.
Браћа Петровић	Кр. Милана 64	Чедомар Глишић		преправ.
Ставра Трпковић	Кап. Мишина 31	Иван Белић	са 1 спр.	
Милева Думић	Проте Матеје 80	Глигорије Вукчевић		преправ.
Матић Станка, Милица Ра- кић и Оливера Станић	Господар Јевремо- ва 49	Б. М. Таназовић	са 2 спр.	
Лепосава Костић	Љубљанска 22	Чедомир Ивановић		преправ.
Светозар Радовановић	Хаџи Проданова 12	Фрања Урбан		препр. и дожиј.
Душан Мирковић	Ломина 43	Хуго Кун		дозижив.
Софроније Сабовљевић	Вој. Милишића 132	Драг. Владимировић	приземна	
Милева Јанковић	Смиљанићева 11	Никола Матејић		препр. и дожиј.
Београдски Универзитет	Косанчићев Венац 16	Валерије Сташевски		надажиј. и дожиј.
Браћа Петровић	Вишњићева Симиња	Рад. Стаменковић	са 2 спр.	
Зорка Ценић	Високог Стевана 20	Синиша Швабић	приземна	
Рашела Песак	Бисоког Стевана 44	Атан. Пејчиновић	приземна	
Леонид Севрјуков	Хаџи Ђерина 24	Чед. Ивановић	са 1 спр. и манс.	
Карло Грегорић	Страх. Бана 93	Хуго Кун		дозижив.
Александар Миленковић	Кр. Наталије 19а	Валер. Сташевски	са 3 спрата	
Селимир Јанковић	Његушева 14	Валер. Сташевски	са 2 спр.	
Стеван Стефановић	Балканска 9	А. Р. Талви	са 3 спр.	
Милорад Ђорђевић	Енглеска парц. 68	Дујам Гранић	са 1 спр.	
Властимир Матић	Бана Јелачића 29	Петар Бајаловић	са 1 спр.	
Браћа Петровић	Београдска 24	Цветко Анђелковић		преправ. на прив. уотр.
Колосава Богданова Алексан.	Руварчева 1	Фрања Урбан	приземна	
Благоје Антоновић	Вишњићева 17	Анта Костић	приземна	перионица
Никола Николајевић	Кнез Данилова 49	Валерије Сташевски	приземна	
Др. С. Атијас	Кнез Данилова 49	С. Сумбул		преправ.

Шеф Одсека за Контролу Зидања
Арх. Даница Томић-Милосављевић, с. р.

Л
И
О
Т
Е
К
А

Поука и Упуство

О употреби стерилног млека

Познато је да деца која се вештачки хране највећим делом подлежу стомачним болестима. Да би се га честа разбојевања и смртност умањила, Општина Града Београда је, на предлог својих лекара г. г. Д-р Драг. Живадиновића и Д-р Милорада Гођевића бив. шефа Општин. Санитета, још 1905 год. отворила свој Завод за стерилизацију млека (Диспанзер за исхрану одојчади), да би помогла својим грађанима да лакше и сигурније однегују своју децу. Па и сада Општина на овај циљ троши годишње преко 300.000 дин.

Стерилизовано млеко издаје се у ова четири случаја:

1) Ако је дете остало без мајке; 2) ако је мајка болесна, па по савету лекара не сме да доји своје дете; 3) ако мати нема довољно млека па мора да га прихрањује, и 4) ако је мати запослена ван куће, као чиновница или радница.

Кад се зна како се деца, која су принуђена да се хране вештачки, хране на разне начине и разним млеком — неиспитиваним у погледу киселине коју имају у себи, у погледу специфичне тежине, масти, или сувих остатака, да би се родитељи знали у справљању млека управљати према детињем узрасту и способности детињег стомака — онда је лако разумети зашто се дешавају честа оболевања, па и умирања. Многи родитељи су несвесни задатка и дужности према своме детету: једни из незнања; други стога што узимају олако и веле: »Што бих ја то удешавао? Како је мене моја мајка одгајала, па ево ме жива! — и томе слично. Такви су појмови застарели, и по њима се не треба управљати. С тога, када већ постоји Завод за стерилизацију млека, који је Општина створила својим грађанима, треба сваки грађанин, који је примора да храни своје одојче на вештачки начин, да искористи стерилизовано млеко, које је без икакве опасности по детињи живот.

О самој употреби стерилног млека добиће сваки, коме то треба, упуство у Заводу или од свога лекара, који му препоручи ово млеко.

Упуство г. г. лекарима и установама које су у вези са Заводом за Стерилизацију Млека

На предлог овог Завода, а и по моме личном уверењу које сам стекао контролишући његов рад, част ми је доставити г. г. лекарима и појединим установама ово упуство:

Пошто се рад у Заводу за стерилизацију млека у току времена развијао, тако да се данас издаје млеко и млаћеница за стотине одојчади; како Завод не ради само по налогу свога лекара него и по налозима приватних лекара

из ворوشي; и како је, најзад, нужно водити евиденцију о издатом млеку, — јер се лица која млеко примају морају правилно задуживати, — Завод је, за вођење потребне администрације, устројио своје књиге и друге штампане објекте, који се не могу сваки час мењати.

Кад су се књиге и штампани формулари уводили, Завод је водио рачуна о томе да они буду саобразни ономе што г. г. лекари препоручују, с обзиром на узраст и способност детета. Зато су уведене »нумере млека« и »порције« — т. ј. назначења које млеко и коју количину тога млека поједина деца треба да добију за један оброк.

Према својој дугогодишњој пракси, имајући на уму потребу што веће тачности, Завод је у својој табlici млека које се даје деци, предвидео ове количине: 40 грама; 50 грама; 60 грама; 80 грама; 100 грама; 120 грама; 140 грама; 150 грама; 160 грама; 180 и 200 грама. (Количину порција одређује лекар.

Нумере стерилизованог млека, почевши од новорођенчета па до детета од 15 месеца, ове су:

№ V	$\frac{1}{3}$ млека, $\frac{2}{3}$ воде;
№ IV	$\frac{1}{2}$ млека, $\frac{1}{2}$ воде;
№ III	$\frac{2}{3}$ млека, $\frac{1}{3}$ воде;
№ II	$\frac{3}{4}$ млека, $\frac{1}{4}$ воде;
№ I	чисто млеко. ¹⁾

Млаћеница има две нумере:

№ I	без брашна, са 5% шећера; и
№ II	са брашном, 3% и 5% шећера.

Порције су исте као и код стерилизованог млека.

Разлози које су диктовали потребне напомене у овоме упуству веома су важни. С тога се г. г. лекари умољавају, да у будуће подешавају своје налоге према предњим табелама, да Завод, без нужде, не би стварао многобројне рубрике и тиме отежавао рад. Сваки рецепт или налог који не одговарао горњим табелама неће се моћи примити.

У исто време моле се г. г. лекари да рецепте пишу на следећи начин:

Заводу за стерилизацију млека

Моли се тај Завод да издаје . . . . . порција стерилизованог млека (или млаћеница), по 100 грама (или 150, 180, и т. д.), бр. . . . . за дете (име) господина (име и презиме оца, ако га има, или мајке) . . . . . (занимање родитеља) са станом и број куће). Узрок вештачкој исхрани је . . . . . (смрт материна, или њена болест, или немања довољно хране, или материн рад ван куће) Дете је . . . . . (здрово, болесно; а ако је болесно од чега).

¹⁾ Слади се само оно млеко које се разблажује водом и то са 12% шећера, који се прво кува с водом, па онда меша с млеком и заједнички стерилизује. У овоме налогу — рецепту — лекар не мора именовати воду (већ само номеру млека), да публика, при плаћању млека, не би била изложена забуну.

Ови су подаци потребни рали вођења статистике о раду Заводу и констатовању резултата и успеха у исхрани деце. Поред тога дешава се да лекарски рецепт доноси служавка, шегрт или какав момак на служби код господина, и да таква лица не умеју да даду податке о пријављеном детету, чиме се, с једне стране, отежава рад Завода, а с друге стране доводи у опасност дете,

коме је потребна хитна помоћ и које не може чекати на прибављање потребних података.²⁾

Шеф Општинског Санитета,
Д-р Драг. Радишић

²⁾ Да би се г. г. лекари, нарочито дечји, изближе упознали са овом табелом и радом Завода, г. Д-р Љубомир Вуловић, шеф Централног Диспанзера и Саветовалишта, у споразуму са Заводом за Стерилизацију Млека, изнео је овај предлог пред седницу дечјих лекара, који су се с њим у свему сложили и одобрили га.

Решења, позиви и саопштења

Пажња Грађанству

Услед раскопавања старе и изградње нове бетонске подлоге, модерне калдрме и новог трамвајског дуплог колосека у Карађорђевој улици, трамвајски саобраћај само на делу изграђивања мора бити привремено прекинут.

Саобраћај преко Београдске ул. продужује се до кафане „Жагубица“ тако да ће овако продужена линија радити у две деонице:

I Деоница: „Жагубица“ — Београдска ул. — Славија — Железничка станица и обратно.

II Деоница: Гођевац — Пристаниште — Калимегдан — Душанова ул. и обрат.

Возови саобраћају сваких 6 минута,

Саобраћај на свакој деоници је засебан.

Из Дирекције Трамваја и Осветлења ДБр. 11880 од 6. јула 1929.

Калемљење деце против великих богиња

Калемљење деце против великих богиња обављаће се у месецу Јулу у општинским амбулантама и то:

1) у Централној амбуланти Краља Милана ул. бр. 61 сваког дана и недељом од 3—6 часова после подне;

2) у Амбуланти у Средачкој ул. бр. 2 сваког дана сем недеље од 1 $\frac{1}{2}$ до 4 часа по подне.

Поново се скреће пажња родитељима да своју некалемљену децу доносе у одређене дане на калемљење.

Пажња потрошачима општинске струје

Да би се могла водити тачна евиденција о кретању појединих претплатника електричног осветлења, што је у интересу и самих потрошача струје, скреће се пажња грађанству и нарочито сопственицима ресторана, хотела, биоскопа, индустријских предузећа и других јавних локала — да према последњој одлуци Општинског Суда струјомери морају бити регистровани само на име сопственика доличног

локала, на чије се име радња и предузеће протоколише код Суда.

Од 1. август ове год не, орган Електричне Централне почеће вршити ревизију свих струјомера на таквим местима и овим, који не буду регистровани у смислу горње одлуке Општинског Суда, биће одузето даље давање електричне струје.

Из Дирекције Трамваја и Осветлења ДБр. 11528 од 1. јула 1929. г.“

Регистровање Академског достојанства

Статистичко Одељење Суда Општине Града Београда, на основу чл. 33. Закона о личним именима, обнародованог у „Службеним Новинама“, од 26. фебруара 1929. године, Бр. 47. извештава: да ће, почев од 15. јула о. г. вршити регистровање Академског Достојанства свих лица која, према одредбама овога закона на ово имају права.

Из Статистичког Одељења Општине Града Београда, 9. јула 1929. године.

Разрешен пуномоћник

Милорад Богдановић досадашњи управник Општинских Добара разрешен је од ове дужности и престао је бити пуномоћник Општине Београдске на дан 15. јуна 1929. год.

Из Правобранилачког
Одељења Опш. Гр. Београда.

Наредба

О флашицама за стерилизовано млеко

Често се дешава да публика, која прима млеко за одојчад и враћа празне флашице у Завод, сипа у њих разне течности, као: петролеум, шпиритус, бензин, ракију, и т. д. Тиме се флашице загаде, тако да се једва могу очистити од непријатног мириса, а гуме са запущача морају се бацити. Публика се с тога строго упозорава на следеће:

- 1.) У флашице се не сме ништа сипати;
- 2.) Флашице с млеком не смеју се носити у

прљавим зембилима и торбама са којима се иде на пијацу, па се на тај начин мешају са поврћем, месом и др.;

3.) Исто тако не смеју се флаше с млеком паковати, нити носити у џеповима због јаког мућкања млека;

4.) Млеко ће се издавати у Заводу од 10 сати пре подне до 1 сат по подне радним даном, а празником само до 11 сати. После овог времена неће се никоме издати млеко тога дана, јер се морају сређивати послови за текући и сутрашњи дан. (Нова се деца могу пријавити у свако доба):

5.) Лица, која престају узимати млеко, дужна су да извезте Завод истог дана, иначе ће бити задужена млеком првог и другог дана, а после овога времена не могу се обновити примање млека без лекарског рецепта, пошто је дете променило дијету — храну.

У исто време скреће се пажња родитељима да Завод одмах извезте, ако дете пати од органа за варење, па ће у Заводу добити упутства, или ће се упутити лекару. Дешава се често да дете пати од пролива по недељу-две дана, а родитељи не предузимају ништа, надајући се да ће то престати само по себи, и тиме доводе детињи живот у опасност.

Зато пазите: Свака се болест у почетку лечи.

У исто време дужан је сваки родитељ, кад престане да прима млеко, ма из каквих разлога, вратити Заводу заводске флаше којима се догле служио, и објаснити разлог због чега престаје да узима млеко и даље, да би Завод могао тај случај развести по књигама, ради вођење статистике.

Из Канцеларије Санитета Општине Града Београда ЛБр. 7691, од 17. VI. 1929.

Извештај о најнижим и највишим ценама пијачне робе (брашна, меса, поврћа, воћа и др.) на Београдским пијацама а на дан 1. јула т. г.

Брашно

Брашно пшен. № 2	1 кгр.	3 50	3 50
Брашно пшен. № 1	»	3 50	4 —
Брашно пшен. бело	»	4 —	4 50
Брашно кукурузно	»	4 —	4 50
Хлеб пшен. црни	»	3 50	3 50
Хлеб пшен. бели	»	4 —	4 50

Месо

Говеђина	1 кгр.	18 —	26 —
Телећина	»	22 —	24 —
Јагђећина	»	16 —	18 —
Свињетина	»	24 —	28 —
Свињско сушено	1 кгр.	28 —	30 —
Кобасице	»	20 —	24 —
Шваргле и чварци	»	22 —	24 —
Пршута	»	30 —	40 —
Сланина сирова	»	26 —	28 —
Сланина суза	»	28 —	30 —
Сланина ужичка	»	50 —	60 —
Маст свињска	»	28 —	30 —
Сало	»	30 —	30 —
Лој нетопљен	»	18 —	20 —

Риба

Шаран	1 кгр.	16 —	25 —
Сом	»	25 —	35 —
Кечига	»	25 —	70 —
Смуђ	»	25 —	70 —
Штука	»	16 —	20 —
Бела	»	4 —	15 —

Млеко

Млеко слатко	1 литар	4 50	5 —
Млеко кисело	1 кгр.	10 —	10 —

Масло	»	50 —	70 —
Кајмак	»	40 —	50 —
Сир обичан	»	16 —	24 —
Сир сомборски	»	27 —	30 —
Сир качкаваљ	»	30 —	36 —

Поврће

Пасуљ	1 кгр.	11 —	16 —
Сочиво	»	— —	— —
Грашак у зрну	»	6 —	8 —
Грашак обични	»	4 —	6 —
Кромпир стари	»	— —	— —
Кромпир нови	»	2 —	250
Лук црни	»	2 —	3 50
Лук бели	1 кгр.	7 —	8 —
Лук прازی	1 деме	— —	— —
Боранија	1 кгр.	1 50	2 —
Тиквица	»	1 50	2 —
Шаргарепа	»	— —	— —
Купус сладак	»	2 —	2 50
Купус кисео нов	»	6 —	7 —
Спанаћ	»	6 —	8 —
Рен	»	7 —	8 —
Кељ	»	2 —	3 —
Келераба	1 пишла	1 —	1 50
Зелен за супу	»	1 —	2 —
Патлиџан црвени	1 кгр.	2 50	3 —
Патлиџан плави	1 ком.	1 50	2 —
Паприка љута	100 ком.	8 —	12 —
Краставни	100 ком.	30 —	50 —

Воће

Јабукe	1 кгр.	7 —	8 —
Трешње	»	12 —	14 —

Вишње	»	8	—	18	—	Живина и јаја		
Шљиве сушене	»	10	—	12	—	Кокوشي	1 ком.	20 — 25 —
Ораси чишћени	»	36	—	40	—	Гуске младе	»	40 — 50 —
Лимуни	1 ком.	1	—	1	20	Патке	»	25 — 35 —
Нерапце	»	2	—	4	—	Јаја	»	1 — 1 20
Јагоде	1 кгр.	—	—	—	—			

ОПШТИНСКО ЗАКОНОДАВСТВО

Одредбе из закона о таксама о наплати такса код Општине Београдске

— Наставак —

Ову специјалну таксу на радње плаћаће исте према оцени суда који ће их категорисати на редове.

Ово је искључиво право и дужност општине и ову таксу дужни су плаћати сви сопственици непокретних имања.

Ово право општина може уступити лицитањом приватном лицу најкраће за једну а најдуже за три године.

Тар. Бр. 384.

За чишћење улица за које општински одбор одлучи да их својим средствима чисти:

I. реда

Кнез Михајлова, Теразије, Престолонаследников Трг, Краља Милана, Краља Петра до Узун Миркове, Чика Љубина, Књ. Љубице до Чарапићеве и Вука Караџића, Узун Миркова, Краљев Трг, Чарапићева, Кн. Споменик до првог прелома, Топличин Венац, Кнез Михаилов Венац од Кнез Михаилове до Узун Миркове, Добрињска од Краљ Миланове до Крунска, Кара-Ђорђева, Немањина до Милоша Великог, Милоша Великог од Краља Милана до краја, Сарајевска и Хајдук Вељков Венац до Сарајевске од квадратног метра — улице по . . . 1. — дин.

II реда

Кнез Михајлов Венац од Кара-Ђорђево до Кнез Михаилове и од Узун Миркове до Страхинића Бана, Риге од Фере, Рајићева, Грачаничка, Трговачка, Кнез Лазара, Чубрина, Ускочка, Јакшићева, Цар Уроша до Узун Миркове, Обиље Венац од првог прелома, Сремска, Призренска, Дворска, Девојачка, Добрињска до Краљ Милана, Милоша Великог до Краља Милана, Масарикова, Његушева до Београдске, Краљ Александрова до Београдске, Крунска до Београдске, Београдска, Немањина од Мил. Великог до краја, Позоришна до Душанове, Зелени Венац, Краља Петра од Узун Миркове до Душанове, Цара Душана, Босанска, Макензијева, Југ Богдана, Поп Лукина, Кр. Марка, Херцеговачка, Трговачка, Црногорска, Јаворска, Богојављенска, Царинско пристаниште од квадратног метра по 0.60 дин.

III. Реда.

Цара Уроша од Узун Миркове до Душанове,

Змај од Ноћаја, Цинцар Јанкова, Змајева, Косачина, Кап. Мишина до Душанове, Вишњићева, Књегиње Љубице, од Чарапићеве до Душанове, Добрачина до Душанове, Доситијева до Душанове, Стр. Бана, Господар Јованова, Господар Јевремова, Симина, Југовићева, Љубицка Такоска, Ратарска, Видинска, Битољска, Хилендарска, Косовска, Влајковићева, Кондина, Цетињска, Скадарска, Зетска, Гундулића, Шафарикова, Кнез Милетина до Видинске, Франкопанова, Мишарска, Студеничка до Бирчанинове, Делиградска до Бирчанинове, Балканска, Пајсијева, Краљице Наталије, Ломина, Каменичка, Личанска, Ловћенска, Железничка, Бранкова, Царице Милице, Космајска, Задарска, Топличин Венац, Иван Бегова, Косанчићев Венац, Светосавска, Булевар Ослобођења, Буре Даничића од квадратног метра улице по . . . . . 0.40 — дин.

IV. Реда.

Бирчанинова, Војводе Миленка, Милоша Пољерца, Вишеградска, Дурмиторска, Дринска, Моравска, Станична, Ресавска, Студеничка од Бирчанинове до краја, Краљ Милутина од Бирчанинове до краја, Делиградска, од Бирчанинове до краја, Катићева, Краљ Александра од Београдске до краја, Крунска од Београдске до краја, Његушева од Београдске до краја, Проте Матеје, Дринчићева, Браће Недића, Смиљанићева, Зорина, Авалска, Катанића, Крушедолска, Кагићева, Баба Вишњина, Стишка, Молерова, Кумановска, Мокролушка, Копаоничка, Гробљанска, Мирочка, Мајор Илића, Јасеничка, Теодосијева, Иванковачка, Владетина, Старине Новака, Копитарева Градина, Главашева, Височка, Кнез Данилова, Бушина, Јанићево Сокаче, Далматинска, Дринчићева, Раденичка, Војводе Добриња, Бугарчића Сокаче, Кочина, Велики степени, Позоришна од Душанове до краја, Доситијева од Душанове до краја, Књ. Љубице од Душанове до краја, Добрачина од Душанове до краја, Кап. Мишина од Душанове до краја, Кнез Милетина од Видинске до краја, Книћанинова, Панчићева, Дубровачка, Цар Урошева од Душанове до краја, Принц Евгенија, Јеврејска, Банатска, Солунска, Деспота Ђурђа, Високог Стевана, Гундулић Венац, Ск. Бегова, Бачванска од квадрат. метра улице по 0'20.— дин.

СЛУЖБЕНИ ОГЛАСИ**ОГЛАС****Изrada водоводне мреже**

Дирекција Трамваја и Осветлења у Београду расписује другу оферталну лицитацију за израду водоводне мреже за Савску воду у Новом Дрвеном депо-у у ул. Високог Стевана и мреже за пијаћу воду у старом зиданом депо-у у кругу Централне на дан 19. јула 1929. године у 11. часова пре подне у Дирекцији.

Уз понуду се мора положити кауција од 5% односно 10% за стране понуђаче од укупне понуђене цене, и то у готовом новцу, гарантном писму какве веће Банке, које мора бити регистровано код Министарства Финансија или државним папирима.

Кауција се полаже најдаља до 10. часова пре подне т. ј. пре лицитације.

Услови се могу добити сваког радног дана од 8—12 часова пре подне и 3—6 часова по подне у Економату Дирекције Трамваја и Осветлења.

Из Економата Дирекције Трамваја и Осветлења ДБр. 12391. од 10. јула 1929. године у Београду.

ОГЛАС**За набавку канти за износ сметлишта**

Овим се понова скреће пажња свима сопственицима домова, који нису, према ранијој наредби овога Суда од 16 априла ове године АБр. 8466, набавили канте за износ сметлишта, да ове набаве најдаље до 20. овог месеца, пошто се дрвени сандуци из хигијенских разлога не могу дозволити.

У противном Суд ће применити законске мере, да би прибавио важности својој ранијој наредби.

Из Суда Општине Града Београда, на дан 8. јула 1929. год. АБр. 14369.

ОГЛАС**За израду инсталације водовода и канализације у згради дечјег Обданишта**

Грађевинско Одељење Општине Београдске расписује II. оферталну лицитацију за израду инсталације водовода и канализације у згради Дечјег Обданишта у улици Милоша Поцерца, која ће се одржати 20. јула 1929. год. у Грађевинском Одељењу Општине Београдске у 11. часова пре подне.

Предрачун и планови могу се видети свакога дана у Грађевинском Одељењу Општине.

Накнадне понуде неће се примати. Из канцеларије Грађевинског Одељења Општине Београдске ГОБР. 1462/29.

ОГЛАС**Продаја старог гвожђа**

Дирекција Трамваја и Осветлења расписује јавну усмену лицитацију за продају старих котлова, подогројних цеви и цеви за прегрејаче као и све остало гвожђе казанско и машинско, на дан 20. јула 1929. године у 11 час. пре подне, у Дирекцији.

Пре лицитације, а најдаље до 10 час. пре подне, лицитант је дужан да положи кауцију у суми од 10.000 динара у готовом новцу, гарантном писму какве веће Банке, које мора бити регистровано у Министарству Финансија, или државним папирима.

Посредници искључени.

Услови се могу добити сваког радног дана од 8—12 и 3—6 часова по подне у Економату Дирекције Трамваја и Осветлења.

Из Економата Дирекције Трамваја и Осветлења ДБр. 19390 од 11. јула 1929. године у Београду.

Штедионица и Заложни Завод
Општине Града Београда
Бр. 32.

КОНКУРС

Штедионици и Заложном Заводу Општине
Града Београда потребни су ови чиновници:

Благајник,
Књиговођа,
Секретар — коресподент,
Шеф заложног одељења,
Четири чиновника.

Општи услови: Кандидати треба да су наши држављани; да су регулисали своју војну обавезу; да су потпуно здрави и да су непорочног живота.

Квалификације: а) за *благајника*: да има стручну школску спрему; да је више година вршио ту службу у сличним установама, банкама или предузећима; да може положити кауцију.

б) за *књиговођу*: да има вишу стручну школску спрему; да је већ радио као самостални

књиговођа, или да је провео дуже време на раду у књиговодству Новчаног Завода или које друге сличне установе.

в) за *секретара*: да има вишу школску стручну спрему, да добро влада немачким и француским језиком, и да је већ радио на банкарској кореспонденцији.

г) за *шефа Заложног одељења*: да има стручну школску спрему; да је дуже времена радио на заложним пословима у којој банци или заложном заводу, и да на захтев може положити кауцију.

д) за *чиновнике* да имају стручну школску спрему, да су већ радили у новчаним заводима на пословима: ликвидатуре, есконта, улога и залога.

Понуде са документима у препису и својим условима упућивати најдаље до 15. августа о. г. на адресу: Штедионици и Заложном Заводу Општине Града Београда, Узун-Миркова бр. 1.

20. јула 1929. год.

Београд.

Управа.

МИЛАН Р. ПРЕМОВИЋ

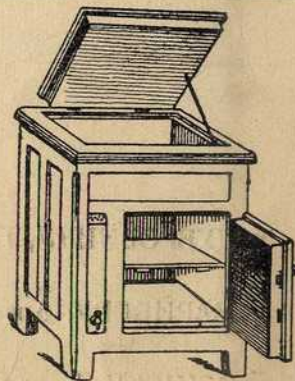
Гвожђарски Електротехнички и Ауто Материјал
Кнез Михајлова 1 Београд Телефон 39-28

ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈЕ СТОВАРИШТЕ

Алата разног, Лустера, Сијалица, разног Електро инсталационог Материјала, Гуме Аутомобилске за обичне и теретне Аутомобиле и разног осталог ауто материјала.

Апарате за лед.

ЦЕНЕ солидне и утврђене

Највеће стовариште
готовог мушког и дечијег одела

Савић и Мајданац

Кнез Михајлова 1.

БЕОГРАД

Телефон 6-52

имају на своме богато сортираном стоваришту]

Одела за господу и дечаке у свим величинама и бојама;

Капута-Мантлова за даме и девојчице у великом и лепом избору;

Иберцигера за господу и дечаке у огромном избору;

Листерских капута;

Кишних кабаница (мантлова) у свима величинама и ценама;

Пелерина за девојчице и дечаке;

Панталона и прслука засебних и остале готове робе.

Сва је роба из првокласних светских фабрика и продаје се без конкуренције.

Општинским чиновницима и намештеницима нарочити попуст.

ПУТНИК

Друштво за саобраћај путника и туриста у Краљ. СХС.

Дирекција: Београд, Коларчева улица 1. Телефон 19-16.

Путнички Биро: Београд, Коларчева улица 9. — Телефон 34-05.

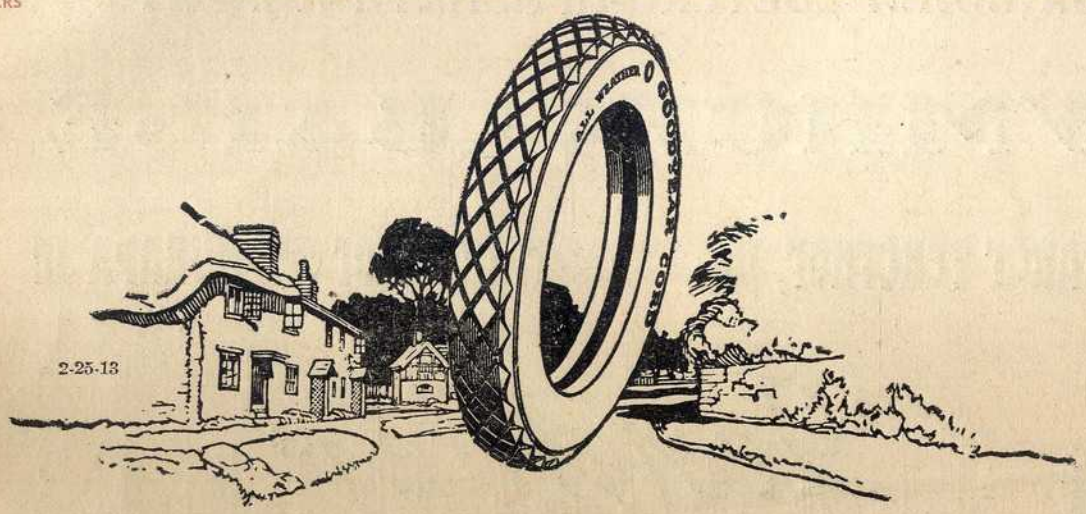
ЗАСТУПНИШТВА:

у ДУБРОВНИКУ, Плаца Краља Петра	у ЗАГРЕБУ, Јелачињев трг 6
у МАРИБОРУ, Александра 35	у ЉУБЉАНИ, Дунајска цеста 1
у ОСИЈЕКУ, Краља Петра 13	у НОВОМ САДУ, Краља Александра
у СОМБОРУ	у САРАЈЕВУ, Краља Петра 15
у СПЛИТУ, Обала	у СУБОТИЦИ, Краља Александра 8
на СУШАКУ, Скерлићева 2	у ШИБЕНИКУ, у ВРЊЦИ.

Продаје возне карте за железнице, бродове, авионе, аутомобиле и т. д. за унутрашњост и иностранство; издаје места у колима за спавање, обезбеђује путнике и путнички пртљаг.

Даје бесплатно сва обавештења потребна путницима и врши све остале послове путничких бироа.

Пнеуматичне и пуне аутомобилске гуме **GOODYEAR** За истрајност, безбедност и економију

ГЕНЕРАЛНО ЗАСТУПНИШТВО ЗА КРАЉЕВИНУ С. Х. С.

В. Х. СМАЈТ

Телеф. 35-43 и 59-25.

БЕОГРАД

Милоша Великог 23.

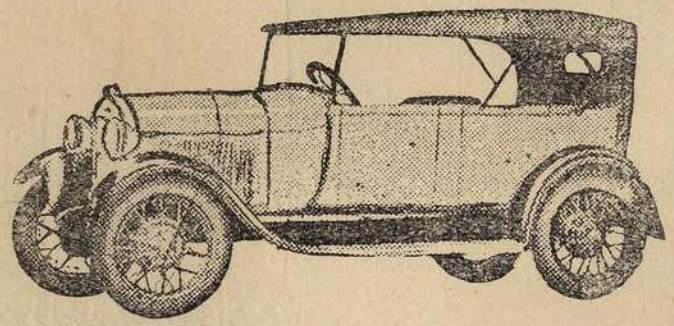
АУТОРИЗОВАНА АГЕНЦИЈА

Ford

А. Алексић

Београд

Скопљанска 24. Тел. 19-24.

Имамо на стоваришту све путничке отворене и затворене аутомобиле Мо. А. за 1929. годину.

Теретни аутомобили од 1 и по тоне.

Специјални аутомобили од 3 и по тоне са кип коросеријама за превоз грађевинског материјала.

Специјалне лаке прскалице. Трактори „Фордсон“ нови модели за пољопривреду и индустрију.

Имамо све резервне делове за Мод. А. и АА. Мод. Т. и за тракторе „Фордсон“

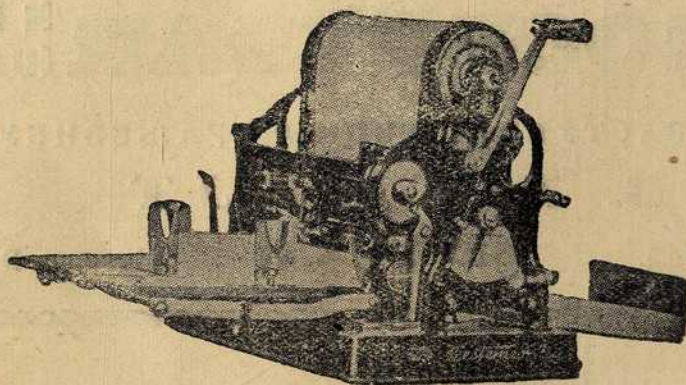
НАЈБОЉИ СВЕТСКО-ПРИЗНАТИ АПАРАТ ЗА

УМНОЖАВАЊЕ

СВАКОГ ТЕКСТНОГ, ШПАРТАНОГ, ЦРТАНОГ ФОРМУЛАРА ЈЕ

уштеда 50 од сто на штам-
парским пословима

Gestetner

Повећава Ваш промет

БЕЗ СЛАГАЊА СЛОВА

БЕЗ КЛИШЕЈА

ДЕСЕТГОДШЊА ГАРАНЦИЈА

ТРАЖИТЕ СПЕЦИЈАЛНУ ПОНУДУ

A. Gestetner
Ltd.

ЗАГРЕБ
САМОСТАНСКА 2 А.

БЕОГРАД
ДОБРИЊСКА УЛ. 12.

ТРАВЕРЗА

Трегере, бетонско гвожђе
и сав ост. грађ. материјал
Војводе Добрњаца број 50
Телефон 9-50 и 53-64

БЕОГРАД

К р е д и т

ОПШТИНСКИМ СЛУЖБЕНИЦИМА

Сви општински службеници који нам поднесу уверење да су навршили најмање десет год. општинске службе а нису никада имали а и сада немају ни судску ни административну забрану, добиће у нашем стоваришту

Робу на одплату

у висини једномесечне плате, по ценама као и за готово.
Меницу треба и супруга дотичног чиновника да подпише.

М И Т И Ћ

Лепа и јака обућа

Јефтине цене

Солидност у служењу

Задовољство муштерије

Па онда и наш напредак

Баџа